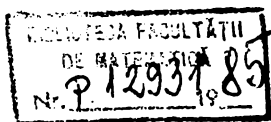

STUDIA

UNIVERSITATIS BABEȘ-BOLYAI

MATHEMATICA

1985

CLUJ-NAPOCA

REDACTOR-ŞEF: Prof. A. NEGUCIOIU

REDACTORI-ŞEFI ADJUNCŢI: Prof. A. PÁL, conf. N. EDROIU, conf. L. GHERGARI

**COMITETUL DE REDACŢIE MATEMATICĂ: Prof. C. KALIK, prof. I. MARUŞCIAC,
prof. P. MOCANU, prof. I. MUNTEAN, prof. I. A. RUS (redactor responsabil), prof.
D. D. STANCU, conf. M. RĂDULESCU (secretar de redacţie)**

STUDIA

UNIVERSITATIS BABEȘ BOLYAI

MATHEMATICA

 Redacția: 3400 CLUJ-NAPOCA, str. M. Kogălniceanu, 1 • Telefon 1 61 01

SUMAR - CONTENTS - SOMMAIRE - INHALT

Școala matematică clujeană — realizări și perspective • The Cluj School of Mathematics: Achievements and Perspectives	3
S. GH. GAL, Sur l'approximation des fonctions semi-continues par des suites de polynômes • Asupra aproximării funcțiilor semicontinue prin șiruri de polinoame	5
G. KASSAY, The Proximal Points Algorithm for Reflexive Banach Spaces • Algoritmul de puncte proximale pentru spații Banach reflexive	9
O. AGRATINI, Studiul convergenței unor șiruri de operatori liniari și pozitivi • The Study of the Convergence of Some Sequences of Linear Positive Operators	18
P. ENGHİȘ, I. LUP, Asupra T -recurenței unor conexiuni semi-simetrice și sfer-simetrice • Sur la T -récurrence de certaines connections semi-symétriques et quart-symétriques	24
V. CÂMPIAN, Sur la convergence quasiuniforme • Asupra convergenței evasiuniforme	27
O. C. DOGARU, On the General Solution of the Linear Algebraic Systems • Asupra soluției generale a sistemelor algebrice liniare	29
T. BULBOACĂ, Généralisations de certaines classes de fonctions univalentes • Generalizări ale unor clase de funcții univalente	34
V. MUREȘAN, On a Problem of Sobolev Type • Asupra unei probleme de tip Sobolev	40
I. MIHOC, The General n -Dimensional Beta Distribution • Distribuția beta generală n -dimensională	44
V. MIOC, Á. PÁL, Nodal Period Perturbations Due to the Fifth Zonal Harmonic of the Geopotential • Perturbații în perioada nodală datorate celei de-a cincea armonice zonale a geopotentialului	55
A. ȚOCA, Asupra coeficienților polinoamelor de aproximare a funcțiilor continue de două variabile • On the Coefficients of Approximation Polynomials of Continuous Functions of two Variables	61
T. KUBIAK, Two Coincidence Theorems for Contractive Type Multivalued Mappings • Două teoreme de coincidență pentru aplicații multivoce contractive	65
Niculae Abramescu (1884—1947) (M. ȚARINĂ)	69

In memoriam

Prof. dr. doc. Dumitru V. Ionescu	71
Prof. dr. doc. Gheorghe Pic	72

Recenzii — Books — Livres parus — Buchbesprechungen

Jens Wittenburg, Dynamics of Systems of Rigid Bodies (A. TURCU)	73
W. Müller, Darstellungstheorie von endlichen Gruppen (I. VIRAG)	73
T. M. Flett, Differential analysis, (S. COBZAŞ)	73
K. Floret, Mass- und Integrationstheorie, Eine Einführung (KOLUMBÁN I.)	74
Wolfgang Polak, Compiler Specification and Verification (M. FRENTIU)	74
Erich Bohl, Finite Modelle gewöhnlicher Randwertaufgaben (SZILÁGYI P.)	74
V. Schmidt, Digitalschaltungen mit Mikroprozessoren (FR. LANDA)	74
Josef Hainzl, Mathematik für Naturwissenschaftler (W. W. BRECKNER)	75
R. Wagner, Grundzüge der linearen Algebra (R. COVACI)	75
Spisani Franco, Teoria generale dei numeri relativi (D. I. DUCA)	75
Harro Heuser, Lehrbuch der Analysis (W. W. BRECKNER)	76
Banach Spaces Theory and its Applications (S. COBZAŞ)	76
J. Diestel, Sequences and Series in Banach Spaces (S. COBZAŞ)	76
T. Kato, Perturbation Theory for Linear Operators (S. COBZAŞ)	76
Adrian Bejan, Convection Heat Transfer (I. POP)	77
J. France, J. H. M. Thornley, Mathematical Models in Agriculture, Butterworths Borough Green, Sevenoaks (M. MICULA)	77
V. S. Varadarajan, Lie Groups, Lie Algebras and their Representations (M. TARINĂ)	78
H. Grauert, R. Remmert, Coherent Analytic Sheaves (M. TARINĂ)	78
Jacques Dixmier, General Topology (W. W. BRECKNER)	78
Interpolation Spaces and Allied Topics in Analysis (S. COBZAŞ)	79
Infinite Dimensional Systems (S. COBZAŞ)	

Cronică — Chronicle — Chronique — Chronik

Publicații ale seminariilor de cercetare ale Facultății de Matematică (serie de preprinturi)	80
Participări la manifestări științifice organizate în afara facultății	80

ȘCOALA MATEMATICĂ CLUJEANĂ — REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

Școala matematică clujeană are vechi și bogate tradiții. Avînd ca și fondatori pe Nicolae Abramescu, Aurel Angelescu, Theodor Angheluță, Georghe Bratu, Gheorghe Iuga și Petre Sergescu, după 23 August 1944, sub impulsul noilor transformări sociale conduse de Partidul Comunist Român, cercetările de matematică și învățămîntul matematic clujean au cunoscut o mare dezvoltare. Menționăm în acest sens contribuțiile aduse de Gheorghe Călugăreanu (Teoria funcțiilor de variabilă complexă și Teoria nodurilor), Tiberiu Popoviciu (Analiză numerică și Teoria aproximării), Dumitru V. Ionescu (Analiză numerică și Ecuații diferențiale), Tiberiu Mihăilescu (Geometrie diferențială), Gergely Eugen (Geometrie), Gheorghe Chiș (Astronomie) și Gheorghe Pic (Algebră).

În ultimii ani cercetarea matematică clujeană s-a dezvoltat și diversificat. La domeniile de cercetare cu bogată tradiție s-au adăugat domenii noi ca: Logica matematică, Teoria categoriilor, Analiză funcțională, Cercetări operaționale și optimizare, Mecanică cerească și Informatică. În cadrul celor 20 de seminarii care funcționează pe lângă colectivele de catedră (Matematica de bază, Didactica matematică, Informatica de bază, Analiza matematică, Teoria celei mai bune aproximări și programarea matematică, Teoria optimizării, Teoria geometrică a funcțiilor analitice, Algebră abstractă, Geometrie pe inele, Geometrie diferențială, Rezolvarea numerică și aproximativă a ecuațiilor diferențiale și cu derivate parțiale, Metode variaționale, Teoria punctului fix, Calcul numeric și statistic, Metode de aproximare numerică în hidrodinamică, Structura și evoluția stelelor, Mecanica cerească și cercetări spațiale, Institutul de calcul (Metode ale analizei funcționale în analiza numerică), Centrul de calcul electronic (Modele, structuri și prelucrări de informații) și Laboratorul de cercetare interdisciplinară (Probleme actuale ale cercetării interdisciplinare) sînt abordate teme actuale de cercetare fundamentală și teme legate de aplicațiile matematicii. În afară de aceste seminarii au loc lunar ședințe de comunicări. Pe lângă aceste ședințe de comunicări, Facultatea de Matematică organizează periodic, în colaborare cu facultățile similare din țară și Societatea de Științe Matematice din R. S. România, următoarele manifestări științifice: Seminarul itinerant de ecuații funcționale, aproximare și convexitate, Colocviul de cercetări operaționale, Colocviul de geometrie și topologie, Colocviul de mecanică și Colocviul de astronomie, astro-fizică și cercetări spațiale.

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român a pus în fața lucrătorilor din domeniul științei și învățămîntului sarcini de mare importanță pentru dezvoltarea societății românești. Astfel, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în raportul prezentat la Congres preciza următoarele:

„Cercetarea științifică românească are marea răspundere de a soluționa mai rapid o serie de probleme de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre”.

„Programul de cercetare asigură îmbinarea organică a cercetării aplicative cu cercetarea fundamentală, în matematică, fizică, chimie, biologie, medicină

și alte domenii, sporind aportul științei la îndeplinirea cincinalului 1986—1990, cât și la asigurarea de soluții tehnice pentru îndeplinirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării în perioada de după 1990.”

Alături de întregul nostru popor, cadrele didactice și studenții facultății se angajează să facă totul pentru traducerea în viață a sarcinilor ce le revin din documentele și hotărârile Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

SUR L'APPROXIMATION DES FONCTIONS SEMI-CONTINUES PAR DES SUITES DE POLYNÔMES

SORIN GH. GAL*

1. **Introduction.** Soit $C_{[a,b]}$, l'ensemble des fonctions réelles, continues dans $[a, b]$. Dans [2], [3], en utilisant un résultat simple de „separation” des fonctions continues (voir par exemple [2], théorème 2.1.), j'ai démontré que pour une fonction $f \in C_{[a,b]}$, on peut construire une suite de polynômes convergeant uniformément vers f monotone décroissante (et croissante) sur $[a, b]$.

Le but de cette note est d'utiliser ce résultat de „séparation”, pour les fonctions semi-continues, en obtenant ainsi, des résultats similaires.

D'ailleurs, le résultat obtenu pour les fonctions semi-continues, donne, dans le cas particulier des fonctions continues, des extensions des résultats de [2].

On obtient des résultats similaires aussi bien les fonctions monotones que pour les fonctions à variation bornée par exemple.

2. Voici le résultat de „séparation” avec la démonstration de [2]:

LEMME 2.1. Si $f, g \in C_{[a,b]}$ ont la propriété $f(x) - g(x) \geq d > 0$, $\forall x \in [a, b]$, alors il existe un polynôme P , tel que

$$g(x) < P(x) < f(x), \quad \forall x \in [a, b]. \quad (1)$$

Démonstration. En appliquant le théorème de Weierstrass pour la fonction $h(x) = (f(x) + g(x))/2$ et $\varepsilon = d/4$, il existe un polynôme P en vérifiant

$$P(x) - d/4 < h(x) < P(x) + d/4, \quad \forall x \in [a, b]. \quad (2)$$

Mais $h(x) - g(x) = f(x) - h(x) = (f(x) - g(x))/2 \geq d/2 > 0$, $\forall x \in [a, b]$, donc $h(x) \geq d/2 + g(x)$ et $f(x) \geq d/2 + h(x)$, $\forall x \in [a, b]$.

En tenant compte de (2), nous obtenons

$$P(x) + d/4 > h(x) \geq d/2 + g(x) \text{ et } f(x) \geq d/2 + h(x) > d/2 + P(x) - d/4, \text{ d'où } g(x) < P(x) < f(x) \quad \forall x \in [a, b], \text{ c.q.e.d..}$$

Soit maintenant $(u_n)_n$ une suite de fonctions réelles, définies sur $[a, b]$. On dit que la suite est „convexe” („concave”) sur $[a, b]$ si

$$u_{n+2}(x) + u_n(x) - 2u_{n+1}(x) > 0 \text{ (<0)}, \quad \forall n \in N, \quad \forall x \in [a, b].$$

Alors, a lieu le

THEOREME 2.2. Soit $f: [a, b] \rightarrow R$, supérieur bornée. Alors il existe une suite de polynômes $(P_n)_n$ monotone décroissante et „convexe” sur $[a, b]$, $P_n(x)$ en convergeant vers $f(x)$, dans chaque point $x \in [a, b]$ où f est supérieur semi-continu.

Démonstration. Considérons la suite $f_n(x) = \sup\{f(t) - n \cdot |x - t|; t \in [a, b]\}$, $n \in N$, $x \in [a, b]$.

D'après le résultat de Baire (voir [1]), chaque fonction f_n est continue sur $[a, b]$ et la suite $(f_n)_n$ est non-croissante (c'est-à-dire $f_{n+1}(x) \leq f_n(x)$, $\forall x \in [a, b]$,

* Centre de calcul „Înfrățirea”, Oradea.

$\forall n \in N$), $f_n(x)$ en convergeant vers $f(x)$, dans chaque point $x \in [a, b]$ où f est supérieur semi-continue.

Maintenant, je soutiens que la suite $(f_n)_n$ vérifie aussi

$$f_{n+2}(x) + f_n(x) - 2f_{n+1}(x) \geq 0, \forall n \in N, \forall x \in [a, b]. \quad (3)$$

En effet, si pour $x \in [a, b]$ fixé, quelconque, notons $h_n(x, t) = f(t) - n \cdot |x - t|$, $n \in N$, $t \in [a, b]$, alors évidemment $2h_{n+1}(x, t) = h_{n+2}(x, t) + h_n(x, t)$ et nous obtenons $2 \sup \{h_{n+1}(x, t); t \in [a, b]\} = \sup \{h_{n+2}(x, t) + h_n(x, t); t \in [a, b]\} \leq \sup \{h_{n+2}(x, t); t \in [a, b]\} + \sup \{h_n(x, t); t \in [a, b]\}$, donc la relation (3). Notons maintenant $F_n(x) = f_n(x) + 1/n$, $n \in N$, $x \in [a, b]$. Évidemment $(F_n)_n$ est décroissante et $F_n(x) - F_{n+1}(x) = f_n(x) - f_{n+1}(x) + 1/n - 1/(n+1) > 1/(n(n+1)) > 0$, $\forall n \in N$, $\forall x \in [a, b]$.

Puis $F_{n+2}(x) + F_n(x) - 2F_{n+1}(x) = f_{n+2}(x) + f_n(x) - 2f_{n+1}(x) + 1/(n+2) + (1/n) - 2/(n+1) = f_{n+2}(x) + f_n(x) - 2f_{n+1}(x) + 2/(n(n+1)(n+2))$, d'où compte teur compte de (3), il résulte

$$F_{n+2}(x) + F_n(x) - 2F_{n+1}(x) > 2/(n(n+1)(n+2)) > 0, \forall n \in N, \forall x \in [a, b], \quad (4)$$

donc la suite (F_n) est aussi „convexe”.

Evidemment $F_n(x)$ converge vers $f(x)$, dans chaque point $x \in [a, b]$ où $f_n(x)$ converge vers $f(x)$.

Maintenant, en tenant compte du lemme 2.1. pour

$$0 < d = d_n = 1/(n(n+1)(n+2)), \quad (5)$$

il existe un polynôme $P_n(n - \text{fixé})$ tel que

$$F_{n+1}(x) < P_n(x) < F_{n+1}(x) + d_n, \forall x \in [a, b], \forall n \in N. \quad (6)$$

Mais comme $F_n(x) - F_{n+1}(x) > 1/(n(n+1)) > 1/(n(n+1)(n+2)) = d_n$, $\forall n \in N$, $\forall x \in [a, b]$, il résulte

$$F_{n+1}(x) < P_n(x) < F_{n+1}(x) + d_n < F_n(x), \forall n \in N, \forall x \in [a, b]. \quad (6')$$

En remplaçant dans (6') n avec $n+1$ et $n+2$, nous obtenons

$$F_{n+2}(x) < P_{n+1}(x) < F_{n+2}(x) + d_{n+1} < F_{n+1}(x) \quad (7)$$

$$F_{n+3}(x) < P_{n+2}(x) < F_{n+3}(x) + d_{n+2} < F_{n+2}(x), \forall n \in N, \forall x \in [a, b]. \quad (8)$$

Alors, de (6'), (7), (8) nous avons $P_{n+2}(x) + P_n(x) - 2P_{n+1}(x) > F_{n+3}(x) + F_{n+1}(x) + 2(-F_{n+2}(x) - d_{n+1}) = F_{n+3}(x) + F_{n+1}(x) - 2F_{n+2}(x) - 2d_{n+1} > 0$, $\forall n \in N$, $\forall x \in [a, b]$, en tenant compte de (4) et (5).

Puis, de (6') et (7) la suite $(P_n)_n$ est aussi décroissante et il est évident que $P_n(x)$ converge vers $f(x)$, dans point $x \in [a, b]$ où $F_n(x)$ converge vers $f(x)$, donc dans chaque point où f est supérieur semi-continue, c.q.e.d.

COROLLAIRE 2.3. Soit $f: [a, b] \rightarrow R$, inférieur bornée. Alors, il existe une suite de polynômes $(Q_n)_n$ monotone croissante et „concave” sur $[a, b]$, $Q_n(x)$ en convergeant vers $f(x)$, dans chaque point $x \in [a, b]$ où f est inférieur semi-continue.

Démonstration. Si f est inférieure bornée et inférieure semi-continue dans un point $x \in [a, b]$, alors $-f$ est supérieure bornée et supérieure semi-continue dans x , donc on peut appliquer le théorème 2.2. pour la fonction $-f$, d'où le corollaire résulte facilement.

COROLLAIRE 2.4. Soit $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$, monotone sur $[a, b]$ (croissante ou décroissante).

Alors, il existe les suites de polynômes $(P_n)_n, (Q_n)_n, P_n(x), Q_n(x)$ en convergeant vers $f(x)$, presque partout dans $[a, b]$, $(P_n)_n$ -- décroissante et „convexe” sur $[a, b]$ et $(Q_n)_n$ -- croissante et „concave” sur $[a, b]$.

Démonstration. Si f est monotone sur $[a, b]$, alors f est évidemment bornée (supérieure et inférieure) sur $[a, b]$ et presque partout continue dans $[a, b]$, donc presque partout supérieure et inférieure semi-continue.

Alors, le corollaire 2.4. résulte du théorème 2.2. et du corollaire 2.3.

Remarque. En raisonnant comme ci-dessus, il est évident que le corollaire 2.4. a lieu aussi pour f à variation bornée sur $[a, b]$.

Voici maintenant l'extension des résultats de [2]:

COROLLAIRE 2.5. Si $f \in C_{[a,b]}$, alors il y a suites de polynômes $(P_n)_n$ -- décroissante et „convexe” et $(Q_n)_n$ -- croissante et „concave” sur $[a, b]$, uniformément convergentes vers f .

Démonstration. Comme les suites $(P_n)_n, (Q_n)_n$ du théorème 2.2. et du corollaire 2.3. sont monotones, d'après un résultat connu de Dini, il résulte la convergence uniforme des suites, c.q.e.d.

Remarque. Au fond, le théorème 2.2. nous montre l'existence d'une suite de polynômes qui conservent quelques propriétés de la suite de fonctions $(f_n(x))_n$, considérée par R. Baire (la convergence vers $f(x)$, la monotonie et la „convexité” („concavité”) de la suite). Alors, il serait intéressant d'étudier des autres propriétés de la suite $(f_n)_n$, qu'on peut conserver par des suites de polynômes.

D'ailleurs, dans cet ordre d'idées, dans [4] on montre que si f est non-concave des ordres un, deux, trois et quatre sur $[0, 1]$, la suite des polynômes de Bernstein $(B_n(f; x))_n$, vérifie

$$B_{n+2}(f; x) - 2B_{n+1}(f; x) + B_n(f; x) \geq 0, \quad \forall n \in \mathbb{N}, \quad \forall x \in [0, 1].$$

Mais comme de f non-concave d'ordre un, nous avons aussi la relation

$$B_{n+1}(f; x) \leq B_n(f; x), \quad \forall n \in \mathbb{N}, \quad \forall x \in [0, 1],$$

il résulte que la suite des polynômes de Bernstein (ou plutôt $B_n(f; x) + 1/n$) représente une solution constructive de la suite $(P_n)_n$ du corollaire 2.5. (dans les hypothèses annoncées).

(Manuscrit reçu le 25 mars 1981)

BIBLIOGRAPHIE

1. R. Baire, *Leçons sur les fonctions discontinues*, Collection Borel, Paris, 1905.
2. S. Gh. Gal, *Sur les théorèmes d'approximation de Weierstrass*, *Mathematica (Cluj-Napoca)*, **23** (46), 1 (1981), 25–30.

3. S. Gh. Gal, *Sur le théorème d'approximation de Stone-Weierstrass*, Studia Univ. Babeş-Bolyai, Mathematica XXVI, 4 (1981), 33-39.
4. I. Horová, *Bernstein polynomials of convex functions*, Mathematica (Cluj-Napoca), 10 (33), 2 (1968), 265-273.

ASUPRA APROXIMĂRII FUNCȚIILOR SEMI-CONTINUE PRIN ȘIRURI DE POLINOAME

(R e z u m a t)

Fiind dată o funcție continuă $f \in C_{[a,b]}$ în [2], [3] am construit un șir de polinoame convergent uniform către f , monoton descrescător (respectiv crescător) pe $[a, b]$. În prezenta notă, folosind rezultatele precedente, se construiesc șiruri cu proprietăți asemănătoare pentru o funcție $f; [a, b] \rightarrow R$ semi-continuă.

THE PROXIMAL POINTS ALGORITHM FOR REFLEXIVE BANACH SPACES

G. KASSAY

1. Introduction. In 1976 appeared two articles by R. T. Rockafellar, of which the first one in "SIAM J. Control and optimization" ([3]), entitled "Monotone operators and the proximal point algorithm", the second one appeared in "Mathematics of operation research" ([4]) and was entitled "Augmented Lagrangians and application of the proximal point algorithm in convex programming".

In the first work an algorithm based upon the theory of monotone operators is presented, in the second one were to be giving certain applications of this theory, relative to optimization problems.

The environment in which the problem is treated is a real Hilbert space H , where a maximal monotone operator $T: H \rightarrow 2^H$ is defined.

The purpose of the algorithm is to solve the operatorial equation $0 \in T(x)$ (see [3]). The main idea that suggested the construction of the algorithm was G. Minty's theorem (see [1]), namely that if $T: H \rightarrow 2^H$ is maximal monotone, then the operator P — called proximal (see Moreau [2]) — defined by $P := (I + cT)^{-1}$ is single-valued, nonexpansive, its domain being the whole Hilbert space H , for any constant $c > 0$. (Here I denotes the identity operator on H).

2. Preliminaries. As monotone operators are defined on more general space than Hilbert space, following Rockafellar's results I proposed to establish methods for solving equation $0 \in T(x)$, where T is an operator defined on a reflexive Banach space X , maximal monotone:

$$T: X \rightarrow 2^{X^*} \quad (X^* \text{ denotes the dual space of } X)$$

In the construction of a „proximal” operator (of type $(I + cT)^{-1}$ in Hilbert case, see [3]) I based on the existence of dual applications $J_\varphi: X \rightarrow X^*$ for any $\varphi: [0, +\infty) \rightarrow \mathbb{R}$ with properties:

1. φ continuous and increasing
2. $\varphi(0) = 0$
3. $\varphi(r) \rightarrow +\infty, r \rightarrow +\infty$

J_φ is called duality application with regulation function φ , and is defined by: $\forall x \in X, J_\varphi(x) = x^*$, where $x^* \in X^*$ so that:

- i) $\langle x, x^* \rangle = \varphi(\|x\|) \cdot \|x\|$
- ii) $\|x^*\| = \varphi(\|x\|)$

The existence of $x^* \in X^*$ for any $x \in X$ satisfying i) and ii) is assured by Hahn-Banach's theorem (upon extension of linear and continuous functions),

and it is unique when X^* is strictly convex (see [5] p. 54, Theorem 1.2) As any reflexive Banach space admits an equivalent strictly convex norm ([5]), p. 91, Theorem 3.2), this assumption upon X^* will not constrain the generality of the problem.

Let J be the duality application for which $\varphi(r) = r$. (normalized duality map). There was proved the following result (more general then Minty's theorem, see [1]): If $T: X \rightarrow 2^{X^*}$ is maximal monotone, where X is a reflexive Banach space, and $c > 0$ an arbitrary constant, then $J + cT$ is surjective. Moreover, the operator $(J + cT)^{-1}: X^* \rightarrow X$ is single-valued, maximal monotone and demi-continuous (see [6] p. 122, Prop. 2.11)

Having these results, the „proximal” operator will be defined as following: Let $(\varphi_k)_{k \in N}$ and $(c_k)_{k \in N}$ any sequences of positive numbers, with $\varphi_k \rightarrow +\infty$, (c_k) bounded away from 0; Let J_k , $k \in N$ be the duality applications defined by:

$$J_k(x) = \frac{1}{\varphi_k} \cdot J(x), \quad \forall x \in X$$

Then the regularity function of J_k is $\varphi(r) = \frac{1}{\varphi_k}(r)$ and obviously satisfies properties 1—3.

For any $k \in N$, we define: $P_k: X^* \rightarrow X$, $P_k := (J_k + cT)^{-1}$.

These operators furnish the sequence $(x^k)_{k \in N}$, $x^k \in X$, called the sequence of proximal points, shortly the proximal sequence, by the following algorithm:

$x^0 \in X$ arbitrary

$$\forall k \in N: x^{k+1} \approx P_k \circ J_k(x^k) \quad (1)$$

Composing P_k with J_k was necessary because P_k is defined on X^* . In (1) we have different methods to approximate $P_k \circ J_k(x^k)$. These methods depend especially on the results we proposed to obtain relative to the convergence of $(x^k)_{k \in N}$.

We'll show that under certain assumptions, the proximal sequence approximates the solution of $0 \in T(x)$.

In the following, we'll treat three cases:

- approximation in the weak topology of X
- „ „ „ strong „ „
- establishing the solution after a finite number of iterations

3. The weak approximation. From now on X will denote a reflexive Banach space, with its dual X^* strictly convex, and $T: X \rightarrow 2^{X^*}$ a maximal monotone operator.

We will also consider sequences (φ_k) , (c_k) , the operators J_k and P_k for any $k \in N$, defined in the preceeding paragraph and having all the properties stated before. In addition we shall make use of the mappings:

$$Q_k: X \rightarrow X^*, \quad Q_k = J_k - J_k \cdot P_k \cdot J_k, \quad \forall k \in N$$

Thus the following properties are valid:

PROPOSITION: i) For any $k \in N$, $\frac{1}{c_k} Q_k(x) \in T(H_k(x))$, $\forall x \in X$, where H_k denotes the composed operator $P_k \cdot J_k$.
 ii) $0 \in T(x) \Leftrightarrow Q_k(x) = 0$, $\forall k \in N$

Proof. i) Let $k \in N$ be arbitrary. We have $H_k(x) = (J_k + c_k T)^{-1} \circ J_k(x)$ for any $x \in X$, or $J_k(x) \in (J_k + c_k T) \circ H_k(x) = J_k \circ H_k(x) + c_k T \circ H_k(x)$, which is equivalent to $J_k(x) - J_k H_k(x) \in c_k T \circ H_k(x)$. Dividing this relation with c_k , we obtain i).

ii) $0 \in T(x) \Leftrightarrow 0 \in c_k T(x)$, $\forall k \in N \Leftrightarrow J_k(x) \in J_k(x) + c_k T(x) = (J_k + c_k T)(x) \Leftrightarrow x = (J_k + c_k T)^{-1} \circ J_k(x) \Leftrightarrow x = H_k(x) \Leftrightarrow J_k(x) = J_k \circ H_k(x)$, $\forall k \in N$, or $Q_k(x) = 0$. (The duality operators J_k are injectives, see [6]). Having this properties we can state the following theorem:

THEOREM 1. Let (x^k) be a proximal sequence for T , obtained by the following selection criterion in (1), § 2:

$$(A): ||x^{k+1} - H_k(x^k)|| \leq \varepsilon_k, \quad \varepsilon_k \xrightarrow{k \rightarrow \infty} 0$$

Assuming (x^k) is bounded, the equation $0 \in T(x)$ admits at least one solution; Moreover, the sequence (x^k) admits a weak cluster point, solution of the equation $0 \in T(x)$.

Proof. The sequence (x^k) being bounded, there is a number $M > 0$ so that $||x^k|| \leq M$ for any $k \in N$, and $\varepsilon_k < M$ ($\varepsilon_k \rightarrow 0$).

As in a reflexive Banach space any closed and bounded set is weakly compact, there exists an $x' \in X$ which is a weak cluster point of (x^k) ; so that: $||x'|| \leq M$.

We'll show that the sequence $(Q_k(x^k))_k$ converges to 0 in the strong topology of X^* . We have:

$$\begin{aligned} ||Q_k(x^k)|| &= ||J_k(x^k) - J_k \circ H_k(x^k)|| \leq ||J_k(x^k)|| + ||J_k \circ H_k(x^k)|| = \\ &= \frac{1}{\varphi_k} ||x^k|| + \frac{1}{\varphi_k} ||H_k(x^k)|| = \frac{1}{\varphi_k} [||x^k|| + ||x^{k+1} - H_k(x^k) + x^{k+1}||] \leq \\ &\leq \frac{1}{\varphi_k} [||x^k|| + \varepsilon_k + ||x^{k+1}||] \leq \frac{1}{\varphi_k} \cdot 3M \rightarrow 0, \quad k \rightarrow \infty. \end{aligned}$$

From monotonicity of T comes:

$$\langle x - H_k(x^k), y - \frac{1}{c_k} \cdot Q_k(x^k) \rangle \geq 0, \quad \forall k \in N, \quad x \in X \text{ and } y \in T(x) \quad (\text{see prop. 1, i}). \quad (1)$$

As $||x^{k+1} - H_k(x^k)|| \rightarrow 0$ ($\varepsilon_k \rightarrow 0$), x' is a weak cluster point for the sequence $(H_k(x^k))$ too.

Also, as $Q_k(x^k) \xrightarrow{k} 0$ strongly, $\frac{1}{c_k} Q_k(x^k) \xrightarrow{k} 0$ strongly (see the assumptions made upon (c_k)). Having these stated, from (1) we obtain:

$$\langle x - x', y \rangle \geq 0, \quad \forall x \in X, \quad y \in T(x) \quad (\text{see [5]}) \quad (2)$$

Taking the maximality of T , this implies that $0 \in T(x')$

Remarks. 1. In this case, the operators $P_k = (J_k + c_k T)^{-1}$ are not nonexpansive as in Hilbertian case, because the duality operators J_k are not linear. It will be shown that if the duality operator is linear, then the Banach space is a Hilbert space and in this case the duality operator J reduces to the identity operator I (see [5], p. 40, theorem 3.1.).

Rockafellar uses the nonexpansivity of the proximal operators in theorem 1 in order to show that $Q_k(x^k) \rightarrow 0$ (Q_k was defined as $I - P_k$, see [3]) and also that the sequence (x^k) has a unique weak cluster point.

As it could be seen this property was not essential in the proof of the convergence of $Q_k(x^k)$. On the other hand, the uniqueness of the cluster point in the case of reflexive Banach spaces was not shown, this remaining an open question.

However, we mention that in our case x^{k+1} has to approximate $H_k(x^k)$ "less good", because in criterion (A) it is claimed that $\varepsilon \rightarrow 0$, without any assumption upon the convergence of the series $\sum_{k=1}^{\infty} \varepsilon_k$ (see [3], criterion (A)).

This fact is favorable in the effective construction of the proximal sequence.

2. The operators J_k were introduced in the expression of P_k in order to assure the strong convergence of $Q_k(x^k)$ to 0.

4. **Strong approximation.** In this paragraph will be treated the case in which the proximal sequence converges strongly to the solution of the equation $0 \in T(x)$. This case was studied for reflexive Banach spaces with property (H).

DEFINITION 1. (see [5]) *Let X be a Banach space. We say that X has the property (H) if it is strictly convex and if for any sequence $(x^n)_{n \in \mathbb{N}}$ from X satisfying $x^n \rightarrow x$ and $\|x^n\| \rightarrow \|x\|$, we have $x^n \rightarrow x$. (The symbols " $\rightarrow$ " and " $\rightarrow$ " denotes the convergence in the weak, respectively strong topology of X).*

We remark that in any reflexive Banach space, exists an equivalent norm through which X and X^* has the property (H).

DEFINITION 2. *An operator $U: X \rightarrow 2^{X^*}(X^* \rightarrow 2^X)$ is Lipschitz-continuous at the origin, with modulus $a > 0$, if it satisfies the following two properties:*

i) $U(0) = \{\bar{x}\}$ (U is single-valued in 0)

ii) $\exists \tau > 0, \forall y \in X$ (resp. X^*) with $\|y\| \leq \tau, \forall x \in U(y)$,

we have:

$$\|x - \bar{x}\| \leq a \cdot \|y\| \quad (1)$$

In the rest, the notations will be those used in the preceeding paragraphs.

THEOREM 2. *Let (x^k) be a proximal sequence for T (maximal monotone). Suppose that $T^{-1}: X^* \rightarrow 2^X$ is Lipschitz-continuous at the origin with modulus $a > 0$, and also (x^k) is bounded. The following affirmations are valid:*

1° *If (x^k) is constructed due to criterion (A) (see §3), then it converges strongly to $\bar{x} \in X$, the unique solution of $0 \in T(x)$.*

2° *If X^* has the property (H), and (x^k) is obtained using criterion (B), namely:*

$$\forall k \geq 1: \|x^{k+1} - H_k(x^k)\| \leq \delta_k \|x^1 - x^0\|, \delta_k \xrightarrow{k} 0$$

with $x' \neq x^0$ choosen arbitrarily, the sequence (x^k) converges strongly to $\bar{x}$, the unique solution of $0 \in T(x)$, moreover, we have the following "a priori" estimation:

$$\forall k \in N \text{ sufficiently large } ||x^{k+1} - \bar{x}|| \leq \mu_k \cdot ||x^1 - x^0||, \mu_k \xrightarrow{k} 0$$

3° If X^* has property (H) and (x^k) is obtained by criterion (C):

$$||x^{k+1} - H_k(x^k)|| \leq \delta'_k \cdot ||J(x^{k+1}) - J(x^k)||, \delta'_k \xrightarrow{k} 0$$

and

$$||J(x^{k+1}) - J \circ H_k(x^k)|| \leq \delta''_k ||J(x^{k+1}) - J(x^k)||, \delta''_k \xrightarrow{k} 0$$

is bounded, then it converges strongly to $\bar{x}$ (the unique solution), moreover, we have the following "a posteriori" estimation:

$$||x^{k+1} - \bar{x}|| \leq 0_k ||J(x^{k+1}) - J(x^k)||, \forall k \in N \text{ sufficiently large, with } 0_k \xrightarrow{k} 0.$$

Proof. 1° As T^{-1} is Lipschitz-continuous at 0, the equation $0 \in T(x)$ admits a unique solution. Let this be $\bar{x}$. We remark that the assumptions of theorem 1 are satisfied, which means that $Q_k(x^k) \xrightarrow{k} 0$. Let $\tau > 0$ be a number for which the relation $||x - \bar{x}|| \leq a \cdot ||y||, \forall y \in X^*, ||y|| \leq \tau$ and $x \in T^{-1}(y)$ is satisfied (see (1)). We select an order $k_0 \in N$, so that for any $k \geq k_0$: $\left\| \frac{1}{c_k} Q_k(x^k) \right\| \leq \tau$. Proposition 1/i implies:

$$H_k(x^k) \in T^{-1}\left(\frac{1}{c_k} Q_k(x^k)\right), k \in N. \text{ Thus:}$$

$$\forall k \geq k_0: ||H_k(x^k) - \bar{x}|| \leq a \cdot \frac{1}{c_k} ||Q_k(x^k)||, \text{ relation that brings to:}$$

$$||H_k(x^k) - \bar{x}|| \xrightarrow{k} 0 \quad (2)$$

Let's estimate $||x^{k+1} - \bar{x}||$ in the following way:

$$||x^{k+1} - \bar{x}|| \leq ||x^{k+1} - H_k(x^k)|| + ||H_k(x^k) - \bar{x}||$$

This relation implies $||x^{k+1} - \bar{x}|| \xrightarrow{k} 0$ due to criterion (A) and (2); thus the affirmation is proved.

2° We use a known result, namely that if X is a reflexive Banach space for which X^* has the property (H), any duality application on X is continuous (from X to X^* in the strong topologies) (see [5], p. 121, th. 5.1.).

As criterion (B) implies (A), due to 1°, (x^k) converges strongly to $\bar{x}$. The application $J: X \rightarrow X^*$ being continuous, we have $J(x^k) \xrightarrow{k} J(\bar{x})$, and thus $||J(x^{k+1}) - J(x^k)|| \xrightarrow{k} 0$. Let's consider an order $k_1 \in N$ such that for any $k \geq k_1$:

$$||J(x^{k+1}) - J(x^k)|| \leq ||x^1 - x^0|| \quad (3)$$

On the other hand, the strong convergence of (x^k) implies the strong convergence of $(H_k(x^k))$ to the same $\bar{x}$. Really, as

$$||H_k(x^k) - x^{k+1}|| \geq ||x^{k+1} - \bar{x}|| - ||H_k(x^k) - \bar{x}|| \quad \text{and}$$

$$||H_k(x^k) - x^{k+1}|| \xrightarrow{k} 0 \quad (\text{crit. (B)}), \quad \text{we have } ||H_k(x^k) - \bar{x}|| \xrightarrow{k} 0$$

The operator J being continuous, we also have $||J \circ H_k(x^k) - J(\bar{x})|| \xrightarrow{k} 0$, and thus $||J(x^{k+1}) - J \circ H_k(x^k)|| \xrightarrow{k} 0$.

Let's consider an order $k_2 \in N$, so that for any $k \geq k_2$ we have:

$$||J(x^{k+1}) - J \circ H_k(x^k)|| \leq ||x^1 - x^0|| \quad (4)$$

Let $\bar{k} = \max \{k_0, k_1, k_2\}$ (k_0 is the order from the proof of 1°). Thus for any $k \geq \bar{k}$:

$$\begin{aligned} ||x^{k+1} - \bar{x}|| &\leq ||x^{k+1} - H_k(x^k)|| + ||H_k(x^k) - \bar{x}|| \leq \delta_k ||x^1 - x^0|| + \frac{a}{c_k} ||Q_k(x^k)|| = \\ &= \delta_k ||x^1 - x^0|| + \frac{a}{c_k} ||J(x^k) - J \circ H_k(x^k)|| = \delta_k ||x^1 - x^0|| + \frac{a}{c_k \cdot \varphi_k} ||J(x^k) - \\ &- J \circ H_k(x^k)|| \leq \delta_k ||x^1 - x^0|| + \frac{a}{c_k \cdot \varphi_k} \cdot ||J(x^{k+1}) - J(x^k)|| + \frac{a}{c_k \cdot \varphi_k} ||J(x^{k+1}) - \\ &- J \circ H_k(x^k)|| \leq \delta_k ||x^1 - x^0|| + \frac{2a}{c_k \cdot \varphi_k} ||x^1 - x^0|| = \left\{ \delta_k + \frac{2a}{c_k \cdot \varphi_k} \right\} \cdot ||x^1 - x^0||. \end{aligned}$$

Denoting $\mu_k = \delta_k + \frac{2a}{c_k \cdot \varphi_k}$, we have $\mu_k \rightarrow 0$ and also

$$||x^{k+1} - \bar{x}|| \leq \mu_k ||x^1 - x^0||, \quad \text{for any } k \geq \bar{k}.$$

3° Before proving this statement, we must show that criterion (C) is well-defined; In other words, at each iteration, $x^{k+1} \in X$ can be selected so that both inequalities should be satisfied simultaneously. In order to prove that the first inequality has sense, we must show that for any $\varepsilon > 0$ and $a, b \in X$, $a \neq b$

$$\exists x \in X \text{ so that } ||x - a|| \leq \varepsilon ||J(x) - J(b)|| \quad (5)$$

As operator J is injective (is strictly monotone, see [6] p. 116, Th 2.6), $J(a) \neq J(b)$. Let $||J(a) - J(b)|| = d < 0$. As J is continuous in a , we have:

$$\forall \delta > 0: \exists \tau > 0: \forall x \in X, \quad ||x - a|| \leq \tau \Rightarrow ||J(x) - J(a)|| \leq \delta.$$

The right side of inequality (5) can be written:

$$||J(x) - J(b)|| \geq ||J(a) - J(b)|| - ||J(a) - J(x)|| = d - ||J(a) - J(x)|| \quad (6)$$

Let $\delta = \frac{d}{2}$. In accordance with (6) we have:

$$\exists \tau > 0: ||J(x) - J(b)|| \geq \frac{d}{2}, \quad \forall x \in X \text{ with } ||x - a|| \leq \tau \quad (7)$$

Taking $\varepsilon > 0$ arbitrarily, let $x \in X$ be so that:

$$\|x - a\| \leq \min\left\{\tau, \varepsilon \cdot \frac{d}{2}\right\} \text{ and thus we obtain inequality} \quad (5)$$

The second inequality from criterion (C) is compatible with the first one, J being continuous. As in the preceding case (2°) the strong convergence of (x^k) to $\bar{x}$, unique solution of the equation $0 \in T(x)$ is immediate, as the boundedness of (x^k) is equivalent with the boundedness of $(J(x^k))$ and thus the first inequality from (C) implies criterion (A).

In order to obtain the wished estimation, let's write the followings:

$$\begin{aligned} \|x^{k+1} - \bar{x}\| &\leq \|x^{k+1} - H_k(x^k)\| + \|H_k(x^k) - \bar{x}\| \leq \delta'_k \|J(x^{k+1}) - J(x^k)\| + \\ &+ \frac{a}{c_k \varphi_k} \|J(x^{k+1}) - J(x^k)\| + \frac{a}{c_k \varphi_k} \|J(x^{k+1}) - J \circ H_k(x^k)\| \leq \delta'_k \|J(x^{k+1}) - \\ &- J(x^k)\| + \frac{a}{c_k \varphi_k} \|J(x^{k+1}) - J(x^k)\| + \frac{a}{c_k \varphi_k} \delta''_k \|J(x^{k+1}) - J(x^k)\| = \\ &= \left[\delta'_k + \frac{a}{c_k \varphi_k} (1 + \delta''_k) \right] \cdot \|J(x^{k+1}) - J(x^k)\|, \quad \forall k \geq k_0 \text{ (see also } 2^\circ). \end{aligned}$$

Denoting $\theta_k = \delta'_k + \frac{a}{c_k \varphi_k} (1 + \delta''_k)$ it becomes:

$$\forall k \geq k_0: \|x^{k+1} - \bar{x}\| \leq \theta_k \|J(x^{k+1}) - J(x^k)\|, \quad \theta_k \xrightarrow{k} 0$$

Remarks. 1) As the first two terms of the proximal sequence (x^k) are arbitrary, it is convenient that in the apriori estimation from 2°, x^0 and x^1 should be chosen sufficiently close to each other, namely so that $\|x^1 - x^0\|$ should be little. This implies the diminishing of the error $\|x^{k+1} - \bar{x}\|$ at iteration $k + 1$.

2) Both in the cases 2° and 3°, the convergence of the proximal sequence can be "accelerated" by choosing the sequences (φ_k) and (δ_k) respectively (φ_k) , (δ'_k) and (δ''_k) so that (μ_k) and (θ_k) should converge to 0 as fast as possible. (For example (φ_k) is taken so that $|\varphi_{k+1} - \varphi_k| \rightarrow +\infty$ and (δ_k) so that $\frac{\delta_k}{k} \rightarrow 0$, in 2°).

3) In criterion (C) the convergence of (δ''_k) is not essential because the boundedness of (δ''_k) assures the convergence of θ_k to 0. But in order to obtain a better approximation it is recommended that this sequence should also be convergent to 0.

5. Establishing the solution of the $0 \in T(x)$ equation after a number of finite steps. We will study a case in which the equation $0 \in T(x)$ has a unique solution, which can be obtained by the proximal sequence $(x^k)_{k \in N}$ in its exact form (i.e. $x^{k+1} = H_k(x^k)$) after a finite number of iterations.

THEOREM 3. Let (x^k) be a proximal sequence obtained by $x^{k+1} = H_k(x^k)$, $\forall k \in N$ with x^0 arbitrary

(1)

Suppose there exists $\bar{x} \in X$ so that $0 \in \text{int } T(x)$ and (x^k) is bounded. Then $\exists k_0 \in N$ with:

$$\forall k \geq k_0: x^k = \bar{x} \quad (2)$$

Proof. Notice that the definition of the proximal sequence (1) implies any criterion studied. We'll show that the operator $T^{-1}: X^* \rightarrow 2^X$ is constant and single-valued on a neighbourhood of 0. Since $0 \in T(\bar{x})$, $\exists \varepsilon > 0$ so that $\forall y' \in X^*$ with $\|y'\| \leq \varepsilon: y' \in T(\bar{x})$; in other words, $(\bar{x}, y') \in G(T)$ (Here $G(T)$ denotes the graph of T).

The monotonicity of T implies:

$$\langle x - \bar{x}, y - y' \rangle \geq 0, \quad \forall (x, y) \in G(T), \quad \forall y' \in X^* \text{ with } \|y'\| \leq \varepsilon, \text{ or in other form } \langle x - \bar{x}, y' \rangle \leq \langle x - \bar{x}, y \rangle.$$

Taking supremum from the left member of this inequation after y' , we have:

$$\sup_{\|y'\| \leq \varepsilon} \langle x - \bar{x}, y' \rangle \leq \langle x - \bar{x}, y \rangle, \quad \forall (x, y) \in G(T) \quad (3)$$

Let $x \in X$, $x \neq \bar{x}$, and $y' := \frac{\varepsilon}{\|x - \bar{x}\|} \cdot J(x - \bar{x})$. Obviously, $\|y'\| = \varepsilon$. Thus from (3) comes:

$\varepsilon \|x - \bar{x}\| \leq \langle x - \bar{x}, y \rangle \leq \|x - \bar{x}\| \cdot \|y\|$, $\forall (x, y) \in G(T)$, $x \neq \bar{x}$, or $\|y\| \geq \varepsilon$. This implies that for any $(x, y) \in G(T)$, with $\|y\| < \varepsilon$ we have $x = \bar{x}$, which means that T^{-1} is constant in the neighbourhood $V := \{y/\|y\| < \varepsilon\}$ of the origin;

As a consequence of Proposition 1/i (§2) we have:

$$\forall k \in N: H_k(x^k) \in T^{-1} \left(\frac{1}{c_k} Q_k(x^k) \right) \quad (4)$$

The assumptions of Theorem 1 being satisfied, $\frac{1}{c_k} Q_k(x^k) \rightarrow 0$, which means that there is an order $k_0 \in N$ so that

$$\forall k \geq k_0: \left\| \frac{1}{c_k} Q_k(x^k) \right\| < \varepsilon. \text{ In accordance with relation (4): } \forall k \geq k_0: H_k(x^k) = x^{k+1} = \bar{x}.$$

Remarks. 1. When the proximal sequence (x^k) is obtained by one of the criteria (A), (B) or (C), the sequence $(H_k(x^k))$ will have the properties from Theorem 3, namely:

$\forall k \geq k_0: H_k(x)^k = \bar{x}$, assuming that the other conditions of the theorem are satisfied.

In case (x^k) is obtained by criterion (A), we'll have:

$$\forall k \geq k_0: \|x^k - \bar{x}\| \leq \varepsilon_k.$$

2) The disadvantage of this theorem is that assumption $0 \in \text{int } T(x)$ is too restrictive and thus excludes a large game of problems.

(Received October 7, 1981)

REFERENCES

1. G. J. Minty, *Monotone operators in Hilbert spaces* Duke, Math. J., **29** (1962), 341—346.
2. J. J. Moreau, *Proximité et dualité dans un espace Hilbertien*, Bull. Soc. Math. France, **93** (1965), 273—299.
3. R. T. Rockafellar, *Monotone operators and the proximal point algorithm*, SIAM J., Control and optimization, **14**, 5 (1976).
4. R. T. Rockafellar, *Augmented Lagrangians and applications of proximal point algorithm in convex programming*, Math. of operation research, **1**, 2.
5. I. Ciorănescu, *Aplicații de dualitate în analiza funcțională neliniară*, Ed. Acad. R.S.R., București, 1974.
6. D. Pascali, S. Sburian, *Nonlinear operators of monotone type*, Ed. Acad. R.S.R., București, 1978.

ALGORITMUL DE PUNCTE PROXIMALE PENTRU SPAȚII BANACH REFLEXIVE

(Rezumat)

Fiind dat un spațiu Banach reflexiv X și un operator maximal monoton $T: X \rightarrow 2^X$, se descrie un algoritim pentru rezolvarea ecuației operatoriale $0 \in T(x)$. Se tratează aproximarea soluției acestei ecuații în topologia slabă și tare a spațiului X ; de asemenea se descrie un procedeu pentru aflarea soluției după un număr finit de iterații, într-un caz particular.

STUDIUL CONVERGENȚEI UNOR ȘIRURI DE OPERATORI LINIARI ȘI POZITIVI

OCTAVIAN AGRATINI

1. **Introducere.** În [4] D. D. Stancu prezintă o metodă probabilistică pentru construirea de operatori liniari și pozitivi. Vor deriva din această metodă cunoscuții operatori Bernstein, Mirakyan, Baskakov, Feller, o variantă a operatorului Meyer-König și Zeller cit și doi operatori introduși de același autor în [3] cu schema lui Markov-Polya. G. C. Jain și S. Pethő obțin în [1] noi generalizări probabilistice ale operatorilor de tip Bernstein și Szász. De asemenea în [2] J. P. King construiește tot pe considerente probabilistice două generalizări ale operatorilor lui Bernstein și Baskakov.

În această lucrare ne propunem să studiem cele două șiruri de operatori liniari și pozitivi din [2] stabilind condiții necesare și suficiente care asigură convergența acestora în spațiul de funcții $C[0, a]$, a fiind un număr pozitiv. Instrumentul de lucru îl constituie celebra teoremă a lui Bohman-Korovkin.

În generalizarea operatorului Bernstein, în [2] J. P. King pleacă de la variabilele aleatoare:

$$X_i \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ p_i(x) & 1 - p_i(x) \end{pmatrix}, \quad (i = \overline{1, n})$$

și definește numerle reale $a_{nk}(x)$, $i = \overline{0, n}$ prin egalitatea:

$$\prod_{i=1}^n (p_i(x)z + 1 - p_i(x)) = \sum_{k=0}^n a_{nk}(x)z^k, \quad z > 0. \quad (1)$$

Primul membru al egalității reprezintă valoarea medie a variabilei aleatoare

Y_n unde $Y_n = \sum_{i=1}^n X_i$ și coeficienții $a_{nk}(x)$, $k = \overline{0, n}$, indică probabilitatea ca

Y_n să ia valoarea k . Astfel, pentru orice funcție f continuă pe intervalul $[0, 1]$ autorul definește operatorul L_n prin relația:

$$L_n(f; x) := \sum_{k=0}^n a_{nk}(x) f\left(\frac{k}{n}\right). \quad (2)$$

Notăm că pentru X_i se poate imagina următoarea interpretare probabilistică. Fie n discuri muzicale și x fixat. Încredințate spre ascultare unui meloman $p_i(x)$ reprezintă probabilitatea ca persoana să asculte fața I a discului numărul i . Astfel X_i descrie modul de audiere a fețelor discului i .

Într-un mod similar a fost generalizat operatorul Baskakov în aceeași lucrare [2]. Fie x fixat și considerăm n monede unde la prima monedă iese cap cu probabilitatea $p_i(x)$. Fie U_i variabila aleatoare care exprimă numărul de arun-

cări efectuate cu primele i monede pînă cînd la moneda a- i -a obținem cap. Notăm faptul că trecerea de la moneda j la moneda $j + 1$ se realizează în momentul obținerii feței cap la moneda j .

$$U_i \left(q_i^k(x) p_i(x) \right)_{k \geq 0}, \quad (i = \overline{1, n}).$$

Sînt definite numerele $b_{nk}(x)$, $k \geq 0$, prin relația :

$$\prod_{i=1}^n \frac{p_i(x)}{1 - q_i(x)\theta} = \sum_{k=0}^{\infty} b_{nk}(x) \theta^k, \quad |\theta| < 1. \quad (3)$$

Primul membru reprezintă valoarea medie a variabilei θ^{W_n} unde $W_n = \sum_{i=1}^n U_i$, iar coeficienții $b_{nk}(x)$ indică probabilitatea ca W_n să ia valoarea k . Pentru orice funcție f continuă pe $[0, \infty)$ autorul definește operatorul T_n prin relația :

$$T_n(f; x) := \sum_{k=0}^{\infty} b_{nk}(x) f\left(\frac{k}{n}\right). \quad (4)$$

2. Rezultate. Ne propunem să stabilim condiții necesare și suficiente de convergență a șirului de operatori definiți în (2). Vom demonstra în prealabil următoarea leamnă :

LEMA 1. Dacă șirul $(L_n)_{n \geq 0}$ este definit prin relația (2) atunci au loc :

$$(i) \quad L_n(c_0; x) = 1$$

$$(ii) \quad L_n(c_1; x) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n p_i(x)$$

$$(iii) \quad L_n(c_2; x) = \frac{1}{n^2} \left(\sum_{i=1}^n p_i(x) + \sum_{\substack{i,j=1 \\ i \neq j}}^n p_i(x) p_j(x) \right)$$

Demonstrație. Identificarea realizată în (1) o considerăm ca o funcție în z ; deci fie :

$$G(z) = \prod_{i=1}^n (p_i(x)z + 1 - p_i(x)) = \sum_{k=0}^n a_{nk}(x) z^k. \quad (5)$$

Deoarece $G(1) = 1$ în mod evident are loc (i). Derivăm (5) în raport cu z :

$$\frac{dG(z)}{dz} = \sum_{i=1}^n \frac{p_i(x)}{p_i(x)z + 1 - p_i(x)} \cdot G(z) = \sum_{k=1}^n k a_{nk}(x) z^{k-1}.$$

Luînd $z = 1$ vom obține :

$$G'(1) = \sum_{i=1}^n p_i(x) = \sum_{k=1}^n k a_{nk}(x),$$

de unde prin împărțire cu n rezultă (ii). Calculăm acum a doua derivată a lui G ; vom avea :

$$\begin{aligned}\frac{d^2 G(z)}{dz^2} &= \sum_{i=1}^n \left[\frac{d}{dz} \left(\frac{p_i(x)}{p_i(x)z + 1 - p_i(x)} \right) G(z) + \frac{p_i(x)}{p_i(x)z + 1 - p_i(x)} \cdot \frac{dG(z)}{dz} \right] = \\ &= \sum_{\substack{i,j=1 \\ i \neq j}}^n \frac{p_i(x)}{p_i(x)z + 1 - p_i(x)} \cdot \frac{p_j(x)}{p_j(x)z + 1 - p_j(x)} \cdot G(z).\end{aligned}$$

Pe de altă parte :

$$\frac{d^2 G(z)}{dz^2} = \sum_{k=0}^n k(k-1) a_{nk}(x) z^{k-2}.$$

Luînd din nou $z = 1$ se obține :

$$G''(1) = \sum_{\substack{i,j=1 \\ i \neq j}}^n p_i(x) p_j(x) = \sum_{k=0}^n (k^2 - k) a_{nk}(x).$$

Pentru a ajunge la (iii) se împarte egalitatea de mai sus cu n^2 , se separă suma ce conține pe k^2 și se folosește (ii). Astfel lema este complet demonstrată.

Vom demonstra următoarea teoremă :

TEOREMA 1. Fie șirul $(L_n)_{n>0}$ definit în (2) și $f \in C[0, 1]$. Condiția necesară și suficientă ca $(L_n(f; \cdot))_{n>0}$ să convergă uniform spre f pe $[0, 1]$ este :

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n p_i(x) = x, \quad \forall x \in [0, 1]. \quad (6)$$

Demonstrație. Conform teoremei Bohman—Korovkin este necesar și suficient să verific că :

$$\lim_{n \rightarrow \infty} L_n(e_i; x) = e_i(x), \quad x \in [0, 1], \quad i = 0, 1, 2,$$

unde $e_i(x) = x^i$. Examinînd egalitățile (i), (ii), (iii) practic rămîne să arătăm că (6) implică :

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \sum_{\substack{i,j=1 \\ i \neq j}}^n \frac{p_i(x) p_j(x)}{n} = x^2.$$

Dar

$$\sum_{\substack{i,j=1 \\ i \neq j}}^n \frac{p_i(x) p_j(x)}{n^2} = \left(\sum_{i=1}^n \frac{p_i(x)}{n} \right)^2 - \sum_{i=1}^n \frac{p_i^2(x)}{n^2} \quad \text{și} \quad 0 \leq \sum_{i=1}^n \frac{p_i^2(x)}{n^2} \leq \frac{1}{n} \rightarrow 0, \quad n \rightarrow \infty.$$

Astfel teorema este complet demonstrată.

Vom stabili rezultate similare pentru operatorul definit prin (4).

LEMA 2. Dacă șirul $(T_n)_{n>0}$ este dat de relația (4) atunci au loc egalitățile:

$$(a) T_n(e_0; x) = 1$$

$$(b) T_n(e_1; x) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{q_i(x)}{p_i(x)}$$

$$(c) T_n(e_2; x) = \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n \left(\frac{q_i(x)}{p_i(x)} + \frac{q_i^2(x)}{p_i(x)} \right) + \left(\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{q_i(x)}{p_i(x)} \right)^2.$$

Demonstrație. Vom folosi aceeași metodă ca și în demonstrarea lemei precedente. Relația (3) o considerăm ca o funcție în θ ; definim deci:

$$G(\theta) := \prod_{i=1}^n \frac{p_i(x)}{1 - q_i(x)\theta} = \sum_{k=0}^{\infty} b_{nk}(x) \theta^k.$$

Evident $G(1) = 1$ și (a) este imediat verificată. Derivăm funcția G în raport cu θ și obținem:

$$\frac{dG(\theta)}{d\theta} = \sum_{i=1}^n \frac{q_i(x)}{1 - q_i(x)\theta} \cdot G(\theta) = \sum_{k=0}^{\infty} k b_{nk}(x) \theta^{k-1}.$$

În egalitățile de mai sus luăm $\theta = 1$, împărțim cu n și înlocuim $1 - q_i(x)$ cu egalul său $p_i(x)$, ($i = \overline{1, n}$); astfel se obține relația (b). Cu aceeași tehnică se obțin următoarele egalități:

$$\left. \frac{d^2 G(\theta)}{d\theta^2} \right|_{\theta=1} = \sum_{i=1}^n \left(\frac{q_i^2(x)}{1 - q_i(x)} + \frac{q_i(x)}{1 - q_i(x)} \sum_{j=1}^n \frac{q_j(x)}{1 - q_j(x)} \right) = \sum_{k=0}^{\infty} k^2 b_{nk}(x) - \sum_{k=0}^{\infty} k b_{nk}(x).$$

Prin împărțire cu n^2 și folosind (b) se obține:

$$T_n(e_2; x) = \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n \frac{q_i(x)}{1 - q_i(x)} (q_i(x) + 1) + \frac{1}{n^2} \left(\sum_{i=1}^n \frac{q_i(x)}{1 - q_i(x)} \right) \left(\sum_{j=1}^n \frac{q_j(x)}{1 - q_j(x)} \right).$$

Avînd în vedere că $1 - q_i(x) = p_i(x)$, $i = \overline{1, n}$, deducem că relația la care s-a ajuns coincide cu (c). Astfel lema este complet demonstrată.

Acum putem demonstra următorul rezultat:

TEOREMA 2. Fie șirul de operatori $(T_n)_{n>0}$ definit în (4). Fie $a > 0$ și f o funcție continuă pe intervalul $[0, a]$. Condiția necesară și suficientă ca $(T_n(f; \cdot))_{n>0}$ să convergă uniform spre f pe $[0, a]$ este:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{1}{p_i(x)} = x + 1, \quad \forall x \in [0, a]. \quad (7)$$

Demonstrație. Observăm că (7) se mai poate pune sub forma:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{q_i(x)}{p_i(x)} = x, \quad \forall x \in [0, a]. \quad (8)$$

Vom folosi încă o dată teorema lui Bohman—Korovkin, operatorii introduși fiind liniari și pozitivi. Relațiile (a), (b) din lema precedentă asigură:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} T_n(e_i; x) = e_i(x), \quad \forall x \in [0, a], \quad i = 0, 1.$$

Avind în vedere următoarele delimitări evidente:

$$0 \leq \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n \frac{q_i^2(x)}{p_i(x)} \leq \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n \frac{q_i(x)}{p_i(x)}$$

și din relația (8):

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n \frac{q_i(x)}{p_i(x)} = 0, \quad \forall x \in [0, a] \quad (9)$$

vom obține:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n \frac{q_i^3(x)}{p_i(x)} = 0, \quad \forall x \in [0, a]. \quad (10)$$

Vom trece la limită în egalitatea (c) din lema 2 și folosind (8), (9), (10) deducem:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} T_n(e_3; x) = e_3(x), \quad \forall x \in [0, a]$$

și teorema este complet demonstrată.

Observație. Este bine cunoscută următoarea afirmație: dacă un șir numeric $(a_n)_{n \geq 0}$ converge spre a atunci $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n a_i = a$. Aplicând acest rezultat putem afirma:

1. dacă $\lim_{k \rightarrow \infty} p_k(x) = x$ atunci are loc (6).

2. dacă $\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{q_k(x)}{p_k(x)} = x$ atunci are loc (7).

(Intrat în redacție la 3 noiembrie 1981)

BIBLIOGRAFIE

1. Jain, G. C. and S. Pethe, *On the generalizations of Bernstein and Szász—Mirakyan operators*, Nanta Mathematica, 2 (1977), 185—193.
2. King, J. P., *Probabilistic interpretation of some positive linear operators*, Rev. Roum. Math. Pures et Appl., 25 (1980), 79—82.
3. Stancu, D. D., *Approximation of functions by a new class of linear polynomial operators*, Rev. Roum. Math. Pures et Appl., 13 (1968), 1173—1194.
4. Stancu, D. D., *Use of probabilistic methods in the theory of uniform approximation of continuous functions*, Rev. Roum. Math. Pures et Appl., 14 (1969), 673—691.

THE STUDY OF THE CONVERGENCE OF SOME SEQUENCES OF LINEAR POSITIVE OPERATORS

(Summary)

In [4] D. D. Stancu has presented probabilistic methods for construction and study of some general classes of approximating linear positive operators.

In this paper we investigate two sequences of positive linear operators introduced by a probabilistic method by J. P. King [2]. We establish necessary and sufficient conditions for the convergence of the sequences of these operators in the space $C[0, a]$ ($a > 0$). By using the well-known theorem of Bohman—Korovkin we prove the following two theorems.

- (i) Let (L_n) be the sequence of linear positive operators defined at (2) for any $f \in C[0, 1]$. A necessary and sufficient condition that $(L_n f)$ converges uniformly to f on $[0, 1]$ is given at (6).
- (ii) A necessary and sufficient condition that the operator T_n , defined at (4), applied to any $f \in C[0, a]$ ($a > 0$), to converge uniformly to f is given at (7).

ASUPRA T -RECURENȚEI UNOR CONEXIUNI SEMI-SIMETRICE ȘI SFERT-SIMETRICE

P. ENGHÎȘ, I. LUP

Fie A_n un spațiu cu conexiune afină. Într-un sistem de coordonate notăm cu Γ_{jk}^i componentele conexiunii afine cu $T_{jk}^i = \Gamma_{jk}^i - \Gamma_{kj}^i$ componentele tensorului de torsiune și cu $T_k = T_{ik}^i$ componentele vectorului de torsiune.

Conexiunea Γ se numește semi-simetrică [5], dacă există un câmp vectorial covariant S_k astfel ca

$$T_{jk}^i = S_{[j} \delta_{k]}^i \quad (1)$$

Dacă în (1) se aplică o contracție în i și j se obține

$$T_k = (1 - n)S_k \quad (2)$$

iar dacă în (1) se ține seama de (2) se obține

$$(1 - n)T_{jk}^i = T_j \delta_k^i - T_k \delta_j^i \quad (3)$$

Un spațiu cu conexiune afină A_n se numește T -recurent, dacă există un câmp vectorial covariant ψ_r astfel ca

$$T_{jk,r}^i = \psi_r T_{jk}^i \quad (4)$$

unde prin virgulă este notată derivarea covariantă în raport cu conexiunea Γ .

Dacă în (4) se aplică o contracție în i și j se obține

$$T_{k,r} = \psi_r T_k \quad (5)$$

și deci vectorul de torsiune este și el recurent de vector ψ_r .

Să observăm acum că în spațiile semi-simetrice are loc reciproca acestei afirmații, adică un spațiu semi-simetric cu vectorul de torsiune recurent de vector ψ_r este T -recurent de vector ψ_r .

Într-adevăr, dacă în (3) se aplică derivarea covariantă în raport cu Γ se obține

$$(1 - n)T_{jk,r}^i = T_{j,r} \delta_k^i - T_{k,r} \delta_j^i \quad (6)$$

și ținând seama de (5) rezultă

$$(1 - n)T_{jk,r}^i = \psi_r T_k \delta_j^i - \psi_r T_j \delta_k^i = \psi_r (T_j \delta_k^i - T_k \delta_j^i) = (1 - n)\psi_r T_{jk}^i$$

de unde

$$T_{jk,r}^i = \psi_r T_{jk}^i$$

Avem deci :

PROPOZIȚIA 1. Într-un spațiu A_n cu conexiune semi-simetrică tensorul de torsiune și vectorul de torsiune sînt recurenți în același timp și cu același vector de recurență.

Un spațiu A_n semi-simetric s-a numit [5] semi-simetric special, dacă cîmpul vectorial S_k este gradient. În acest caz rezultă

$$S_{[j,k]} = 0 \quad (7)$$

și din (2) s-a arătat [4] că spațiul este cu conexiune Enghiş [5], deci conexiunea Γ este o E -conexiune [4] și deci avem [2]

$$T_{[j,k]} = 0 \quad (8)$$

Dacă spațiul semi-simetric special este T -recurent rezultă din (8)

$$\psi_j T_k - \psi_k T_j = 0 \quad (9)$$

și avem :

PROPOZIȚIA 2. Într-un spațiu semi-simetric T -recurent dotat cu o E -conexiune, vectorul de T -recurență este proporțional cu vectorul de torsiune.

Se știe [5] că într-un spațiu semi-simetric dotat cu o E -conexiune are loc relația

$$T_{[j,k]}^h = 0 \quad (10)$$

Din (4) și (10) rezultă

$$T_{[j}^h \Gamma_{k]}^h = 0 \quad (11)$$

care este o relație de tip Walker [7], avem deci :

PROPOZIȚIA 3. Într-un spațiu semi-simetric T -recurent, datat cu o E -conexiune are loc relația (11).

O conexiune Γ se numește sfert-simetrică [5] dacă tensorul de torsiune are forma

$$T_{jk}^i = t_j^i S_k \quad (12)$$

unde t_j^i și S_k sînt cîmpuri tensoriale arbitrare.

Să presupunem acum cîmpul tensorial t_j^i covariant constant. Derivînd covariant (12) avem :

$$T_{jk,r}^i = t_j^i S_{k,r} \quad (13)$$

și dacă presupunem cîmpul S_k recurent de vector ψ_r avem :

$$T_{jk,r}^i = \psi_r t_j^i S_k = \psi_r T_{jk}^i$$

și spațiul este T -recurent. Avem deci :

PROPOZIȚIA 4. Un spațiu A_n sfert-simetric cu cîmpul tensorial t_j^i covariant constant și cîmpul vectorial S_k recurent de vector ψ_r , este T -recurent de vector ψ_r .

Considerind acum în spațiul A_n sfert-simetric, cu cîmpul l_j^i covariant constant, tensorul

$$T_{jkp}^h = \frac{1}{3} [l_p^h S_k^j S_i - l_p^h S_j^i S_k + S_p^h l_j^i S_k - S_p^h l_k^j S_i + l_p^i S_k^h S_j - l_p^i S_j^h S_k] \quad (14)$$

[5] și derivînd covariant (14) rezultă

$$\begin{aligned} T_{jkp,r}^h = \frac{1}{3} [l_p^h S_{k,r}^j S_i + l_p^h S_k^j S_{i,r} - l_p^h S_{j,r}^i S_k - l_p^h S_j^i S_{k,r} + S_{p,r}^h l_j^i S_k + \\ + S_p^h l_{j,r}^i S_k - S_{p,r}^h l_k^j S_i - S_p^h l_k^j S_{i,r} + l_p^i S_{k,r}^h S_j + l_p^i S_k^h S_{j,r} - \\ - l_p^i S_{i,r}^h S_k - l_p^i S_j^h S_{k,r}] \end{aligned} \quad (15)$$

Presupunînd spațiu semi-simetric A_n cu cîmpul S_k recurent de vector ψ_r , din (15) rezultă că tensorul T_{jkp}^h este recurent cu vectorul $2\psi_r$. Avem deci:

PROPOZIȚIA 5. Într-un spațiu A_n sfert-simetric cu cîmpul tensorial l_j^i covariant constant și cîmpul vectorial S_k recurent de vector ψ_r , tensorul T_{jkp}^h este recurent de vector $2\psi_r$.

Într-o lucrare anterioară [3] am arătat că dacă un spațiu A_n este T -recurent cu vector ψ_r , tensorii obținuți din tensorul de torsiune prin produs tensorial și produs tensorial contractat, sînt recurenți de vector $2\psi_r$. Din acest rezultat și din propoziția 4 rezultă

PROPOZIȚIA 6. Într-un spațiu A_n sfert-simetric cu cîmpul tensorial l_j^i covariant constant și cîmpul S_k recurent, tensorii obținuți din tensorul de torsiune prin produs tensorial și produs tensorial contractat, sînt recurenți de vector $2\psi_r$.

(Intrat în redacție la 13 noiembrie 1981)

BIBLIOGRAFIE

1. Eisenhart, L. P., *Non Riemannian Geometry*, Am Math. Soc. Coll. Publ. VIII, 1927.
2. Enghiş, P., *Sur des espaces A_n à connection affine*, Studia Univ. Babeş-Bolyai, ser. Math-Mec., XVII, 2 (1972), 47-53.
3. Enghiş, P., *Sur les espaces à connection affine avec torsion récurrente*, Studia Univ. Babeş-Bolyai, ser. Math-Mec., XVIII, 1 (1973), 13-16.
4. Enghiş, P., *E-conexiuni semi-simetrice*, Studia Univ. Babeş-Bolyai, Math., XXIX (1984), 66-69.
5. Golab, S., *On semi-symmetric and Quarter symmetric linear Connections*, Tensor N. S., 29 (1975), 249-254.
6. Vrănceanu, G., *Lecții de geometrie diferențială*, vol I, Ed. Acad. R.P.R., 1952.
7. Walker, A. G., *On Ruse's space of recurrent curvature*, Proc. London Math. Soc., 2 (1950), 36-64.

SUR LA T-RÉCURRENCE DE CERTAINES CONNECTIONS SEMI-SYMETRIQUES ET QUART-SYMETRIQUES

(Résumé)

On montre que dans les espaces à connection semi-symétrique le tenseur de torsion et le vecteur de torsion sont récurrents en même temps, et que, si l'espace est doué d'une E -connection, le vecteur de torsion est proportionnel avec le vecteur de T -récurrance et on a la relation (11). Pour les espaces quart-symétriques avec le champ l_j^i covariant-constant, on montre que, de la récurrance de champ S_k , il résulte la T -récurrance ainsi que la récurrance des tenseurs obtenus à l'aide du tenseur de torsion.

SUR LA CONVERGENCE QUASIUNIFORME

VASILE CÂMPIAN

En considérant, à la place des suites usuelles de fonctions définies sur un espace métrique et prenant des valeurs dans un autre espace métrique, des g -suites (suites généralisées) de fonctions définies sur un espace topologique X et prenant des valeurs dans un espace uniforme Y , I. Muntean [4] a étendu la notion de convergence quasiuniforme dans le sens de B. Gagneff [3] et P. S. Alexandrov [1] et a démontré un critère de continuité pour la limite d'une g -suite de fonctions continues.

Dans cette note on démontre la continuité de la limite d'une g -suite convergente quasiuniformément de fonctions, dans le sens introduit par I. Muntean [4], en renonçant à l'hypothèse de la continuité des termes de la g -suite.

D'après [4], une g -suite de fonctions $f_i: X \rightarrow Y$, pour i appartenant à l'ensemble dirigé I , définies sur l'espace topologique X et prenant des valeurs dans l'espace uniforme Y est convergente quasiuniformément vers la fonction $f: X \rightarrow Y$ si :

1) la g -suite $(f_i)_{i \in I}$ converge en chaque point $x \in X$ vers $f(x)$, c'est-à-dire

$$f(x) = \lim_{i \in I} f_i(x);$$

2) pour tout entourage symétrique ouvert U dans la topologie de l'espace produit $X \times Y$, il existe une g -suite $(g_j)_{j \in J}$ de fonctions continues définies sur X et prenant des valeurs dans Y , ainsi qu'une g -suite $(G_j)_{j \in J}$ d'ensembles ouverts dans X , avec $\bigcup_{j \in J} G_j = X$, de sorte que l'on ait pour chaque $j \in J$ et pour n'importe quel $x \in G_j$

$$(f(x), g_j(x)) \in U.$$

On donne dans [2] une définition de la convergence quasiuniforme équivalente à celle-ci.

THÉOREME: La limite ponctuelle d'une g -suite de fonctions (f_i) définies sur l'espace topologique X et prenant des valeurs dans l'espace uniforme Y est une fonction continue $f: X \rightarrow Y$ si et seulement si la g -suite $(f_i)_{i \in I}$ est convergente quasiuniformément vers f .

Démonstration.

Nécessité. Soient f une fonction continue, U un entourage symétrique ouvert dans la topologie de l'espace produit $Y \times Y$ et J un ensemble dirigé quelconque (par exemple, $J = \{1\}$). On prend $g_i = f$ et $G_j = X$ pour n'importe quel $j \in J$; alors $(f(x), g_j(x)) = (f(x), f(x)) \in U$, parce que $(f(x), f(x))$ est contenue dans la diagonale Δ du produit $Y \times Y$ et $\Delta \subset U$ pour tout entourage U .

Suffisance. Soient $(f_i)_{i \in I}$ une g -suite de fonctions convergeant quasiuniformément vers $f: X \rightarrow Y$, x_0 un point dans X , V un voisinage de $f(x_0)$ et U_1 un entourage de l'espace uniforme Y pour lequel

$$V_1 = \{y \mid y \in Y, (f(x_0), y) \in U_1\}. \quad (1)$$

Notons par K un entourage de l'espace Y de sorte que $K \circ K \subset U_1$ et par U un entourage symétrique ouvert dans la topologie de l'espace produit $Y \times Y$ pour lequel $U \circ U \cup K$. On a $U \subset U \circ U \subset K$ parce que $(x, y) = (x, y) \circ (y, y)$ pour toute $(x, y) \in U$, donc $U \circ U \circ U \subset K \circ K \subset U_1$, c'est-à-dire

$$U^3 \subset U_1. \quad (2)$$

Soient $(g_j)_{j \in I}$ et $(G_j)_{j \in J}$ les g -suites correspondant à l'entourage U et $j_0 \in J$ de sorte que $x_0 \in G_{j_0}$. Pour tout $x \in G_{j_0}$ on a

$$(f(x), g_{j_0}(x)) \in U, \quad (3)$$

en résultant particulièrement pour $x = x_0$

$$(f(x_0), g_{j_0}(x_0)) \in U. \quad (4)$$

Il résulte de la continuité de la fonction g_{j_0} dans le point x_0 qu'il existe un voisinage W de x_0 de sorte que

$$(g_{j_0}(x_0), g_{j_0}(x)) \in U \quad (5)$$

pour tout $x \in W$.

L'ensemble $W_1 = W \cap G_{j_0}$ est un voisinage pour x_0 . En tenant compte de (4) et de (5), il résulte

$$(f(x_0), g_{j_0}(x)) \in U^2 \quad (6)$$

pour tout $x \in W_1$, tandis que (3), (6) et (2) nous conduisent à

$$(f(x_0), f(x)) \in U \quad (7)$$

pour tout $x \in W_1$. Par conséquent $f(x) \in V_1$ pour tout $x \in W_1$, c'est à dire f est continue dans le point x_0 .

(Manuscrit reçu le 20 novembre 1961)

BIBLIOGRAPHIE

1. Alexandrov, P.S., *Sur la convergence quasiuniforme*, Uspekhi Mat. Nauk. 3 (23), 1 (1948), 213-215 (russe).
2. Dobrescu, E. V., Gherman, R. O., *Nets of Functions*, An. Șt. Univ. „Al. I. Cuza” Iași, Ser. I Mat., 17 (1971), 313-330.
3. Gagliardi, B., *Sur les suites convergentes de fonctions mesurables*, B. Fundam. Math., 8 (1932), 182-188.
4. Muntean, I., *Sur la convergence quasiuniforme*, Mathematica, 9 (32), 2 (1967), 321-324.
5. Nicolescu, M., *Analiza matematică*, IL Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1958.

ASUPRA CONVERGENȚEI CVAȘIUNIFORME

(Rezumat)

În această notă se demonstrează continuitatea limitei unui g -șir de funcții convergent cvasiuniform, în sensul dat de I. Muntean, renunțându-se la ipoteza continuității termenilor g -șirului.

ON THE GENERAL SOLUTION OF THE LINEAR ALGEBRAIC SYSTEMS

O. C. DOGARU

1. **Introduction.** Let $R_{m \times n}$ be the set of $m \times n$ matrices over the field R and $M \in R_{m \times n}$.

DEFINITION. A matrix $M^+ \in R_{n \times m}$ is called a g_1 -inverse of the matrix M if it satisfies the relation

$$MM^+M = M. \quad (1)$$

The relation (1) is the first from the system of four matrix equations that define in an unique way the generalized inverse M^g of the matrix M from the definition of R. Penrose [9]. The matrix M^+ is not unique.

Now let the linear algebraic system

$$AXB = C \quad (2)$$

be, where $A \in R_{m \times n}$ and of rank $r \leq \min(m, n)$, $B \in R_{p \times q}$ and of rank $s \leq \min(p, q)$ and $C \in R_{m \times q}$.

It is used the following result [10]

THEOREM 1. A necessary and sufficient condition for the system of equations (2) to be compatible is

$$AA^+CB^+B = C. \quad (3)$$

In this case the general solution of the system (2) is

$$X = A^+CB^+ + Z - A^+AZBB^+ \quad (4)$$

where $Z \in R_{n \times p}$ is an arbitrary matrix.

Here $A^+ \in R_{n \times m}$, $B^+ \in R_{q \times p}$ denote the g_1 -inverse of A and B respectively.

The calculus of the matrices A^+ and B^+ is not easy. In this case present interest to express A^+ and B^+ in terms more simple. Afterwards these terms are used to express the compatibility condition and the general solution of the system (2). This is the purpose of this paper. In the following it is used the factorization of the matrices A and B based on the orthogonal matrices.

2. **Orthogonal factorization.** Let $M \in R_{m \times n}$ be of rank $r \leq \min(m, n)$. The matrix M may be factorized as

$$M = EF \quad (5)$$

where $E \in R_{m \times r}$ and $F \in R_{r \times n}$, with $E^TE = I_r$, where E^T denote the transpose of the matrix E , I_r is the unity matrix of order r , but the principal minor of order r in the matrix F , different from zero is in the first r rows and columns.

Hence

$$E = \begin{pmatrix} E_1 \\ E_2 \end{pmatrix}, \quad F = (F_1 F_2), \quad \det(F_1) \neq 0. \quad (6)$$

where the matrices E_1 and F_1 are of order r and $E_2 \in \mathbf{R}_{m-r, r}$, $F_2 \in \mathbf{R}_{r, n-r}$.
3. A form for the matrix M^+ . Let $M \in \mathbf{R}_{m \times n}$ be and M^+ a g_1 -inverse of M . In [3] a form for M^+ was found in the following manner. The matrix M^+ may be found in the form

$$M^+ = \begin{pmatrix} X & Y \\ U & V \end{pmatrix} \quad (7)$$

and the matrix M , using the decompositions (6) for E , may be written as

$$M = EF = \begin{pmatrix} E_1 \\ E_2 \end{pmatrix} (F_1 F_2) = \begin{pmatrix} E_1 F_1 & E_1 F_2 \\ E_2 F_1 & E_2 F_2 \end{pmatrix}. \quad (8)$$

Using (7) and (8) in the matrix equation $MM^+M = M$ four matrix equations are obtained

$$\begin{cases} E_1 F_1 X E_1 F_1 + E_1 F_2 U E_1 F_1 + E_1 F_1 Y E_2 F_1 + E_1 F_2 V E_2 F_1 = E_1 F_1 \\ E_1 F_1 X E_1 F_2 + E_1 F_2 U E_1 F_2 + E_1 F_1 Y E_2 F_2 + E_1 F_2 V E_2 F_2 = E_1 F_2 \\ E_2 F_1 X E_1 F_1 + E_2 F_2 U E_1 F_1 + E_2 F_1 Y E_2 F_1 + E_2 F_2 V E_2 F_1 = E_2 F_1 \\ E_2 F_1 X E_1 F_2 + E_2 F_2 U E_1 F_2 + E_2 F_1 Y E_2 F_2 + E_2 F_2 V E_2 F_2 = E_2 F_2. \end{cases}$$

If in this system we put $U = V = 0$, $X = F_1^{-1} E_1^T$, $Y = F_1^{-1} E_2^T$ and taking $E_1^T E_2 + E_2^T E_1 = I$, into consideration, a g_1 -inverse for M is

$$M^+ = \begin{pmatrix} E^{-1} E_1^T F_1^{-1} E_2^T \\ 0 & 0 \end{pmatrix} \quad (9)$$

where E_1^T , E_2^T denote the transpose of the matrix E_1 and E_2 respectively, while F_1^{-1} is the inverse of the matrix F_1 .

4. Factorization of the matrix A and B . Now let $A \in \mathbf{R}_{m \times n}$ be of rank $r \leq \min(m, n)$, $B \in \mathbf{R}_{p \times q}$ be of rank $s \leq \min(p, q)$ and $C \in \mathbf{R}_{n \times q}$. For A and B we use a factorization of the form (5):

$$1) A = GH, \quad G = \begin{pmatrix} G_1 \\ G_2 \end{pmatrix}, \quad H = (H_1 H_2), \quad G^T G = I_r, \quad \det(H_1) \neq 0 \quad (10)$$

where the matrices G_1 and H_1 are of order r , $G_2 \in \mathbf{R}_{m-r, r}$, $H_2 \in \mathbf{R}_{n-r, r}$. The matrix

$$A^+ = \begin{pmatrix} H_1^{-1} G_1^T & H_1^{-1} G_2^T \\ 0 & 0 \end{pmatrix}, \quad (11)$$

$A^+ \in \mathbf{R}_{n \times m}$ is a g_1 -inverse of A .

$$2) B = RS, R = \begin{pmatrix} R_1 \\ R_2 \end{pmatrix}, S = (S_1 S_2), R^T R = I_s, \det(S_1) \neq 0 \quad (12)$$

where the matrices R_1, S_1 are of order s , $R_2 \in \mathbb{R}_{p-s,s}$, $S_2 \in \mathbb{R}_{q-s,s}$. The matrix

$$B^+ = \begin{pmatrix} S_1^{-1} R_1^T & S_1^{-1} R_2^T \\ 0 & 0 \end{pmatrix} \quad (13)$$

is a g_1 -inverse of B , $B^+ \in \mathbb{R}_{q \times p}$.

Using (10) and (12) the matrices A and B may be written as at (8):

$$A = \begin{pmatrix} G_1 H_1 & G_1 H_2 \\ G_2 H_1 & G_2 H_2 \end{pmatrix} \text{ respectively } B = \begin{pmatrix} R_1 S_1 & R_1 S_2 \\ R_2 S_1 & R_2 S_2 \end{pmatrix}. \quad (14)$$

For the matrix $C \in \mathbb{R}_{m \times q}$ from the system (2) it is used a suitable block decomposition

$$C = \begin{pmatrix} C_{11} & C_{12} \\ C_{21} & C_{22} \end{pmatrix} \quad (15)$$

thus the products where it appears to be possible.

5. Results. Using the factorization of 4° one may establish

THEOREM 2. A necessary and sufficient condition for the system (2) to be compatible is

$$\begin{cases} C_{11} S_1^{-1} S_2 = C_{12} \\ C_{21} S_1^{-1} S_2 = C_{22} \end{cases} \quad (16)$$

The general solution is

$$X = \left[\begin{pmatrix} W \\ 0 \end{pmatrix} - \begin{pmatrix} H_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} H Z R \right] R^T + Z \quad (17)$$

where $W = H_1^{-1} (G_1^T C_{11} + G_2^T C_{21}) S_1^{-1}$ and Z is arbitrary matrix.

Proof. Using in (2) the notation (11) – (15), by calculus one obtains the system (16). For the general solution are used the following intermediate results

$$A^+ C B^+ = \begin{pmatrix} W \\ 0 \end{pmatrix} R^T, \text{ where } W = H_1^{-1} (G_1^T C_{11} + G_2^T C_{21}) S_1^{-1},$$

$$A^+ A = \begin{pmatrix} H_1^{-1} H_1 & H_1^{-1} H_2 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} H_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} (H_1 H_2) = \begin{pmatrix} H_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} H,$$

$$B^+ B = R R^T.$$

Hence

$$X = \begin{pmatrix} W \\ 0 \end{pmatrix} R^T + Z - \begin{pmatrix} H_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} H Z R R^T = \left[\begin{pmatrix} W \\ 0 \end{pmatrix} - \begin{pmatrix} H_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} H Z R \right] R^T + Z.$$

COROLLARY 1. For the system $AX = C$ the compatibility condition is $GG^T C = C$ and the general solution is

$$X = \begin{pmatrix} H_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} (G^T C - HZ) + Z \quad (18)$$

where Z is an arbitrary matrix.

Proof. From the Theorem 2 if $B = I$ then the compatibility condition is $AA^+C = C$ that is $AA^+C = GG^T C = C$.

The general solution (4), in our terms, is

$$X = A^+C + Z - A^+AZ = \begin{pmatrix} H_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} [(G_1^T C_{11} + G_2^T C_{22}, G_1^T C_{12} + G_2^T C_{22})] - \\ - (H_1 H_2)Z + Z = \begin{pmatrix} H_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} (G^T C - HZ) + Z.$$

COROLLARY 2. For equations $Ax = c$ the compatibility condition is $GG^T c = c$ and the general solution is

$$x = \begin{pmatrix} H_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} (G^T c - Hz) + z, \quad (19)$$

where z is an arbitrary vector.

Proof. From (3) one obtains $AA^+c = c$, that is $GG^T c = c$ and the general solution is

$$x = A^+c + z - A^+Az = \begin{pmatrix} H_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} (G^T c - Hz) + z$$

where z is an arbitrary vector.

COROLLARY 3. For equations $XB = C$ the compatibility conditions are (16) and the general solution is

$$X = \left[\begin{pmatrix} C_{11} \\ C_{21} \end{pmatrix} S_1^{-1} - Z \begin{pmatrix} S_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} \right] R^T + Z \quad (20)$$

where Z is an arbitrary matrix.

Proof. From (3) the compatibility condition is $CB^+B = C$, which in our terms is (16). The general solution, according to (4), is

$$X = CB^+ + Z - ZBB^+ = \left[\begin{pmatrix} C_{11} \\ C_{21} \end{pmatrix} S_1^{-1} - Z \begin{pmatrix} S_1^{-1} \\ 0 \end{pmatrix} \right] R^T + Z.$$

COROLLARY 4. For equations $xB = c$ the compatibility condition is $c_1 S_1^{-1} S_2 = c_2$ (21)

and the general solution is

$$x = (c_1 S_1^{-1} - zR) R^T + z, \quad (22)$$

where z is an arbitrary vector.

Proof. From (3) the compatibility condition is $cB^+B = c$, which may be written in the form (21). The general solution is

$$x = cB^+ + z - zBB^+ = c_1S_1^{-1}R^TR = (c_1S_1^{-1} - zR)R^T + z.$$

Remark. For the equations of the form $xB = c$, the compatibility condition is very simple to verify. It is expressed in terms of the matrix S and the vector c and one requires only the inversion of a $r \times r$ matrix.

(Received December 17, 1981)

REFERENCES

1. Arghiriade, E., Dragomir, A., *Une nouvelle définition de l'inverse généralisée d'une matrice*, Acc. dei Lincei, 35 (1963), 158–165.
2. Bjerrhammar, A., *Rectangular reciprocal matrices with special references to geodesical calculation*, Bull. Géodésique, 52 (1951), 188–220.
3. Dogaru, O. C., *Über die Lösung Linearer Gleichungssysteme*, Anal. Univ. Tim., 17 (1979), 105–109.
4. Dogaru, O. C., *Sur la solution des systèmes algébriques linéaires compatibles*, Glasnik Matematički, 14 (1979), 213–217.
5. Dogaru O. C., *Contribuții la teoria, aplicațiile și calculul inversei generalizate a unei matrice*, Thesis, Cluj-Napoca, 1979.
6. Dogaru, O. C., *Note on the solvability of the linear algebraic systems*, Rev. Roum. de math. repus et appl., 1 (1980), 21–22.
7. Golub, G. N., *Numerical methods for solving linear least squares problem*, Numer. Math., 7 (1965), 206–216.
8. Kublanovskaja, V. N., *Resenie lineinih algebriceskih sistem*, J. Vcisl. Mat. i Mat. Fiz., 16 (1976), 1578–80.
9. Penrose, R., *A generalized inverse for matrices*, Proc. Cambridge Phil. Soc., 51 (1955), 406–413.
10. Pringle, R. M., Rayner, A. A., *Generalized inverse matrices with application to statistics* Griffin, London (1971).

ASUPRA SOLUȚIEI GENERALE A SISTEMELOR ALGEBRICE LINIARE

(Rezumat)

Se dă soluția generală a sistemelor algebrice liniare compatibile de forma $AXB = C$ și a altor cazuri particulare, folosind g_1 — inversa matricelor A și B , g_1 — inversa este determinată în ideea din [8] prin factorizări ale matricilor A și B în formele $A = GH$, $B = RS$ unde $G = \begin{pmatrix} G_1 \\ G_2 \end{pmatrix}$, $G^TG = I_r$, $R = \begin{pmatrix} R_1 \\ R_2 \end{pmatrix}$, $R^TR = I_s$, $r(A) = r$, $r(B) = s$, $H = (H_1, H_2)$, $\det(H_1) \neq 0$, $S = (S_1, S_2)$, $\det(S_1) \neq 0$, G^T , R^T fiind matricele transpuse ale lui G respectiv R , iar I_r , I_s sînt matricele unitate de ordinul r respectiv s .

GÉNÉRALISATIONS DE CERTAINES CLASSES DE FONCTIONS UNIVALENTES

TEODOR DULBOACĂ

1. Soit $\mathfrak{F}_\alpha$ la classe des fonctions holomorphes dans le disque unité, normées par les conditions $f(0) = f'(0) - 1 = 0$, qui satisfont à la relation $\operatorname{Re} (f'(z) + \alpha z f''(z)) > 0$, $\forall z \in U$ et soit $\mathcal{G}_\alpha$ la classe des fonctions holomorphes dans le disque unité, normées par les conditions $f(0) = f'(0) - 1 = 0$ qui satisfont à la relation

$$\operatorname{Re} \left[(1 - \alpha) \frac{f(z)}{z} + \alpha f'(z) \right] > 0, \quad \forall z \in U.$$

Ces classes ont été introduites par P. N. Chichra [1]. Dans la deuxième partie de cette note on présente des généralisations de celles-ci.

En [2], les auteurs ont obtenu des résultats concernant la dérivée de Schwarz, la convexité et l'étoilement d'une fonction holomorphe et usuellement normée dans le disque unité.

Les résultats contenus dans la deuxième partie permettent leur généralisation, qui est donnée dans la troisième partie de cette note. Dans la dernière partie on présente une généralisation du théorème de Marx et Strohäcker et un résultat concernant les fonctions convexes d'un certain ordre.

2. Soit $G_{\alpha,\beta}(g)$ la classe des fonctions holomorphes dans le disque unité U , normées par les conditions $f(0) = f'(0) - 1 = 0$ et qui vérifient la relation:

$$\operatorname{Re} \left[(1 - \alpha) \frac{f(z)}{g(z)} + \alpha \frac{f'(z)}{g'(z)} + \frac{\alpha\beta}{2} \cdot \frac{g(z)}{zg'(z)} \cdot \left(1 - \frac{f^2(z)}{g^2(z)} \right) \right] > 0, \quad \forall z \in U.$$

où $\alpha \geq 0$, $\beta \leq 1$ et $g \in S^*$, où S^* est la classe des fonctions étoilées et usuellement normées dans U .

Soit $F_{\alpha,\beta}(g)$ la classe des fonctions holomorphes dans le disque unité U , normées par $f(0) = f'(0) - 1 = 0$ et qui vérifient la relation

$$\operatorname{Re} \left[f'(z) + \frac{\alpha g(z)}{g'(z)} \cdot f''(z) + \frac{\alpha\beta}{2} \cdot \frac{g(z)}{zg'(z)} \cdot (1 - f'^2(z)) \right] > 0, \quad \forall z \in U.$$

où $\alpha \geq 0$, $\beta \leq 1$ et $g \in S^*$.

On remarque que $G_{\alpha,0}(z) = \mathcal{G}_\alpha$, $F_{\alpha,0}(z) = \mathfrak{F}_\alpha$.

THÉOREME 1. Si $f \in G_{\alpha,\beta}(g)$ alors $\operatorname{Re} \frac{f(z)}{g(z)} > 0$, $\forall z \in U$.

Démonstrations. Soit $p(z) = \frac{f(z)}{g(z)}$, $z \in U$ Si $f \in G_{\alpha,\beta}(g)$, alors

$$\operatorname{Re} \left[p(z) + \alpha zp'(z) \cdot \frac{g(z)}{zg'(z)} + \frac{\alpha\beta}{2} \cdot \frac{g(z)}{zg'(z)} (1 - p^2(z)) \right] > 0, \quad \forall z \in U.$$

Soit donc $\psi(r, s) = r + \alpha s \frac{g(z)}{zg'(z)} + \frac{\alpha\beta}{2} \cdot \frac{g(z)}{zg'(z)} (1 - r^2)$.

On peut vérifier que $\psi \in \Psi[1]$ (voir [2]) et, en employant le théorème A de [2], on obtient le résultat.

En employant le théorème précédent on obtient le résultat suivant.

COROLLAIRE 1. Si $\alpha' > \alpha \geq 0$ alors $G_{\alpha'\beta}(g) \subset G_{\alpha\beta}(g)$.

Remarques 1° Si $\alpha \geq 0$ et $\beta = 0$ alors le théorème I. devient

$$\operatorname{Re} \left[(1 - \alpha) \frac{f(z)}{g(z)} + \alpha \frac{f'(z)}{g'(z)} \right] > 0, \quad \forall z \in U \Rightarrow \operatorname{Re} \frac{f(z)}{g(z)} > 0, \quad \forall z \in U, \quad g \in S^*,$$

c'est-à-dire le lemme I de [1].

2°. Si $\alpha = 1$ on obtient

$$\operatorname{Re} \left[\frac{f'(z)}{g'(z)} + \frac{\beta}{2} \cdot \frac{1}{zg(z)g'(z)} (g^2(z) - f^2(z)) \right] > 0, \quad \forall z \in U \Rightarrow \operatorname{Re} \frac{f(z)}{g(z)} > 0, \quad \forall z \in U,$$

$$g \in S^*, \quad \beta \leq 1$$

qui est une forme plus générale du lemme de Sakaguchi [5].

3°. Si $g(z) = z \in S^*$, on obtient du théorème 1

$$\operatorname{Re} \left[(1 - \alpha) \frac{f(z)}{z} + \alpha f'(z) + \frac{\alpha\beta}{2} \left(1 - \frac{f^2(z)}{z^2} \right) \right] > 0, \quad \forall z \in U \Rightarrow \operatorname{Re} \frac{f(z)}{z} > 0, \quad \alpha \geq 0, \beta \leq 1,$$

qui pour $\beta = 0$ représente un résultat de Chichra [1].

THÉORÈME 2. Si $f \in F_{\alpha\beta}(g)$ alors $\operatorname{Re} f'(z) > 0, \quad \forall z \in U$.

Démonstration. Soit $p(z) = f'(z), \quad z \in U$. Si $f \in F_{\alpha\beta}(g)$ alors

$$\operatorname{Re} \left[p(z) + \alpha zp'(z) \frac{g(z)}{zg'(z)} + \frac{\alpha\beta}{2} \cdot \frac{g(z)}{zg'(z)} (1 - p^2(z)) \right] > 0, \quad \forall z \in U.$$

On considère $\psi(r, s) = r + \alpha \cdot s \frac{g(z)}{zg'(z)} + \frac{\alpha\beta}{2} \cdot \frac{g(z)}{zg'(z)} (1 - r^2)$ qui appartient à la classe $\Psi[1]$ et en employant le théorème A de [2] on obtient le résultat.

En employant le théorème précédent on obtient le résultat suivant.

COROLLAIRE 2. Si $\alpha' > \alpha \geq 0$ alors $F_{\alpha'\beta}(g) \subset F_{\alpha\beta}(g)$.

Remarque. Dans le théorème précédent, en prenant $g(z) = z \in S^*$ on obtient

$$\operatorname{Re} \left[f'(z) + \alpha zf''(z) + \frac{\alpha\beta}{2} (1 - f'^2(z)) \right] > 0, \quad \forall z \in U \Rightarrow \operatorname{Re} f'(z) > 0, \quad \forall z \in U, \quad \alpha \geq 0, \beta \leq 1$$

ou bien $\operatorname{Re} [f'(z) + \alpha zf''(z) - \frac{\alpha\beta}{2} f'^2(z)] > -\frac{\alpha\beta}{2}, \quad \forall z \in U \Rightarrow \operatorname{Re} f'(z) > 0, \quad \forall z \in U,$
 $\alpha \geq 0, \beta \leq 1$, qui pour $\beta = 1$ représente le théorème 7 de [4], et pour $\beta = 0$ représente le théorème 5 de [1].

PROPOSITION. $f \in F_{\alpha\beta}(g) \Leftrightarrow gf' \in G_{\alpha\beta}(g)$.

On peut facilement vérifier cette propriété en employant la définition de ces classes; pour $\beta = 0$ et $g(z) = z$ on obtient le résultat de [1].

3. THÉOREME 3. Si f est une fonction holomorphe dans le disque unité normée par les conditions $f(0) = f'(0) - 1 = 0$ et $\alpha \geq 0$, $\beta \leq 1$ alors

$$\operatorname{Re} \left[(1 + \alpha) \frac{zf'(z)}{f(z)} + \alpha z^2 \left\{ \int_0^z \left\{ f, z \right\} - \frac{\beta - 1}{2} \cdot \frac{f''(z)}{f'(z)} \right\} \right] > -\frac{\alpha\beta}{2}, \forall z \in U \Rightarrow \operatorname{Re} \frac{zf'(z)}{f(z)} > 0, \forall z \in U$$

c'est-à-dire $f \in S^*$.

Démonstration. On applique le théorème 1 à la fonction définie par la relation $\frac{zf'(z)}{f(z)}$ dans le cas où $g(z) = z$.

COROLLAIRE 3. Si f est une fonction holomorphe dans le disque unité, normée par les conditions $f(0) = f'(0) - 1 = 0$ et $\alpha \geq 0$, alors

$$\operatorname{Re} \left[(1 + \alpha) \frac{zf'(z)}{f(z)} + \alpha z^2 \left\{ \int_0^z \left\{ f, z \right\} \right\} \right] > -\frac{\alpha}{2}, \forall z \in U \Rightarrow f \in S^*.$$

On obtient cela du théorème précédent pour $\beta = 1$. En employant ce résultat on peut montrer facilement que si $\alpha' > \alpha \geq 0$

$$\operatorname{Re} \left[(1 + \alpha') \frac{zf'(z)}{f(z)} + \alpha' z^2 \left\{ \int_0^z \left\{ f, z \right\} \right\} \right] > -\frac{\alpha'}{2}, \forall z \in U \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \operatorname{Re} \left[(1 + \alpha) \frac{zf'(z)}{f(z)} + \alpha z^2 \left\{ \int_0^z \left\{ f, z \right\} \right\} \right] > -\frac{\alpha}{2}, \forall z \in U.$$

THÉOREME 4. Si f est une fonction holomorphe dans le disque unité normée par les conditions $f(0) = f'(0) - 1 = 0$ et $\alpha \geq 0$, $\beta \leq 1$, alors

$$\operatorname{Re} \left[1 + (1 + \alpha - \alpha\beta) \frac{zf''(z)}{f'(z)} + \alpha z^2 \left[\left\{ f, z \right\} - \frac{\beta - 1}{2} \cdot \frac{f'''(z)}{f''(z)} \right] \right] > 0, \forall z \in U \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \operatorname{Re} \left(1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} \right) > 0, \forall z \in U$$

c'est-à-dire $f \in S^c$, où S^c est la classe des fonctions convexes et usuellement normées dans U .

Démonstration. On applique le théorème 1 à la fonction f définie par la relation $z \left(\frac{zf''(z)}{f'(z)} + 1 \right)$ dans le cas où $g(z) = z \in S^*$.

Si $\beta = 1$ on obtient le résultat de [2].

Pour $\beta = 1$ on peut montrer facilement que si $\alpha' > \alpha \geq 0$, alors

$$\operatorname{Re} \left[1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} + \alpha' z^2 \left\{ f, z \right\} \right] > 0, \forall z \in U \Rightarrow \operatorname{Re} \left[1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} + \alpha z^2 \left\{ f, z \right\} \right] > 0, \forall z \in U.$$

4. Soit f, g des fonctions holomorphes dans le disque unité U . On dit que la fonction f est subordonnée à la fonction g ($f < g$) si g est univalente dans le disque U , $f(0) = g(0)$ et $f(U) \subset g(U)$.

THÉORÈME 5. Si h est une fonction convexe et univalente dans le disque unité U , $h(0) = 1$ et $\alpha \geq 0$, $\alpha + \beta \geq 0$ alors

$$1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} + (\alpha + \beta)z^2\{f, z\} + \beta \frac{zf''(z)}{f'(z)} \left(1 + \frac{1}{2} \cdot \frac{zf''(z)}{f'(z)}\right) < h(z) \Rightarrow 1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} < h(z)$$

si pour $\alpha > 0$ on a $\inf_{|z|=1} \operatorname{Re} \frac{1-h^2(z)}{zh'(z)} \geq -2 \left(1 + \frac{\beta}{\alpha}\right)$.

Démonstration. Soit la fonction $p(z) = 1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)}$, $z \in U$.

La relation de l'énoncé est équivalente à $\psi(p(z), zp'(z)) < h(z)$ où

$$\psi(r, s) = r + \frac{\alpha}{2}(2s - r^2 + 1) + \beta s = r + (\alpha + \beta) \cdot s + \frac{\alpha}{2}(1 - r^2).$$

La fonction ψ est holomorphe dans le domaine $D = \mathbb{C}^2$,

$$\psi(h(0), 0) = 1 \in h(U).$$

Soit $\psi_0 = \psi(r_0, s_0)$ où $r_0 = h(z_0)$, $s_0 = m z_0 h'(z_0)$ où $m \geq 1$, $|z_0| = 1$.

$\psi_0 \notin h(U) \Leftrightarrow \operatorname{Re} \frac{\psi_0 - h(z_0)}{z_0 h'(z_0)} \geq 0$, quel que soit z_0 avec $|z_0| = 1$.

$$\operatorname{Re} \frac{\psi_0 - h(z_0)}{z_0 h'(z_0)} = (\alpha + \beta)m + \frac{\alpha}{2} \operatorname{Re} \frac{1 - h^2(z_0)}{z_0 h'(z_0)} \geq (\alpha + \beta)(m - 1) \geq 0$$

pour $m \geq 1$. En appliquant le théorème A de [3] on obtient que $p(z) < h(z)$.

COROLLAIRE 4. Si $\alpha \geq 0$ et $\gamma < 1$ alors

$$\begin{aligned} 1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} + (\alpha + \beta)z^2\{f, z\} + \beta \frac{zf''(z)}{f'(z)} \left(1 + \frac{1}{2} \cdot \frac{zf''(z)}{f'(z)}\right) &< \frac{1 + (2\gamma - 1)z}{1 + z} \Rightarrow \\ &\Rightarrow 1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} < \frac{1 + (2\gamma - 1)z}{1 + z} \end{aligned}$$

où $\alpha|\gamma| \leq \beta$.

Démonstration. La fonction $h(z) = \frac{1 + (2\gamma - 1)z}{1 + z}$ est convexe et univalente dans le disque unité U , $h(0) = 1$ et

$$\operatorname{Re} \frac{1 - h^2(z)}{zh'(z)} = -2 - 2\gamma \operatorname{Re} z \geq -2 \left(1 + \frac{\beta}{\alpha}\right) \text{ si et seulement si } \alpha|\gamma| \leq \beta.$$

Remarques 1°. Si $\beta = 0$ on obtient $\gamma = 0$ c'est-à-dire

$$1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} + \alpha z^2\{f, z\} < \frac{1 - z}{1 + z} \Rightarrow 1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} < \frac{1 - z}{1 + z}, \alpha \geq 0,$$

résultat déjà connu de [2].

2°. Si $\beta = \alpha |\gamma|$, $\gamma < 1$ on obtient

$$1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} + \alpha(1 + |\gamma|)z^2\{f, z\} + \alpha|\gamma| \frac{zf'''(z)}{f'(z)} \left(1 + \frac{1}{2} \cdot \frac{zf''(z)}{f'(z)}\right) < \frac{1 + (2\gamma - 1)z}{1 + z} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} < \frac{1 + (2\gamma - 1)z}{1 + z} \quad \alpha \geq 0, \quad \gamma < 1.$$

3°. Si $0 \leq \alpha < \beta$ et $|\gamma| \leq 1$ a lieu aussi l'implication du Corollaire 4.

COROLLAIRE 5. Si $0 \leq \alpha < \beta$ et $1 < M \leq \frac{\beta + \sqrt{\beta^2 - \alpha^2}}{\alpha}$ alors

$$1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} + (\alpha + \beta)z^2\{f, z\} + \beta \frac{zf'''(z)}{f'(z)} \left(1 + \frac{1}{2} \cdot \frac{zf''(z)}{f'(z)}\right) < M \frac{Mz + 1}{M + z} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 1 + \frac{zf''(z)}{f'(z)} < M \frac{Mz + 1}{M + z}.$$

Démonstration. La fonction $h(z) = M \cdot \frac{Mz + 1}{M + z}$ est convexe et univalente dans le disque unité U , $h(0) = 1$ et

$$\operatorname{Re} \frac{1 - h^2(z)}{zh'(z)} = -2 - \frac{M^2 + 1}{M} \operatorname{Re} z \geq -2 - 2 \frac{\beta}{\alpha}$$

si et seulement si $1 < M \leq \frac{\beta + \sqrt{\beta^2 - \alpha^2}}{\alpha}$

THÉORÈME 6. Si $\operatorname{Re} \alpha \geq 0$ et f est une fonction holomorphe dans le disque unité U , normée par les conditions $f(0) = f'(0) - 1 = 0$, alors

$$\operatorname{Re} \left[\frac{zf'(z)}{f(z)} + 2\alpha \left(\frac{f(z)}{z} - f'(z) + zf''(z) \right) \right] > \frac{1}{2}, \quad \forall z \in U \Rightarrow \operatorname{Re} \frac{f(z)}{z} > \frac{1}{2}, \quad \forall z \in U.$$

Si $\alpha = 0$ on obtient le théorème de Marx et Strohäcker [6], [7].

Démonstration. Soit la fonction $p(z) = \frac{2f(z)}{z} - 1$, $z \in U$.

La relation de l'énoncé est équivalente à

$$\operatorname{Re} \left[\frac{1}{2} + \frac{zp'(z)}{p(z) + 1} + \alpha(zp'(z) + z^2p''(z)) \right] > 0, \quad \forall z \in U.$$

Soit donc $\psi(r, s) = \frac{1}{2} + \frac{s}{r+1} + \alpha(s+t)$ avec le domaine correspondant $D = (\mathbb{C} \setminus \{-1\}) \times \mathbb{C} \times \mathbb{C}$. On vérifie que $\psi \in \Psi[1]$ et en employant le théorème A de [2] on obtient le résultat cherché.

Remarque. Si l'on prend dans le théorème précédent $\frac{f(z)}{z} = p(z)$, on obtient que, si $\operatorname{Re} \alpha \geq 0$ et $p(0) = 1$ alors

$$1 + \frac{zp'(z)}{p(z)} + 2\alpha(zp'(z) + z^2p''(z)) < \frac{1}{1+z} \Rightarrow p(z) < \frac{1}{1+z}.$$

BIBLIOGRAPHIE

1. P. N. Chichra, *New subclasses of the class of close-to-convex functions*, Proc. Amer. Math. Soc., **62**, no. 1 (1977), 37–43.
2. S. S. Miller, P. T. Mocanu, *Second order differential inequalities in the complex plane*, J. of Math. Anal. and Appl, **65**, no. 2 (1978), 289–305.
3. S. S. Miller, P. T. Mocanu, *Differential subordination and univalent functions*, Michig. Math. J., **28** (1981), 157–171.
4. T. Bulboacă, *Sur certaines classes de fonctions analytiques*, Studia Univ. Babeş-Bolyai, Math, **3** (1981), 42–47.
5. K. Sakaguchi, *A note on p -valent functions*, J. Math. Soc. Japan, **14** (1962), 312–321.
6. A. Marx, *Untersuchungen über schlichte Abbildungen*, Math. Ann., **107** (1932/33), 40–67.
7. E. Strohacker, *Beiträge zur Theorie der schlichten Funktionen*, Math. Z., **37** (1933), 356–380.

GENERALIZĂRI ALE UNOR CLASE DE FUNCȚII UNIVALENTE

(Rezumat)

În prezenta lucrare se generalizează clasele $\mathcal{F}_\alpha$ și $\mathcal{G}_\alpha$ din [1] obținându-se cu ajutorul metodei date în [2] generalizări ale unor rezultate ale lui P. N. Chichra [1] și K. Sakaguchi [5]. Sînt prezentate cîteva rezultate referitoare la derivata lui Schwarz și convexitatea unei funcții olomorfe, normate uzual în discul unitate. În ultima parte este dată o generalizare a teoremei lui Marx și Strohacker [6], [7] și rezultate referitoare la funcțiile convexe de un anumit ordin.

ON A PROBLEM OF SOBOLEV TYPE

VIORICA MUREŞAN

1. In the present paper we suggest to study the following problem of Sobolev type ([1]):

$$u_x(t, y, x) = F(t, y, x, u(t, y, x), u(t, x, x), u(x, y, x)) \quad (1)$$

$$u(t, y, 0) = f(t, y) \quad (2)$$

where F and f are given functions.

Varied problems of Sobolev type make the subject of many investigations. Thus V. Lakshmikantham and M. Lord [1] and M. E. Lord [3] established the existence and uniqueness Theorems, as well V. Lakshmikantham, A. S. Vatsala and R. L. Vaughn [2] and A. S. Vatsala and R. L. Vaughn [4] established existence theorems. In the papers mentioned above there are some other considerations on this type of problems.

The purpose of the present paper is to demonstrate the existence and uniqueness theorem for the problem (1) + (2) through application of Banach's fixed point theorem and with convenient choice of metric in the spaces of considered functions, as well as to study the dependence of solution of the problem (1) + (2) from the dates of it.

2. We now deal with the existence and uniqueness of the solution of the problem. Let I denote the interval $[0, a]$. We consider the set

$$S_f = \{r \in R \mid |r - f(t, y)| \leq b, \forall t, y \in I\},$$

where $b > 0$ and we suppose that b and f are such that S_f is nonvoid set.

We suppose that the following conditions take place

$$(i) \quad f \in C[I \times I, \mathbf{R}],$$

$$(ii) \quad F \in C[I \times I \times I \times S_f \times S_f \times S_f, \mathbf{R}],$$

and Lipschitz's condition

$$(iii) \quad |F(t, y, x, u_1, v_1, w_1) - F(t, y, x, u_2, v_2, w_2)| \leq L_1 |u_1 - u_2| + L_2 |v_1 - v_2| + L_3 |w_1 - w_2|,$$

for any $(t, y, x, u_i, v_i, w_i) \in I \times I \times I \times S_f \times S_f \times S_f, \quad i = 1, 2$.

We have

THEOREM 1 (see [1]). *If the conditions (i), (ii), (iii) are carried out and $M = \sup\{|F(t, y, x, u, v, w)| \mid (t, y, x, u, v, w) \in I \times I \times I \times S_f \times S_f \times S_f\}$, $\delta = \min\{a, \frac{b}{M}\}$ again $\Delta = [0, \delta]$, then the problem (1) + (2) has in the set $B_f = \{u: \Delta \times \Delta \times \Delta \rightarrow S_f\}$ one solution and only one, solution which can be obtained*

ned through the successive approximation method starting from any element of B_f . *Proof.* We endow the set B_f with the metric determined by Bielecki norm

$$||u||_B = \max_{(t,y,x) \in \Delta \times \Delta \times \Delta} (|u(t, y, x)| e^{-\tau x}), \text{ where } \tau \in \mathbb{R}_+.$$

Thus $(B_f, ||\cdot||_B)$ becomes complete metric space.

The problem (1) + (2) is equivalent with the following integral equation

$$u(t, y, x) = f(t, y) + \int_0^x F(t, y, s, u(t, y, s), u(t, s, s), u(s, y, s)) ds.$$

We consider the operator $A: B_f \rightarrow B_f$ defined by

$$(Au)(t, y, x) = f(t, y) + \int_0^x F(t, y, x, u(t, y, s), u(t, s, s), u(s, y, s)) ds \text{ for all}$$

$$(t, y, x) \in \Delta \times \Delta \times \Delta.$$

Because $\delta \leq \frac{b}{M}$, it results that the condition of invariance takes place for B_f , that is $A(B_f) \subseteq B_f$. The mapping $A: (B_f, ||\cdot||) \rightarrow (B_f, ||\cdot||_B)$ is Lipschitz with the constant of Lipschitz $\frac{1}{\tau} (L_1 + L_2 + L_3)$. Therefore for sufficiently large τ , the mapping A is a contraction. Thus the Theorem 1 follows from Banach's fixed point Theorem.

Remark. An analogous theorem was demonstrated by V. Lakshmikantham and M. L. in [1] through the successive approximation method.

3. In sequel we study the dependence of the solution of the problem (1) + (2) from F and f . To this we also consider the following problem

$$u_t(t, y, x) = G(t, y, x, u(t, y, x), u(t, x, x), u(x, y, x)) \quad (3)$$

$$u(t, y, 0) = g(t, y), \quad (4)$$

where $g \in C[I \times I, \mathbb{R}]$ and $G \in C[I \times I \times I \times S_g \times S_g \times S_g, \mathbb{R}]$.

We have

THEOREM 2. In the conditions (i) – (iii) let $u^* \in B_f$ be the unique solution of problem (1) + (2). We suppose that $u \in B_g$ is a solution of problem (3) + (4). If the following

(iv) b, f and g are so that the $S_{fg} = S_f \cap S_g$ is a nonvoid set,

(v) there is $\eta_1 > 0$ so that $|f(t, y) - g(t, y)| \leq \eta_1$, for all $(t, y) \in I \times I$,

(vi) there is $\eta_2 > 0$ so that

$$|F(t, y, x, u, v, w) - G(t, y, x, u, v, w)| \leq \eta_2,$$

for all $(t, y, x, u, v, w) \in I \times I \times I \times S_{fg} \times S_{fg} \times S_{fg}$,

(vii) $u^*(t, y, x), u(t, y, x) \in S_{fg}, \forall t, y, x \in \Delta$,

take place, then we have

$$\|u^* - u\|_C \leq (\eta_1 + \eta_2 \delta) e^{(L_1 + L_2 + L_3)\delta},$$

where $\|\cdot\|_C$ is the Chebisev norm.

Proof. Estimating the difference of the solutions and applying an inequality of Bellman-Gronwall type ([1]) it obtain

$$\begin{aligned} |u^*(t, y, x) - u(t, y, x)| &\leq \eta_1 + \eta_2 \delta + L_1 \int_0^x |u^*(t, y, s) - u(t, y, s)| ds + \\ &+ L_2 \int_0^x |u^*(t, s, s) - u(t, s, s)| ds + L_3 \int_0^x |u^*(s, y, s) - u(s, y, s)| ds \leq \\ &\leq (\eta_1 + \eta_2 \delta) e^{(L_1 + L_2 + L_3)\delta}, \text{ for all } (t, y, x) \in \Delta \times \Delta \times \Delta. \end{aligned}$$

Therefore

$$\|u^* - u\|_C \leq (\eta_1 + \eta_2 \delta) e^{(L_1 + L_2 + L_3)\delta} \quad (5)$$

and thus the theorem is proved.

Remark. If we used the proof of Theorem 1.1 from [6], then it follows

$$\|u^* - u\|_C \leq \frac{(\eta_1 + \eta_2 \delta) e^{\tau \delta}}{1 - \frac{L_1 + L_2 + L_3}{\tau}}. \quad (6)$$

As

$$\frac{e^{\tau \delta}}{\frac{L_1 + L_2 + L_3}{\tau}} > e^{(L_1 + L_2 + L_3)\delta},$$

we can assert that the evaluation given by (5) is better than that given by (6).

In conclusion, the solution of the problem (1) + (2) depends on the continuous way by f and F .

(Received February 11, 1982)

REFERENCES

1. Lakshmikantham, V., Lord, M. *Sobolev type differential equations*, The Univ. Texas at Arlington, Technical Report, No. 58, June, 1977.
2. Lakshmikantham, V., Vatsala, A. S., Vaughn, R. L., *Existence and Comparison results for a class of Volterra integral Equations of Sobolev type*, The Univ. Texas at Arlington, Technical Report, No. 93, sept. 1978.
3. Lord, M. E., *Existence and uniqueness of Sobolev type integrodifferential equations*, The Univ. Texas at Arlington, Technical Report, No. 66, July, 1977.

4. Vatsala, A. S., Vaughn, R. L., *Existence and Comparison Results for Differential Equations of Sobolev Type*, Applied Math. and Comp. 6: 177—187 (1980).
5. Pavel, P., Rus, A. I., *Ecuații diferențiale și integrale*, Ed. Did. și Ped. București, 1975.
6. Rus, A. I., *On the problem of Darboux—Ionescu*, „Babeș-Bolyai” Univ., Faculty of Mathematics, Cluj-Napoca, Preprint 1, 1981.
7. Rus, A. I., *Principii și aplicații ale teoriei punctului fix*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1979.
8. Sobolev, S. I., *Uspelii Math. Nauk*, 9 (3), 234—235, 1954.

ASUPRA UNEI PROBLEME DE TIP SOBOLEV

(R e z u m a t)

În prezenta lucrare se demonstrează o teoremă de existență și unicitate pentru o problemă de tip Sobolev și se studiază dependența soluției problemei de datele inițiale.

THE GENERAL, n -DIMENSIONAL BETA DISTRIBUTION

ION MIHOE

1. Let $[\Omega, \mathcal{A}, P]$ be a probability space in the sense of Kolmogorov i.e. Ω an arbitrary abstract space, $\mathcal{A}$ a σ -algebra of subsets of Ω and P a probability measure in Ω and on $\mathcal{A}$.

A random variable Z , defined on $[\Omega, \mathcal{A}, P]$ has a general beta distribution if its probability density function has the following form:

$$\bar{\beta}_1(z; a_1, a_2) = \frac{1}{B(a_1, a_2)} \cdot \frac{(z - b_1)^{a_1-1} (b_2 - z)^{a_2-1}}{(b_2 - b_1)^{a_1+a_2-1}}, \quad (1.1)$$

where

$$0 < b_1 < z < b_2, \quad a_1, a_2 > 0 \quad (1.1a)$$

and

$$B(a_1, a_2) = \int_0^1 t^{a_1-1} (1-t)^{a_2-1} dt. \quad (1.1b)$$

If for the parameters b_1 and b_2 we consider the particular values: $b_1 = 0$, $b_2 = 1$, then we obtain just the probability density function

$$\beta_1(y; a_1, a_2) = \frac{1}{B(a_1, a_2)} \cdot y^{a_1-1} (1-y)^{a_2-1}, \quad (1.2)$$

where

$$0 < y < 1, \quad a_1, a_2 > 0, \quad (1.2a)$$

for a random variable Y with a beta distribution and with the pair of parameters (a_1, a_2) .

Now, if $Y^{(n)}$ is a n -dimensional random vector (by a random vector of n -dimensions we understand an n -dimensional vector $Y^{(n)} = (Y_1, Y_2, \dots, Y_n)$ whose components Y_j are random variables on the same probability space), which follows an n -dimensional beta distribution (known as the Dirichlet distribution), then its probability density function will be [2]:

$$\begin{aligned} & \beta_n(y_1, y_2, \dots, y_n; a_1, a_2, \dots, a_n, a_{n+1}) = \\ & = \frac{1}{B_n(a_1, a_2, \dots, a_n, a_{n+1})} \prod_{i=1}^n y_i^{a_i-1} \left(1 - \sum_{i=1}^n y_i\right)^{a_{n+1}-1}, \end{aligned} \quad (1.3)$$

where

$$Y^{(n)} \in D_n, \quad a_j > 0, \quad j = \overline{1, n+1}, \quad (1.3a)$$

$$D_n = \left\{ (y_1, y_2, \dots, y_n) \mid y_i > 0, \quad i = \overline{1, n}, \quad \sum_{i=1}^n y_i < 1 \right\}, \quad (1.3b)$$

and

$$B_n(a_1, a_2, \dots, a_n; a_{n+1}) = \frac{\prod_{i=1}^n \Gamma(a_i)}{\Gamma\left(\sum_{i=1}^{n+1} a_i\right)}, \quad (1.3c)$$

is n -dimensional beta function or the Dirichlet function [1].

2. In this section we will define a new distribution which may be called the general n -dimensional beta distribution.

DEFINITION. We say that an n -dimensional random vector $Z^{(n)} = (Z_1, Z_2, \dots, Z_n)$, follows a general n -dimensional beta distribution if its probability density function has the following form:

$$\bar{\beta}_n(z_1, z_2, \dots, z_n; a_1, a_2, \dots, a_n, a_{n+1}) = \frac{1}{B_n(a_1, \dots, a_n, a_{n+1})} \prod_{i=1}^n \frac{(z_i - b_1^{(i)})^{a_i-1}}{(b_2^{(i)} - b_1^{(i)})^{a_i}} \cdot \left[1 - \sum_{i=1}^n \frac{z_i - b_1^{(i)}}{b_2^{(i)} - b_1^{(i)}}\right]^{a_{n+1}-1} \quad (2.1)$$

if $Z^{(n)} \in \bar{D}_n$, $a_j > 0$, $j = \overline{1, n+1}$,

where

$$\bar{D}_n = \left\{ (z_1, \dots, z_n), 0 < b_1^{(i)} < z_i < b_2^{(i)}; i = \overline{1, n}; 1 - \sum_{i=1}^n \frac{z_i - b_1^{(i)}}{b_2^{(i)} - b_1^{(i)}} > 0 \right\} \quad (2.1a)$$

and $B_n(a_1, a_2, \dots, a_n, a_{n+1})$ is the Dirichlet function.

The above definition is based on the following theorem.

THEOREM 1. The function $\bar{\beta}_n(z_1, \dots, z_n; a_1, a_2, \dots, a_{n+1})$, defined by the formula (2.1), with the condition (2.1a), is a probability density function.

Proof. To prove Theorem 1 it is suffices to show that $\bar{\beta}_n$, given by (2.1), satisfies the following conditions:

$$1^\circ \bar{\beta}_n(z_1, \dots, z_n; a_1, \dots, a_n, a_{n+1}) \geq 0, \text{ for all } Z^{(n)} \in \bar{D}_n,$$

$$2^\circ I_n = \int_{\bar{D}_n} \bar{\beta}_n(z_1, z_2, \dots, z_n; a_1, \dots, a_{n+1}) dz_1 dz_2 \dots dz_n = 1.$$

From the above definitions, for the probability density and for the domain $\bar{D}_n$ we can see that the first condition is verified.

For to verify the second condition we make the following transformation:

$$z_i = b_1^{(i)} + (b_2^{(i)} - b_1^{(i)}) \cdot v_i \prod_{j=1}^{i-1} (1 - v_j), i = \overline{1, n}. \quad (2.2)$$

Taking into account that

$$\frac{\partial z_i}{\partial v_i} = (b_2^{(i)} - b_1^{(i)}) \cdot \prod_{j=1}^{i-1} (1 - v_j), \quad i = \overline{1, n}, \quad (2.2a)$$

$$\frac{\partial z_i}{\partial v_k} = - (b_2^{(i)} - b_1^{(i)}) \cdot \prod_{\substack{j=1 \\ j \neq k}}^{i-1} (1 - v_j) \cdot v_i; \quad i = \overline{2, n}; \quad k = \overline{1, n-1}, \quad i > k, \quad (2.2b)$$

$$\frac{\partial z_i}{\partial v_k} = 0, \quad i < k, \quad i = \overline{1, n-1}, \quad k = \overline{2, n}, \quad (2.2c)$$

we obtain, for the Jacobian J_n , of the transformation (2.2), the form

$$J_n = \prod_{i=1}^n (b_2^{(i)} - b_1^{(i)}) \cdot \prod_{j=1}^{n-1} (1 - v_j)^{n-j}, \quad (2.3)$$

or, the echivalent form

$$J_n = \prod_{i=1}^n (b_2^{(i)} - b_1^{(i)}) \cdot \prod_{i=1}^n \left(\prod_{j=1}^{i-1} (1 - v_j) \right). \quad (2.3a)$$

Also, from

$$0 < b_1^{(i)} < z_i < b_2^{(i)}, \quad i = \overline{1, n}, \quad (2.4)$$

the following conditions follow:

$$v_i \cdot \sum_{j=1}^{i-1} (1 - v_j) > 0, \quad i = \overline{1, n}, \quad \text{because } b_2^{(i)} - b_1^{(i)} > 0, \quad i = \overline{1, n} \quad (2.4a)$$

$$v_i \cdot \sum_{j=1}^{i-1} (1 - v_j) < 1, \quad i = \overline{1, n}. \quad (2.4b)$$

From the condition

$$1 - \sum_{i=1}^n \frac{z_i - b_1^{(i)}}{b_2^{(i)} - b_1^{(i)}} > 0, \quad (2.5)$$

we obtain the condition

$$\sum_{i=1}^n \left[v_i \cdot \prod_{j=1}^{i-1} (1 - v_j) \right] < 1. \quad (2.5a)$$

From (2.4a), (2.4b) and (2.5a) it follows that

$$0 < v_i < 1, \quad i = \overline{1, n}. \quad (2.6)$$

Such, if we make the transformation (2.2), the domain $\bar{D}_n$ becomes the following open hypercube:

$$\Delta_n = \{(v_1, v_2, \dots, v_n) | 0 < v_i < 1, \quad i = \overline{1, n}\}. \quad (2.7)$$

Finally, we need the following relations:

$$\frac{(z_i - b_1^{(i)})^{a_i-1}}{(b_2^{(i)} - b_1^{(i)})^{a_i}} = \frac{v_j \cdot \prod_{j=1}^{i-1} (1 - v_j)^{a_i-1}}{b_2^{(i)} - b_1^{(i)}}, \quad i = \overline{1, n}, \quad (2.8)$$

$$\left[1 - \sum_{i=1}^n \frac{z_i - b_1^{(i)}}{b_2^{(i)} - b_1^{(i)}} \right]^{a_{n+1}-1} = \left[1 - \sum_{i=1}^n v_i \prod_{j=1}^{i-1} (1 - v_j) \right]^{a_{n+1}-1}. \quad (2.8a)$$

From the definition formula (2.1), using the relations (2.8), (2.8a), the transformation (2.2) and the absolute value of the Jacobian J_n , the above integral becomes

$$I_n = \frac{1}{B_n(a_1, a_2, \dots, a_{n+1})} \cdot I'_n, \quad (2.9)$$

where

$$I'_n = \int_{\Delta_{n+1}} \prod_{i=1}^n \left\{ v_i^{a_i-1} (1 - v_i)^{a_{n+1}-1} \cdot \prod_{j=1}^{i-1} (1 - v_j)^{a_i} \right\} dv_1 dv_2 \dots dv_n \quad (2.10)$$

because

$$1 - \sum_{i=1}^n v_i \cdot \prod_{j=1}^{i-1} (1 - v_j) = \prod_{j=1}^n (1 - v_j). \quad (2.10a)$$

Denoting

$$A_n(v_1, v_2, \dots, v_n) = \prod_{i=1}^n \left\{ v_i^{a_i-1} (1 - v_i)^{a_{n+1}-1} \cdot \prod_{j=1}^{i-1} (1 - v_j)^{a_i} \right\} \quad (2.11)$$

it follows that:

— for $n = 2$, we have

$$A_2(v_1, v_2) = \prod_{i=1}^2 v_i^{a_i-1} (1 - v_i)^{\sum_{j=1}^2 a_j-1}; \quad (2.11a)$$

— for $n = 3$, we have

$$A_3(v_1, v_2, v_3) = \prod_{i=1}^3 v_i^{a_i-1} (1 - v_i)^{\sum_{j=1}^3 a_j-1}; \quad (2.11b)$$

— for n , it follows by induction that

$$A_n(v_1, v_2, \dots, v_n) = \prod_{i=1}^n v_i^{a_i-1} (1 - v_i)^{\sum_{j=1}^{n+1} a_j-1}. \quad (2.12)$$

Using this new form for $A_n(v_1, v_2, \dots, v_n)$, the above integral, I_n , becomes

$$I_n = \frac{1}{B_n(a_1, \dots, a_{n+1})} \cdot \int_{\Delta_n} \prod_{i=1}^n v_i^{a_i-1} (1-v_i)^{\sum_{j=i+1}^{n+1} a_j-1} dv_1 dv_2 \dots dv_n, \quad (2.13)$$

or

$$I_n = \frac{1}{B_n(a_1, \dots, a_{n+1})} \cdot \prod_{j=1}^n \left(\int_0^1 v_i^{a_i-1} (1-v_i)^{\sum_{j=i+1}^{n+1} a_j-1} dv_i \right), \quad (2.14)$$

if we use the definition of Δ_n .

On the basis of the relations

$$\int_0^1 v_i^{a_i-1} (1-v_i)^{\sum_{j=i+1}^{n+1} a_j-1} dv_i = B_i \left(a_i, \sum_{j=i+1}^{n+1} a_j \right), \quad i = \overline{1, n}, \quad (2.15)$$

it follows that

$$I_n = \frac{1}{B_n(a_1, a_2, \dots, a_{n+1})} \cdot \prod_{i=1}^n B_i \left(a_i, \sum_{j=i+1}^{n+1} a_j \right). \quad (2.16)$$

Finally, taking into account that

$$B_i \left(a_i, \sum_{j=i+1}^{n+1} a_j \right) = \frac{\Gamma(a_i) \Gamma \left(\sum_{j=i+1}^{n+1} a_j \right)}{\Gamma \left(\sum_{j=1}^{n+1} a_j \right)}, \quad i = \overline{1, n}, \quad (2.17)$$

from (2.16) we obtain $I_n = 1$.

Thus it has been shown that the function defined by the formula (2.1), is a probability density. Theorem 1 is proved.

3. Ordinary moments of the general n -dimensional beta distribution.

We now state and prove the following theorem.

THEOREM 2. If $Z^{(n)} = (Z_1, Z_2, \dots, Z_n)$ is a random vector with the probability density (2.1), then the ordinary moment of order $(r_1, r_2, \dots, r_n)$ will be

$$M_{r_1, r_2, \dots, r_n}(Z^{(n)}) = \frac{1}{B_n(a_1, a_2, \dots, a_{n+1})} \cdot I_{n, n-1, \dots, 2, 1} \quad (3.1)$$

where

$$\sum_{r_i} = \sum_{i=0}^{r_i} C_{r_i}^{i_s} (b_1^{(i)})^{i_s} (b_2^{(i)} - b_1^{(i)})^{r_i - i_s} \cdot v_i^{a_i + r_i - i_s - 1} \cdot (1 - v_i)^{\sum_{s=i+1}^{n+1} a_s - 1} \cdot \prod_{j=1}^{i-1} (1 - v_j)^{r_i - i_s}, \quad i = \overline{1, n}. \quad (3.8)$$

From (3.7) we see that we must compute the following integrals:

$$\begin{aligned} I_n &= \int_0^1 \sum_{r_n} dv_n \\ I_{n,n-1} &= \int_0^1 \sum_{r_{n-1}} I_n dv_{n-1} \\ &\dots \\ I_{n,n-1,\dots,n-k} &= \int_0^1 \sum_{r_{n-k}} I_{n,n-1,\dots,n-k+1} dv_{n-k} \\ &\dots \\ I_{n,n-1,\dots,n-k,\dots,2,1} &= \bar{I}_n \end{aligned} \quad (3.9)$$

First we consider the integral I_n . We have

$$\begin{aligned} I_n &= \int_0^1 \left(\sum_{s_n=0}^{r_n} C_{r_n}^{s_n} (b_1^{(n)})^{s_n} (b_2^{(n)} - b_1^{(n)})^{r_n - s_n} \cdot v_n^{a_n + r_n - s_n - 1} \cdot (1 - v_n)^{a_{n+1} - 1} \cdot \right. \\ &\quad \cdot \prod_{j=1}^{n-1} (1 - v_j)^{r_n - s_n} \Big) dv_n = \sum_{s_n=0}^{r_n} C_{r_n}^{s_n} (b_1^{(n)})^{s_n} (b_2^{(n)} - b_1^{(n)})^{r_n - s_n} \cdot \prod_{j=1}^{n-1} (1 - v_j)^{r_n - s_n} \cdot \\ &\quad \cdot \int_0^1 v_n^{a_n + r_n - s_n - 1} (1 - v_n)^{a_{n+1} - 1} dv_n \end{aligned}$$

or

$$I_n = \sum_{s_n=0}^{r_n} B(a_n + r_n - s_n, a_{n+1}) \cdot C_{r_n}^{s_n} (b_1^{(n)})^{s_n} (b_2^{(n)} - b_1^{(n)})^{r_n - s_n} \cdot \prod_{j=1}^{n-1} (1 - v_j)^{r_n - s_n} \quad (3.10)$$

where

$$B(a_n + r_n - s_n, a_{n+1}) = \int_0^1 v_n^{a_n + r_n - s_n - 1} (1 - v_n)^{a_{n+1} - 1} dv_n. \quad (3.10a)$$

For the next integral $I_{n,n-1}$ we have

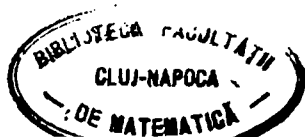
$$I_{n,n-1} = \sum_{s_0=0}^{r_n} \left\{ B(a_n + r_n - s_0, a_{n+1}) \cdot C_{r_n}^{s_0} (b_1^{(n)})^{s_0} (b_2^{(n)} - b_1^{(n)})^{r_n - s_0} \cdot \right. \\ \cdot \left[\sum_{s_1=0}^{r_{n-1}} B(a_{n-1} + r_{n-1} - s_1, a_n + a_{n+1} + r_n - s_0) \cdot (b_1^{(n-1)})^{s_1} \cdot (b_2^{(n-1)} - b_1^{(n-1)})^{r_{n-1} - s_1} \cdot \right. \\ \cdot \left. \prod_{i=1}^{n-2} (1 - v_j)^{r_{n-1} + r_n - s_0 - s_1} \right] \left. \right] \quad (3.11)$$

Generally, for the integral $I_{n,n-1,\dots,n-k}$, $k = 0, \overline{n-1}$, we have

$$I_{n,n-1,\dots,n-k} = \sum_{s_0=0}^{r_n} \left\{ B(a_n + r_n - s_0, a_{n+1}) \cdot C_{r_n}^{s_0} (b_1^{(n)})^{s_0} (b_2^{(n)} - b_1^{(n)})^{r_n - s_0} \cdot \right. \\ \cdot \left[\sum_{s_1=0}^{r_{n-1}} \left\{ B(a_{n-1} + r_{n-1} - s_1, a_n + a_{n+1} + r_n - s_0) \cdot C_{r_{n-1}}^{s_1} (b_1^{(n-1)})^{s_1} \cdot \right. \right. \\ \cdot (b_2^{(n-1)} - b_1^{(n-1)})^{r_{n-1} - s_1} \cdot \left. \right] \dots \\ \dots \left[\sum_{s_k=0}^{r_{n-k}} \left\{ B(a_{n-k} + r_{n-k} - s_k, \sum_{i=n-(k-1)}^{n+1} a_i + \sum_{i=n-(k-1)}^n r_i - s_{k-1}) \cdot \right. \right. \\ \cdot C_{r_{n-k}}^{s_k} (b_1^{(n-k)})^{s_k} (b_2^{(n-k)} - b_1^{(n-k)})^{r_{n-k} - s_k} \cdot \prod_{j=1}^{n-(k+1)} (1 - v_j)^{\sum_{i=n-k}^n r_i - \sum_{i=0}^k s_i} \left. \right] \left. \right] \quad (3.12)$$

Thus, for $\bar{I}_n$ we obtain

$$\bar{I}_n = I_{n,n-1,\dots,n-k,\dots,2,1} = \sum_{s_0=0}^{r_n} \left\{ B(a_n + r_n - s_0, a_{n+1}) \cdot C_{r_n}^{s_0} (b_1^{(n)})^{s_0} (b_2^{(n)} - b_1^{(n)})^{r_n - s_0} \cdot \right. \\ \cdot \left[\sum_{s_1=0}^{r_{n-1}} \left\{ B(a_{n-1} + r_{n-1} - s_1, a_n + a_{n+1} + r_n - s_0) \cdot C_{r_{n-1}}^{s_1} (b_1^{(n-1)})^{s_1} \cdot \right. \right. \\ \cdot (b_2^{(n-1)} - b_1^{(n-1)})^{r_{n-1} - s_1} \left. \right] \dots \\ \dots \left[\sum_{s_k=0}^{r_{n-k}} \left\{ B(a_{n-k} + r_{n-k} - s_k, \sum_{i=n-(k-1)}^{n+1} a_i + \sum_{i=n-(k-1)}^n r_i - s_{k-1}) \cdot C_{r_{n-k}}^{s_k} \cdot \right. \right.$$

$$I_{n, n-1, \dots, 2, 1} = \prod_{k=0}^{n-1} B \left(a_{n-k} + r_{n-k}, \sum_{i=n-(k-1)}^{n+1} a_i + \sum_{i=n-(k-1)}^n r_i \right). \quad (3.16)$$

The ordinary moment of order $(r_1, r_2, \dots, r_n)$ which corresponds to this particular case, will be

$$\begin{aligned}
 M_{r_1, \dots, r_n}(Z^{(n)}) \bigg|_{\substack{b_1^{(i)} = 0 \\ b_2^{(i)} = 1}} \bigg|_{i = \overline{1, n}} &= \frac{\prod_{k=0}^{n-1} B\left(a_{n-k} + r_{n-k}, \sum_{i=n-(k-1)}^{n+1} a_i + \sum_{i=n-(k-1)}^n r_i\right)}{\bar{B}_n(a_1, a_2, \dots, a_n, a_{n+1})} = \\
 &= \frac{\Gamma(a_1 + r_1) \cdot \Gamma(a_2 + r_2) \cdot \dots \cdot \Gamma(a_n + r_n) \cdot \Gamma(a_1 + a_2 + \dots + a_{n+1})}{\Gamma(a_1) \cdot \Gamma(a_2) \cdot \dots \cdot \Gamma(a_n) \cdot \Gamma(a_1 + a_2 + \dots + a_{n+1} + r_1 + \dots + r_n)} = \\
 &= \prod_{i=1}^n \frac{\Gamma(a_i + r_i)}{\Gamma(a_i)} \cdot \frac{\Gamma\left(\sum_{i=1}^{n+1} a_i\right)}{\Gamma\left(\sum_{i=1}^{n+1} a_i + \sum_{i=1}^n r_i\right)} = M_{r_1, \dots, r_n}(Y^{(n)}). \quad (3.17)
 \end{aligned}$$

If we examine the above moment, we can see that, as a matter of fact, it is just the moment of order $(r_1, r_2, \dots, r_n)$ for the random vector $Y^{(n)}$ which n -dimensional beta distribution.

Case 2. If $r_1 = 1, r_i = 0, i = \overline{2, n}$, then

$$\begin{aligned}
 I_{n, n-1, \dots, 2, 1} &= \left[B\left(a_1 + 1, \sum_{i=2}^{n+1} a_i\right) (b_2^{(1)} - b_1^{(1)}) + B\left(a_1, \sum_{i=2}^{n+1} a_i\right) \cdot b_1^{(1)} \right] \cdot \\
 &\quad \cdot \prod_{k=2}^n B\left(a_k, \sum_{i=k+1}^{n+1} a_i\right), \quad (3.18)
 \end{aligned}$$

and the moment (3.1) becomes

$$M_{1, 0, \dots, 0}(Z^{(n)}) = \frac{a_1}{a_1 + a_2 + \dots + a_{n+1}} (b_2^{(1)} - b_1^{(1)}) + b_1^{(1)} = M(Z_1). \quad (3.19)$$

This is the ordinary moment of order one of the component Z_1 from the random vector $Z^{(n)} = (Z_1, Z_2, \dots, Z_n)$.

Case 3. If we have in view the conditions from cases 1 and 2 we get

$$M_{1, 0, \dots, 0}(Z^{(n)}) \bigg|_{\substack{b_1^{(i)} = 0 \\ b_2^{(i)} = 1}} \bigg|_{i = \overline{1, n}} = \frac{a_1}{a_1 + a_2 + \dots + a_n + a_{n+1}} = M(Y_1), \quad (3.20)$$

that is, just the ordinary moment of the order one of the component Y_1 from the random vector $Y^{(n)} = (Y_1, Y_2, \dots, Y_n)$ [2].

REFERENCES

1. Malița, M., Zidăroiu, C., *Incertitudine și decizie*, vol. I, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1980.
2. Mihoc, Gh., Ciucu, G., Craiu, V., *Teoria probabilităților și statistică matematică*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1970.
3. Prasad, D. R., *Probability distribution of algebraic of independent random variables*, SIAM J. Appl. Math., 18, 3 (1970), 614—626.

DISTRIBUȚIA BETA GENERALĂ n -DIMENSIONALĂ
(Rezumat)

În această lucrare se introduce și se studiază o nouă distribuție de probabilitate, numită distribuția beta generală n -dimensională. Acest prim studiu cuprinde definiția acestei distribuții precum și calculul momentelor de diferite ordine.

NODAL PERIOD PERTURBATIONS DUE TO THE FIFTH ZONAL HARMONIC OF THE GEOPOTENTIAL

VASILE MIOC and ÁRPÁD PÁL

1. Introduction. The perturbations of the artificial satellites motion can also be studied by estimating the difference caused by a disturbing factor between the orbital period and the keplerian one. Such a method was used by different authors which have considered as a disturbing factor the non-centrality of the terrestrial gravitational field. Analytical formulae for the difference:

$$\Delta T_{\Omega} = T_{\Omega} - T_0 \quad (1)$$

(T_{Ω} = the nodal period, T_0 = the corresponding keplerian period) caused by the zonal harmonics of the geopotential were given, for instance, by Blitzer [1], Zhongolovich [12], Oproiu [10], Mioc [2] in the case of the second zonal harmonic, Mioc [2], [3], [5] in the case of the third zonal harmonic, Oproiu [10], Oproiu and Mioc [11], Mioc [2] in the case of the fourth zonal harmonic.

In this paper we shall consider as a disturbing factor the fifth zonal harmonic of the geopotential. Only the case of the satellites moving on quasi-circular orbits will be considered.

2. Motion Equations. We shall use the system Newton-Euler written in the form:

$$\begin{aligned} dp/du &= 2Zr^3T/\mu, \\ d\Omega/du &= Zr^3BW/(\mu p D), \\ di/du &= Zr^3AW/(\mu p), \\ dq/du &= Zr^3kB(C/D)W/(\mu p) + Zr^2[r(A+q)/p + A]T/\mu + Zr^2BS/\mu, \\ dk/du &= -Zr^3qB(C/D)W/(\mu p) + Zr^2[r(B+k)/p + B]T/\mu - Zr^2AS/\mu, \\ dt/du &= Zr^2/\sqrt{\mu p}, \end{aligned} \quad (2)$$

where:

$$Z = 1/[1 - (r^2Cd\Omega/dt)/\sqrt{\mu p}], \quad (3)$$

$$q = e \cos \omega; \quad k = e \sin \omega, \quad (4)$$

the following notations being used:

$$A = \cos u; \quad B = \sin u, \quad (5)$$

$$C = \cos i; \quad D = \sin i, \quad (6)$$

all the other notations appearing in equations (2) – (6) having their usual significances.

Taking into account the orbit equation in polar coordinates:

$$r = p/(1 + e \cos v), \quad (7)$$

the fact that $u = \omega + v$, the notations (4) and (5), and the fact that only the quasi-circular orbits are considered, we can write:

$$r = p(1 - Aq - Bk), \quad (8)$$

and:

$$r^n = p^n(1 - nAq - nBk). \quad (9)$$

3. Disturbing Acceleration. The components of the disturbing acceleration undergone by a satellite under the influence of the fifth zonal harmonic of the geopotential have the expressions [13]:

$$\begin{aligned} S &= -(3/4)c_{50}R^5\mu r^{-7}(63 B^5D^5 - 70 B^3D^3 + 15 BD), \\ T &= (15/8)c_{50}R^5\mu r^{-7}(21 AB^4D^5 - 14 AB^2D^3 + AD), \\ W &= (15/8)c_{50}R^5\mu r^{-7}(21 B^4CD^4 - 14 B^2CD^2 + C), \end{aligned} \quad (10)$$

where c_{50} is a parameter characterizing the fifth zonal harmonic of the geopotential, and R is the mean terrestrial equatorial radius.

4. Motion Equations in the Considered Case. Substituting (9) and (10) in (2) and neglecting all the terms containing in factor q^n , k^n and $(qk)^m$ for $n \geq 2$, $m \geq 1$, the equations characterizing the disturbed motion of the satellite become:

$$\begin{aligned} dp/du &= 2ZKp^{-4}\{21 D^5AB^4 - 14 D^3AB^2 + DA + [-84 D^5B^6 + (84 D^5 + 56 D^3)B^4 + (-56 D^3 - 4D)B^2 + 4D]q + (84 D^5AB^5 - 56 D^3AB^3 + 4 DAB)k\}, \\ d\Omega/du &= ZKp^{-5}\{21 CD^3B^5 - 14 CDB^3 + (C/D)B + [84 CD^3AB^5 - 56 CDAB^3 + 4(C/D)AB]q + [84 CD^3B^6 - 56 CDB^4 + 4(C/D)B^2]k\}, \\ di/du &= ZKp^{-5}\{21 CD^4AB^4 - 14 CD^2AB^2 + CA + [-84 CD^4B^6 + (84 CD^4 + 56 CD^2)B^4 + (-56 CD^2 - 4C)B^2 + 4C]q + (84 CD^4AB^5 - 56 CD^2AB^3 + 4 CAB)k\}, \\ dq/du &= ZKp^{-5}\{-(336/5)D^5B^6 + (42 D^5 + 56 D^3)B^4 + (-28 D^3 - 8D)B^2 + 2D + [-315 D^5AB^6 + (210 D^5 + 266 D^3)AB^4 + (-140 D^3 - 39 D)AB^2 + 10 DA]q + [-315 D^5B^7 + (168 D^5 + 287 D^3)B^5 + (-112 D^3 - 53 D)B^3 + (8D - 1/D)B]k\}, \\ dk/du &= ZKp^{-5}\{(336/5)D^5AB^6 - 56 D^3AB^3 + 8 DAB + [-315 D^5B^7 + (336 D^5 + 245 D^3)B^5 + (-280 D^3 - 25 D)B^3 + (40 D - 1/D)B]q + [315 D^5AB^6 + (21 D^5 - 266 D^3)AB^4 + (-14D^3 + 39 D)AB^2 + DA]k\}, \\ dt/du &= Zp^{3/2}\mu^{-1/2}(1 - 2Aq - 2Bk), \end{aligned} \quad (11)$$

where we have used the notation:

$$K = (15/8)c_{50}R^5. \quad (12)$$

5. Variation of the Orbital Elements. The variation of an orbital element y , $y \in \{p, \Omega, i, q, k\}$, between the initial (u_0) and current (u) positions can be calculated with the equation:

$$\Delta y = \int_{u_0}^u (dy/du) du, \quad (13)$$

the integrand being given by Newton-Euler equations. We have performed the integrals (13), with the integrands given by (11), by the successive approximations method, with $Z \cong 1$, limiting us to the first order approximation. We have found:

$$\begin{aligned}\Delta p &= 2Kp_0^{-4} [K_1^0 I_{14} + K_2^0 I_{12} + K_3^0 I_{10} + (-4K_1^0 I_{c6} + K_4^0 I_{04} + K_5^0 I_{02} + \\ &\quad + 4K_6^0 I_{00})q_0 + (4K_1^0 I_{15} + 4K_2^0 I_{13} + 4K_3^0 I_{11})k_0], \\ \Delta \Omega &= Kp_0^{-5} [K_6^0 I_{c5} + K_7^0 I_{03} + K_8^0 I_{01} + (4K_6^0 I_{15} + 4K_7^0 I_{13} + 4K_8^0 I_{11})q_0 + \\ &\quad + (4K_6^0 I_{06} + 4K_7^0 I_{04} + 4K_8^0 I_{02})k_0], \\ \Delta i &= Kp_0^{-5} [K_9^0 I_{14} + K_{10}^0 I_{12} + K_{11}^0 I_{10} + (-4K_9^0 I_{c6} + K_{12}^0 I_{04} + K_{13}^0 I_{02} + \\ &\quad + 4K_{11}^0 I_{c0})q_0 + (4K_9^0 I_{15} + 4K_{10}^0 I_{13} + 4K_{11}^0 I_{11})k_0], \\ \Delta q &= Kp_0^{-5} [K_{14}^0 I_{06} + K_{15}^0 I_{04} + K_{16}^0 I_{02} + 2K_3^0 I_{00} + (-15K_1^0 I_{16} + K_{17}^0 I_{14} + \\ &\quad + K_{18}^0 I_{12} + 10K_3^0 I_{10})q_0 + (-15K_1^0 I_{07} + K_{19}^0 I_{05} + K_{20}^0 I_{03} + K_{21}^0 I_{01})k_0], \\ \Delta k &= Kp_0^{-5} [-K_{14}^0 I_{15} + 4K_2^0 I_{13} + 8K_3^0 I_{11} + (-15K_1^0 I_{07} + K_{22}^0 I_{05} + K_{23}^0 I_{03} + \\ &\quad + K_{24}^0 I_{01})q_0 + (15K_1^0 I_{16} + K_{25}^0 I_{14} + K_{26}^0 I_{12} + K_3^0 I_{10})k_0],\end{aligned}\quad (14)$$

where we have used the notations:

$$\begin{aligned}K_1 &= 21D^5, \quad K_2 = -14D^3, \quad K_3 = D, \quad K_4 = 84D^5 + 56D^3, \quad K_5 = -56D^3 - 4D, \\ K_6 &= 21CD^3, \quad K_7 = -14CD, \quad K_8 = C/D, \quad K_9 = 21CD^4, \quad K_{10} = -14CD^2, \\ K_{11} &= C, \quad K_{12} = 84CD^4 + 56CD^2, \quad K_{13} = -56CD^2 - 4C, \quad K_{14} = -(336/5)D^5, \\ K_{15} &= 42D^5 + 56D^3, \quad K_{16} = -28D^3 - 8D, \quad K_{17} = 210D^5 + 266D^3, \\ K_{18} &= -140D^3 - 39D, \quad K_{19} = 168D^5 + 287D^3, \quad K_{20} = -112D^3 - 53D, \\ K_{21} &= 8D - 1/D, \quad K_{22} = 336D^5 + 245D^3, \quad K_{23} = -280D^3 - 25D, \quad K_{24} = 40D - 1/D, \\ K_{25} &= 21D^5 - 266D^3, \quad K_{26} = -14D^3 + 39D, \quad K_{27} = (189/4)D^3,\end{aligned}\quad (15)$$

the superior index "o" added to K_j ($j = \overline{1, 27}$) in equations (14) signifying the respective value for $u = u_0$. It is the same for the inferior index "o" added to p , q and k .

The quantities I_{mn} appearing in equations (14) are the values of the integrals:

$$I_{mn} = \int_{u_0}^u A^m B^n du, \quad (16)$$

which were calculated by using the recurrence formula:

$$I_{mn} = -A^{m+1}B^{n-1}/(m+n) + (n-1)I_{m,n-2}/(m+n). \quad (17)$$

These values are:

$$\begin{aligned}I_{00} &= u - u_0, \\ I_{01} &= -(A - A_0), \\ I_{02} &= -(AB - A_0B_0)/2 + (u - u_0)/2, \\ I_{03} &= (A^3 - A_0^3)/3 - (A - A_0), \\ I_{04} &= -(AB^3 - A_0B_0^3)/4 - 3(AB - A_0B_0)/8 + 3(u - u_0)/8, \\ I_{05} &= -(A^5 - A_0^5)/5 + 2(A^3 - A_0^3)/3 - (A - A_0),\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
I_{06} &= -(AB^5 - A_0B_0^5)/6 - 5(AB^3 - A_0B_0^3)/24 - 5(AB - A_0B_0)/16 + \\
&\quad + 5(u - u_0)/16, \\
I_{07} &= (A^7 - A_0^7)/7 - 3(A^5 - A_0^5)/5 + (A^3 - A_0^3) - (A - A_0), \\
I_{10} &= B - B_0, \\
I_{11} &= (B^2 - B_0^2)/2, \\
I_{12} &= (B^3 - B_0^3)/3, \\
I_{13} &= (B^4 - B_0^4)/4, \\
I_{14} &= (B^5 - B_0^5)/5, \\
I_{15} &= (B^6 - B_0^6)/6, \\
I_{16} &= (B^7 - B_0^7)/7,
\end{aligned} \tag{18}$$

the index "0" added to A , B also signifying the position u_0 .

6. Difference Between the Two Periods. The difference caused by a disturbing factor between the nodal and keplerian periods of an artificial satellite can be written in the form (see, for instance, [2], [3], [4], [6], [7], [8], [9], [11]):

$$\Delta T_N = \sum_{j=1}^4 I_j, \tag{19}$$

with:

$$I_j = \alpha p_0^\beta \mu^{-1/2} \int_0^{2\pi} (1 + Aq_0 + Bk_0)^\gamma \Delta y \, du \quad (j = \overline{1,3}), \tag{20}$$

$$I_4 = \int_0^{2\pi} \{ \partial[(r^4 C \, d\Omega/dt)/\mu p] / \partial \sigma \} \sigma \, du. \tag{21}$$

Here σ is a small parameter characterizing the disturbing factor (we can take in our case $\sigma = c_{50}$), while α , β , γ have the following values for $y \in \{p, q, k\}$:

$$\begin{aligned}
j=1 &\Rightarrow y=p, & \alpha &= 3/2, & \beta &= 1/2, & \gamma &= -2; \\
j=2 &\Rightarrow y=q, & \alpha &= -2A, & \beta &= 3/2, & \gamma &= -3; \\
j=3 &\Rightarrow y=k, & \alpha &= -2B, & \beta &= 3/2, & \gamma &= -3.
\end{aligned} \tag{22}$$

With these values and with the assumption that only the quasi-circular orbits are considered, equations (20) become:

$$\begin{aligned}
I_1 &= (3/2) p_0^{1/2} \mu^{-1/2} \int_0^{2\pi} (1 - 2Aq_0 - 2Bk_0) \Delta p \, du, \\
I_2 &= -2 p_0^{3/2} \mu^{-1/2} \int_0^{2\pi} (1 - 3Aq_0 - 3Bk_0) A \Delta q \, du, \\
I_3 &= -2 p_0^{3/2} \mu^{-1/2} \int_0^{2\pi} (1 - 3Aq_0 - 3Bk_0) B \Delta k \, du.
\end{aligned} \tag{23}$$

7. **Results.** By introducing the expressions (18) in equations (14) and by replacing the quantities Δy ($y \in \{p, q, k\}$) obtained in this manner in equations (23), we have calculated the integrals (23). The integral (21) can also be calculated, by taking into account equations (9) and (11). The results are:

$$\begin{aligned} I_1 &= \pi K p_0^{-7/2} \mu^{-1/2} \{L_1^0 B_0^5 + L_2^0 B_0^3 + L_3^0 B_0^3 + [L_4^0 A_0 B_0^5 + L_5^0 A_0 B_0^3 + L_6^0 A_0 B_0 + \\ &\quad + L_7^0 (\pi - u_0) q_0 + (L_8^0 B_0^6 + L_9^0 B_0^4 + L_{10}^0 B_0^2 + L_{11}^0) k_0\}, \\ I_2 &= \pi K p_0^{-7/2} \mu^{-1/2} \{[L_{12}^0 A_0 B_0^5 + L_{13}^0 A_0 B_0^3 + L_{14}^0 A_0 B_0 + L_{15}^0 (\pi - u_0) q_0 + L_{16}^0 k_0\}, \\ I_3 &= \pi K p_0^{-7/2} \mu^{-1/2} (L_{17}^0 B_0^6 + L_{18}^0 B_0^4 + L_{19}^0 B_0^2 + L_{20}^0) k_0, \\ I_4 &= \pi K p_0^{-7/2} \mu^{-1/2} L_{21}^0 k_0, \end{aligned} \quad (24)$$

where we have used the notations:

$$\begin{aligned} L_1 &= -6 K_1/5, \quad L_2 = -2 K_2, \quad L_3 = -6 K_3, \quad L_4 = L_8 = -4 K_1, \\ L_5 &= -5 K_1 + 3 K_1/2, \quad L_6 = -15 K_1/2 + 9 K_4/4 + 3 K_5, \\ L_7 &= -15 K_1/2 + 24 K_3 + 9 K_4/4 + 3 K_5, \quad L_9 = L_{18} = -6 K_2, \\ L_{10} &= -12 K_3, \quad L_{11} = 5 K_1/4 + 9 K_2/4 + 6 K_3, \quad L_{12} = L_{17} = K_{14}, \\ L_{13} &= 5 K_{14}/4 + 3 K_{15}/2, \quad L_{14} = 15 K_{14}/8 + 9 K_{16}/4 + 3 K_{16}, \\ L_{15} &= 12 K_3 + 15 K_{11}/8 + 9 K_{15}/4 + 3 K_{16}, \quad L_{16} = -525 K_1/32 - 6 K_3 - \\ &\quad 105 K_{14}/64 - 15 K_{15}/8 - 9 K_{16}/4 + 5 K_{10}/4 + 3 K_{20}/2 + 2 K_{21}, \quad L_{19} = -24 K_3, \\ L_{20} &= -75 K_1/32 + 15 K_2/4 + 16 K_3 - 35 K_{14}/64 - K_{25}/4 - K_{26}/2, \\ L_{21} &= -5 K_1/4 - 7 K_3 - 2 K_{21} + K_{27}. \end{aligned} \quad (25)$$

The superior index „o” added to L_j ($j = \overline{1, 21}$) in equations (24) has the same significance as previously.

Now, performing the sum (19), with I_j ($j = \overline{1, 4}$) given by (24), replacing L_j^0 ($j = \overline{1, 21}$) by their expressions given by (25), and then replacing K_j^0 ($j = \overline{1, 27}$) by their expressions given by (15), we obtain:

$$\begin{aligned} \Delta T_{\Omega}^{(c_{\infty})} &= \pi K p_0^{-7/2} \mu^{-1/2} \{ -126 D_0^5 B_0^5/5 + 28 D_0^3 B_0^3 - 6 D_0 B_0 + \\ &\quad + (-756 D_0^5 A_0 B_0^5/5 + 168 D_0^3 A_0 B_0^3 - 36 D_0 A_0 B_0) q_0 + \\ &\quad + (-756 D_0^5 B_0^6/5 + 168 D_0^3 B_0^4 - 36 D_0 B_0^2 - 483 D_0^5/4 + \\ &\quad + 371 D_0^3/2 - 72 D_0) k_0 \}, \end{aligned} \quad (26)$$

where $\Delta T_{\Omega}^{(c_{\infty})}$ denotes the difference ΔT_{Ω} caused only by the fifth zonal harmonic of the geopotential.

Equation (26) can also be written in a more concentrated form:

$$\Delta T_{\Omega}^{(c_{\infty})} = X^0 [Y_1^0 + 6 Y_1^0 A_0 q_0 + (6 Y_1^0 B_0 + Y_2^0) k_0], \quad (27)$$

where:

$$X^0 = (15\pi/8) c_{60} (R/p_0)^6 p_0^{3/2} \mu^{-1/2}, \quad (28)$$

and:

$$\begin{aligned} Y_1^0 &= -126 D_0^3 B_0^3 / 5 + 28 D_0^3 B_0^3 - 6 D_0 B_0, \\ Y_2^0 &= -483 D_0^5 / 4 + 371 D_0^3 / 2 - 72 D_0. \end{aligned} \quad (29)$$

(Received March 19, 1982)

REFERENCES

1. Blitzer, L., *Effect of Earth's Oblateness on the Period of a Satellite*, Jet Propulsion, 27 (1957), 405-407.
2. Mioc, V., *Studiul parametrilor atmosferei terestre cu ajutorul observațiilor optice ale sateliților artificiali*, thesis, University of Cluj-Napoca, 1980.
3. Mioc, V., *The Effect of Third Zonal Harmonic of the Geo-Potential in the Nodal Period of Artificial Satellites*, Central. Inst. Phys. Publ., A-10 (1980), 1-7.
4. Mioc, V., *The Difference Between the Nodal and Keplerian Periods of Artificial Satellites as an Effect of Atmospheric Drag*, Astron. Nachr., 301 (1980), 311-315.
5. Mioc, V., *The Third Zonal Harmonic of the Geo-Potential and the Nodal Period Parameter*, Babeș-Bolyai Univ., Fac. Math. Res. Seminars, 2 (1980), 88-92.
6. Mioc, V., Radu, E., *The Influence of Direct Solar Radiation Pressure on the Nodal Period of Artificial Earth Satellites*, Astron. Nachr., 298 (1977), 107-110.
7. Mioc, V., Radu, E., *Some Radiation Effects in the Nodal Period of Artificial Satellites*, Studia Univ. Babeș-Bolyai, ser. Math., XXV, 2 (1980), 22-31.
8. Mioc, V., Radu, E., *Perturbations Caused by the Re-Emitted Solar Radiation Pressure in the Period of Artificial Satellites*, Babeș-Bolyai Univ., Fac. Math. Res. Seminars, 2 (1980), 115-123.
9. Oproiu, T., *On the Determination of the Difference Between the Draconitic and Sidereal Orbital Periods of the Artificial Satellites*, St. Cerc. Astron., 16, 2 (1971), 215-219.
10. Oproiu, T., *Contribuții la teoria mișcării sateliților artificiali în mediul rezistent*, thesis, University of Cluj-Napoca, 1974.
11. Oproiu, T., Mioc, V., *L'Influence du quatrième harmonique zonal du potentiel gravitationnel terrestre sur la période nodale des satellites artificiels*, Visual Obs. AES Suppl., Cluj-Napoca (1977), 61-71.
12. Zhongolovich, I. D., *Some Formulae Occuring in the Motion of a Material Point in the Attraction Field of a Rotation Level Ellipsoid*, Biull. ITA, 7, 7 (1960), 521-536 (Russ.).
13. Zhongolovich, I. D., *Perturbations of the Artificial Satellite in the Earth's Gravitation Field*, Biull. ITA, 7, 10 (1960), 743-756 (Russ.).

PERTURBAȚII ÎN PERIOADA NODALĂ DATORATE CELEI DE-A CINEA
ARMONICE ZONALE A GEOPOTENȚIALULUI

(Rezumat)

Variațiile cauzate de cea de-a cincea armonică zonală a geopotențialului în perioada nodală a unui satelit artificial cu excentricitate orbitală mică sînt estimate prin stabilirea unei expresii a diferenței dintre perioada nodală și perioada kepleriană corespunzătoare.

ASUPRA COEFICIENȚILOR POLINOAMELOR DE APROXIMARE A
FUNCTIILOR CONTINUE DE DOUĂ VARIABILE

AURELIA ȚOCA

În această notă se extinde, în cazul funcțiilor de două variabile, problema M -aproximării, introdusă în [1]. Se folosesc, în acest scop, polinoamele de tip Bernstein pe patrat. Se obține, totodată, o valoare mai bună pentru constanta a din teorema 1 a lucrării citate.

Fie $f \in C_0 [0,1] \times [0,1]$, adică $f \in C[0,1] \times [0,1]$ și $f(0,0) = 0$, iar $\{M_{ij}\}_{i,j=0}^{\infty}$ un șir dublu, pozitiv, nedescrescător. Atunci f admite o M_{ij} -aproximare, dacă pentru orice $\varepsilon > 0$, există un polinom $P_{m(\varepsilon) n(\varepsilon)}(f; x, y) = \sum_{i=0}^{m(\varepsilon)} \sum_{j=0}^{n(\varepsilon)} a_{ij} x^i y^j$, $a_{00} = 0$, astfel încît condițiile:

$$\max_{(x,y) \in [0,1] \times [0,1]} |f(x, y) - P_{m(\varepsilon) n(\varepsilon)}(f; x, y)| < \varepsilon,$$

$$|a_{ij}| \leq M_{ij}, \quad (i, j) \in \{0, 1, \dots, m(\varepsilon)\} \times \{0, 1, \dots, n(\varepsilon)\}$$

să fie îndeplinite.

TEOREMA 1. Fie $f \in C_0 [0,1] \times [0,1]$, astfel ca $f(x, y) = 0$ pentru $(x, y) \in [0, \alpha] \times [0, \beta]$, $0 < \alpha, \beta < 1$. Atunci există un $a = a(\alpha) > 0$ și un $b = b(\beta) > 0$ astfel ca, dacă un șir dublu, pozitiv, nedescrescător oarecare $\{M_{ij}\} \nearrow \infty$ satisface una din condițiile:

$$a) \quad \lim_{i \rightarrow \infty} \lim_{j \rightarrow \infty} \frac{a^{ibj}}{M_{ij}} = 0,$$

$$b) \quad \lim_{j \rightarrow \infty} \lim_{i \rightarrow \infty} \frac{a^{ibj}}{M_{ij}} = 0,$$

atunci f admite o M_{ij} -aproximare.

Demonstrație. Fie $N_{ij} = \frac{a^{ibj}}{M_{ij}}$, $i, j = 0, 1, \dots$. Dacă șirul $\{M_{ij}\}$ satisface una din condițiile teoremei, atunci există un șir simplu regulat $\{N_{i_v j_v}\}_{v=1}^{\infty}$, astfel ca

$$\lim_{v \rightarrow \infty} N_{i_v j_v} = 0. \quad (1)$$

Să considerăm șirurile simple $\{m_v\}_{v=1}^{\infty}$, $\{n_v\}_{v=1}^{\infty}$, determinate prin condițiile:

$$\begin{cases} i_v = [\alpha, m_v] + 1 \\ j_v = [\beta, n_v] + 1 \end{cases}, \quad v = 1, 2, \dots$$

Fie B_{m_v, n_v} polinomul Bernstein pe patrat, de grad m_v în x și n_v în y , corespunzător funcției f :

$$B_{m_v, n_v}(f; x, y) = \sum_{k=0}^{m_v} \sum_{l=0}^{n_v} \binom{m_v}{k} \binom{n_v}{l} x^k y^l (1-x)^{m_v-k} (1-y)^{n_v-l} f\left(\frac{k}{m_v}, \frac{l}{n_v}\right).$$

Ordonînd după puterile lui x și y , polinomul B_{m_v, n_v} se rescrie sub forma:

$$B_{m_v, n_v}(f; x, y) = \sum_{i=0}^{m_v} \sum_{j=0}^{n_v} a_{ij} x^i y^j,$$

unde

$$a_{ij} = \binom{m_v}{i} \sum_{k=0}^i (-1)^k \binom{i}{k} \binom{n_v}{j} \sum_{l=0}^j (-1)^l \binom{j}{l} f\left(\frac{i-k}{m_v}, \frac{j-l}{n_v}\right).$$

Fie $A = \max_{(x,y) \in [0,1] \times [0,1]} |f(x,y)|$. Atunci

$$|a_{ij}| \leq A \binom{m_v}{i} \sum_{k=0}^i \binom{i}{k} \binom{n_v}{j} \sum_{l=0}^j \binom{j}{l} = A \binom{m_v}{i} 2^i \binom{n_v}{j} 2^j < A 3^{m_v} 3^{n_v} = A 3^{m_v+n_v},$$

deci

$$|a_{ij}| < A 3^{m_v+n_v}, \text{ pentru } i = i_v, i_v + 1, \dots, m_v; j = j_v, j_v + 1, \dots, n_v,$$

adică

$$|a_{ij}| < A 3^{\frac{i_v}{a} + \frac{j_v}{b}}.$$

Luînd $a = 3^{\frac{1}{a}}$, $b = 3^{\frac{1}{b}}$, se obțin inegalitățile:

$$|a_{ij}| < A a^{i_v} b^{j_v}, \quad (2)$$

pentru $i = i_v, \dots, m_v$ și $j = j_v, \dots, n_v$.

Din (1) rezultă că există un v_0 astfel ca pentru orice $v > v_0$ să aibă loc inegalitatea

$$\frac{a^{i_v} b^{j_v}}{M_{i_v, j_v}} < \frac{1}{A},$$

de unde rezultă că

$$A a^{i_v} b^{j_v} < M_{i_v, j_v}, \quad (3)$$

pentru orice $v > v_0$. Din relațiile (2) și (3) rezultă că există un $v > v_0$ astfel ca $|a_{ij}| < M_{i_v, j_v}$, pentru $i = i_v, \dots, m_v$; $j = j_v, \dots, n_v$. Deoarece șirul $\{M_{ij}\}$ este nedescrescător, rezultă că

$$|a_{ij}| < M_{i_v+k, j_v+l}, \text{ oricare ar fi } k \geq 0, l \geq 0,$$

prin urmare $|a_{ij}| < M_{ij}$, $i = i_v, \dots, m_v$; $j = j_v, \dots, n_v$, oricare ar fi $v > v_0$. Acest lucru înseamnă că pentru orice $v > v_0$, există şirurile $m_v, m_{v+1}, \dots$ şi $n_v, n_{v+1}, \dots$ pentru care $\{B_{m_v n_v}(f; x, y)\}$ converge uniform către $f(x, y)$, pentru $v \rightarrow \infty$ şi că $|a_{ij}| < M_{ij}$, $i = i_v, \dots, m_v$; $j = j_v, \dots, n_v$.

Observația 1. În cazul în care f este o funcție de o singură variabilă, teorema este demonstrată în lucrarea [1], pentru $a = 6^{1/\alpha}$.

Observația 2. Teorema de mai sus are loc şi dacă se folosesc polinoamele $P_{mn}^{(\lambda, 0)}$, considerate în [3]:

$$P_{mn}^{(\lambda, 0)}(f; x, y) = \sum_{k=0}^m \sum_{j=0}^n p_{m,k}^{(\lambda)}(x) p_{n,j}^{(0)}(y) f\left(\frac{k}{m}, \frac{j}{n}\right),$$

unde

$$p_{l,i}^{(\tau)}(z) = \binom{l}{i} \frac{z(z+\tau) \dots (z+(i-1)\tau)(1-z)(1-z+\tau) \dots (1-z+(l-i-1)\tau)}{(1+\tau)(1+2\tau) \dots (1+(l-1)\tau)},$$

iar $\lambda, 0$ şi τ sînt parametri nenegativi. Pentru a şi b se iau în acest caz valorile

$$[(m-2)\lambda + 3]^{\frac{1}{\alpha}}, \text{ respectiv } [(n-2)0 + 3]^{\frac{1}{\beta}}.$$

TEOREMA 2. Dacă funcția $f \in C_0[0,1] \times [0,1]$ admite o M_{ij} -aproximare, unde $M_{ij} < A a^i b^j$ ($A > 0$, $a \geq 1$, $b \geq 1$; $i, j = 0, 1, \dots$), atunci f se prelungește analitic în polidiscul $P(0, \rho)$, unde $\rho = \left(\frac{1}{a}, \frac{1}{b}\right)$.

Demonstrație. Fie, pentru un $\varepsilon > 0$ oarecare, $P_{m(\varepsilon) n(\varepsilon)}$ polinomul de M_{ij} -aproximare al lui f :

$$P_{m(\varepsilon) n(\varepsilon)}(f; x, y) = \sum_{i=0}^{m(\varepsilon)} \sum_{j=0}^{n(\varepsilon)} b_{ij} x^i y^j,$$

Au loc inegalitățile:

$$\begin{aligned} |P_{m(\varepsilon) n(\varepsilon)}(z)| &= \left| \sum_{i=0}^{m(\varepsilon)} \sum_{j=0}^{n(\varepsilon)} b_{ij} z_1^i z_2^j \right| \leq A \sum_{i=0}^{m(\varepsilon)} \sum_{j=0}^{n(\varepsilon)} a^i b^j \left(\frac{1}{a} - \delta_1\right)^i \left(\frac{1}{b} - \delta_2\right)^j = \\ &= A \sum_{i=0}^{m(\varepsilon)} a^i \left(\frac{1}{a} - \delta_1\right)^i \sum_{j=0}^{n(\varepsilon)} b^j \left(\frac{1}{b} - \delta_2\right)^j \leq \\ &\leq A \frac{a \left(\frac{1}{a} - \delta_1\right)}{1 - a \left(\frac{1}{a} - \delta_1\right)} \frac{b \left(\frac{1}{b} - \delta_2\right)}{1 - b \left(\frac{1}{b} - \delta_2\right)} = A \frac{(1 - a\delta_1)(1 - b\delta_2)}{ab\delta_1\delta_2}, \end{aligned}$$

ceea ce înseamnă că $P_{m(\varepsilon) n(\varepsilon)}$ este uniform mărginită în polidiscul $P\left(0, \left(\frac{1}{a} - \delta_1, \frac{1}{b} - \delta_2\right)\right)$, oricare ar fi $\delta = (\delta_1, \delta_2) \in \mathbb{R}^2$ dat, $\delta_1 > 0$, $\delta_2 > 0$ ($z = (z_1, z_2) \in \mathbb{C}^2$). Aplicînd acum teorema Montel, extinsă în cazul funcțiilor de mai multe variabile (vezi, de exemplu, [4]) şi ținînd cont de faptul că δ este arbitrar, rezultă imediat că afirmația din enunțul teoremei este adevărată.

TEOREMA 3. Fie $\{M_{ij}\}_{i,j=0}^{\infty}$ un șir dublu pozitiv, nedescrescător. Condiția necesară și suficientă pentru ca o funcție oarecare $f \in C_0[0,1] \times [0,1]$ să admită o M_{ij} -aproximare, este să se îndeplinească una din condițiile teoremei 1, pentru $a > 1$, $b > 1$ arbitrari.

Demonstrație. Ținând cont de teorema 2, necesitatea rezultă urmînd același raționament ca în lucrarea [1]. La fel se procedează în cazul suficienței, în demonstrarea căreia se folosește funcția auxiliară $\tilde{f}$, dată prin:

$$\tilde{f}(x, y) = \begin{cases} \tilde{f}(x, y) e^{-\left(\frac{1}{\gamma(x-\alpha)^2} + \frac{1}{\gamma(y-\beta)^2}\right)}, & \text{pentru } (x, y) \in (\alpha, 1] \times (\beta, 1] \\ 0, & \text{pentru } (x, y) \in [0, \alpha] \times [0, \beta], \end{cases}$$

unde α, β, γ sînt numere reale strict pozitive. Se vede imediat că $\tilde{f}$ satisface condițiile teoremei 1.

(Intrat în redacție la 17 iunie 1982)

BIBLIOGRAFIE

1. Gurarij, V. I., Meletidi, M. A., *Ob ocenki koeficientov polinomu, approksimirujuskih nepreryvnyh funkcij*, Funkcional'nyj analiz i ego prilozhenija, 5, 11 (1971), 73--75.
2. Nicolaescu, M., *Analiză matematică*, I, Ed. Tehnică, București, 1957.
3. Stancu, D. D., *Aproximarea funcțiilor de două și mai multe variabile printr-o clasă de polinoame de tip Bernstein*, Studii și cercetări matematice, 22, 2 (1970), 335--345.
4. Narasimhan, R., *Several complex variables*, Chicago Lectures in Mathematics, Chicago, 1974.

ON THE COEFFICIENTS OF APPROXIMATION POLYNOMIALS OF CONTINUOUS FUNCTIONS OF TWO VARIABLES

(Summary)

In this note the problem of M -approximation, as introduced in [1], is extended in the case of the functions of two variables. A better value for the constant a of theorem 1 [1] is also given.

TWO COINCIDENCE THEOREMS FOR CONTRACTIVE TYPE MULTIVALUED MAPPINGS

TOMASZ KUBIAK*

Let (X, d) be a metric space. We denote by $CB(X)$ the set of all nonempty closed and bounded subsets of X . The well-known Hausdorff metric on $CB(X)$ is defined by letting

$$H(A, B) = \max \left\{ \sup_{a \in A} D(a, B), \sup_{b \in B} D(b, A) \right\}$$

for each $A, B \in CB(X)$ where $D(a, B) = \inf_{b \in B} d(a, b)$.

In [2] Olga Hadžić proved the following coincidence theorem.

THEOREM 1. *Let (X, d) be a complete metric space, S and T continuous mappings from X into X , A a closed mapping from X into $CB(SX \cap TX)$ such that $ATx = TAx$, $ASx = SAx$, for every $x \in X$ and:*

$$H(Ax, Ay) \leq qd(Sx, Ty),$$

for every $x, y \in X$ where $q \in (0, 1)$. Then there exists a sequence $\{x_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ such that:

1. For every $n \in \mathbb{N}$, $Sx_{2n+1} \in Ax_{2n}$, $Tx_{2n} \in Ax_{2n-1}$.
2. There exists $z = \lim_{n \rightarrow \infty} Tx_{2n} = \lim_{n \rightarrow \infty} Sx_{2n+1}$.
3. $Tz \in Az$, $Sz \in Az$.

Now, we shall prove a similar coincidence theorem for a pair of multivalued mappings satisfying much weaker contractive definition.

THEOREM 2. *Let (X, d) be a complete metric space, S and T continuous mappings from X into X , A and B closed mappings from X into $CB(SX \cap TX)$ such that $ASx = SAx$, $BTx = TBx$, for every $x \in X$ and:*

$$H(Ax, By) \leq q \max \left\{ d(Sx, Ty), D(Sx, Ax), D(Ty, By), \frac{1}{2} [D(Sx, By) + D(Ty, Ax)] \right\},$$

for every $x, y \in X$ where $q \in (0, 1)$. Then there exists a sequence $\{x_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ in X such that:

1. For every $n \in \mathbb{N}$, $Sx_{2n+1} \in Bx_{2n}$, $Tx_{2n} \in Ax_{2n-1}$.
2. There exists $z = \lim_{n \rightarrow \infty} Tx_{2n} = \lim_{n \rightarrow \infty} Sx_{2n+1}$.
3. $Sz \in Az$, $Tz \in Bz$.

* Institute of Mathematics, A. Mickiewicz University, Matejki 48/49, Poznań, Poland.

Proof. Let $x_0 \in X$. Since $Bx_0 \subset SX$ there exists $x_1 \in X$ such that $Sx_1 \in Bx_0$. Since $\frac{1}{\sqrt{q}} > 1$, then it is a simple consequence of the definition of H that there exists an element $u_1 \in Ax_1$ so that

$$d(u_1, Sx_1) \leq \frac{1}{\sqrt{q}} H(Ax_1, Bx_0).$$

Now, since $Ax_1 \subset TX$ there exists $x_2 \in X$ such that $u_1 = Tx_2$. Similarly, there exists $u_2 \in Bx_2$ such that

$$d(u_2, Tx_2) \leq \frac{1}{\sqrt{q}} H(Bx_2, Ax_1)$$

and $u_2 = Sx_3$ for some $x_3 \in X$ because $Bx_2 \subset SX$. Continuing in this fashion we define a sequence $\{x_n\}_{n \in N}$ in X where

$Tx_{2n} \in Ax_{2n-1}$ and $Sx_{2n+1} \in Bx_{2n}$ are such that

$$d(Tx_{2n}, Sx_{2n-1}) \leq \frac{1}{\sqrt{q}} H(Ax_{2n-1}, Bx_{2n-2}) \quad (1)$$

and

$$d(Sx_{2n+1}, Tx_{2n}) \leq \frac{1}{\sqrt{q}} H(Bx_{2n}, Ax_{2n-1}) \quad (2)$$

for every $n \in N$.

Now, we shall show that $\{Sx_{2n-1}\}_{n \in N}$ is Cauchy. For this purpose, observe first that (1) yields

$$\begin{aligned} d(Tx_{2n}, Sx_{2n-1}) &\leq \frac{1}{\sqrt{q}} H(Ax_{2n-1}, Bx_{2n-2}) \leq \sqrt{q} \max\{d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n-2}), \\ &D(Sx_{2n-1}, Ax_{2n-1}), D(Tx_{2n-2}, Bx_{2n-2}), \frac{1}{2} [D(Sx_{2n-1}, Bx_{2n-2}) + D(Tx_{2n-2}, \\ &Ax_{2n-1})]\} \leq \sqrt{q} \max\{d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n-2}), d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n}), d(Tx_{2n-2}, Sx_{2n-1}), \\ &\frac{1}{2} [d(Sx_{2n-1}, Sx_{2n-1}) + d(Tx_{2n-2}, Tx_{2n})]\} = \sqrt{q} \max\{d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n-2}), \\ &d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n}), \frac{1}{2} d(Tx_{2n-2}, Tx_{2n})\}. \end{aligned}$$

Now, we shall examine the right-hand side of the above inequality. If the maximum is $\frac{1}{2} d(Tx_{2n-2}, Tx_{2n})$, then $d(Tx_{2n}, Sx_{2n-1}) \leq \frac{\sqrt{q}}{2} [d(Tx_{2n-2}, Sx_{2n-1}) + d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n})]$ which implies $d(Tx_{2n}, Sx_{2n-1}) \leq \frac{\sqrt{q}}{2 - \sqrt{q}} d(Tx_{2n-2}, Sx_{2n-1}) \leq \sqrt{q} d(Tx_{2n-2}, Sx_{2n-1})$.

Now, when $d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n})$ is the maximum, we get $d(Tx_{2n}, Sx_{2n-1}) \leq \sqrt{q} d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n})$, so that $d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n}) = 0$ which implies $d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n-2}) = 0$. Therefore, we can write

$$d(Tx_{2n}, Sx_{2n-1}) \leq \sqrt{q} d(Tx_{2n-2}, Sx_{2n-1}). \quad (3)$$

In a similar manner, from (2) it follows that

$$d(Sx_{2n+1}, Tx_{2n}) \leq \sqrt{q} d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n}). \quad (4)$$

By induction we obtain from (3) and (4)

$$d(Tx_{2n}, Sx_{2n-1}) \leq q^n d(Sx_1, Tx_2) \quad (5)$$

and

$$d(Sx_{2n+1}, Tx_{2n}) \leq q^n d(Tx_0, Sx_1), \quad (6)$$

for every $n \in N$. By (5) and (6) we have $d(Sx_{2n-1}, Sx_{2n+1}) \leq d(Sx_{2n-1}, Tx_{2n}) + d(Tx_{2n}, Sx_{2n+1}) \leq q^n [d(Sx_1, Tx_2) + d(Tx_0, Sx_1)]$. Finally, by a routine calculation we find that $\{Sx_{2n-1}\}_{n \in N}$ is Cauchy, hence convergent. Let $z = \lim_{n \rightarrow \infty} Sx_{2n-1}$. From (5) it follows that $\lim_{n \rightarrow \infty} d(Tx_{2n}, Sx_{2n-1}) = 0$, hence $z = \lim_{n \rightarrow \infty} Tx_{2n}$.

It remains to show that $Sz \in Az$ and $Tz \in Bz$. Indeed, the continuity of S implies that $Sz = \lim_{n \rightarrow \infty} ST_{2n}$. Further, since $Tx_{2n} \in Ax_{2n-1}$, it follows that $STx_{2n} \in SAx_{2n-1} = ASx_{2n-1}$, which, along with the fact that A is closed, implies that $Sz \in Az$. It can be similarly shown that $Tz \in Bz$. The proof is complete.

Remark. With $S = T = 1_X$, the identity mapping of X , the assumption of the closedness of A and B is superfluous. Indeed, we have: $x_{2n} \in Ax_{2n-1}$, $x_{2n+1} \in Bx_{2n}$ and $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = z$. Further, $d(x_{2n+1}, Az) \leq H(Az, Bx_{2n}) \leq q \max \{d(z, x_{2n}), D(z, Az), d(x_{2n}, x_{2n+1}), \frac{1}{2} [d(z, x_{2n+1}) + D(x_{2n}, Az)]\}$. Now, taking the limit as $n \rightarrow \infty$ it follows that $D(z, Az) \leq q D(z, Az)$ which implies $D(z, Az) = 0$, i.e., $z \in Az$. A similar argument shows that $z \in Bz$.

The following is the multivalued version of a coincidence theorem due to K. Goebel in [1]. It is an improvement over Theorem 1 under $S = T$. Notice that another extension of Goebel's result has been made recently by S. Park [4].

THEOREM 3. Let M be a set, (X, d) a metric space, T a mapping from M into X such that TM is a complete subspace of X . Let A be a mapping from $CB(TM)$ such that

$H(Ax, Ay) \leq q d(Tx, Ty)$ for every $x, y \in M$ where $0 \leq q < 1$. Then there exists $z \in M$ such that $Tz \in Az$.

Proof. Observe first that for each $a \in TM$ the set $AT^{-1}a$, where $T^{-1}a$ denotes the inverse image of a under T , is an one-element subset of $CB(TM)$. Indeed, let $U_1, U_2 \in AT^{-1}a$. Then there exist $x_1, x_2 \in T^{-1}a$ such that $U_1 =$

$= Ax_1$ and $U_2 = Ax_2$. So we have, $H(U_1, U_2) = H(Ax_1, Ax_2) \leq q d(Tx_1, Tx_2) = 0$ which implies $U_1 = U_2$. Therefore, $F: TM \rightarrow CB(TM)$ defined via $Fa = AT^{-1}a$, for all $a \in TM$, is a well-defined mapping. Now, for any $a, b \in TM$ and $x \in T^{-1}a, y \in T^{-1}b$ we obtain

$$H(Fa, Fb) = H(Ax, Ay) \leq q d(Tx, Ty) = q d(a, b).$$

Therefore, F satisfies the hypothesis of the well-known fixed point theorem of S. B. Nadler [3], and, thus, there exists $c \in TM$ such that $c \in Fc$. Finally, for every $z \in T^{-1}c$, we have $Az \in AT^{-1}c$, so that $Az = AT^{-1}c = Fc \in c = Tz$ which completes the proof.

(Received February 12, 1983)

REFERENCES

1. K. Goebel, *A coincidence theorem*, Bull. Acad. Polon. Math., **16** (1968), 733–735.
2. O. Hadžić, *A coincidence theorem for multivalued mappings in metric spaces*, Studia Univ. Babeş-Bolyai, Math., **26** (4) (1981), 65–67.
3. S. B. Nadler, *Multivalued contraction mappings*, Pacific J. Math., **30** (1969), 475–488.
4. S. Park, *A coincidence theorem*, Bull. Acad. Polon. Math., **29** (1981), 487–489.

DOUĂ TEOREME DE COINCIDENȚĂ PENTRU APLICAȚII MULTIVOCE CONTRACTIVE

(Rezumat)

În lucrare se stabilesc teoreme de coincidență pentru aplicații multivoce. Aceste teoreme generalizează unele rezultate date de O. Hadžić și K. Goebel.

NICULAE ABRAMESCU (1884—1947)

Une époque de la didactique mathématique en Roumanie

Une centaine d'années est passée depuis la naissance de Nicolae Abramescu, ancien professeur de mathématiques à l'Université de Cluj. L'activité qu'il a déployée au service de l'enseignement des mathématiques, à tous les niveaux, vient de marquer une époque dans la didactique mathématique de notre pays.

N. Abramescu est originaire de la ville de Tîrgoviște et a poursuivi ses études à l'Université de Bucarest. Au début de sa carrière, il a fonctionné quelques années comme professeur de lycée à Ploesti, Botoșani, Vaslui et Galatzi. À la fin de la première guerre mondiale N. Abramescu fut nommé maître de conférences à l'Université de Cluj, pour la discipline de géométrie descriptive et infinitésimale. C'est ainsi qu'il a fait partie de la pleiade de professeurs, qui, avec ardeur et abnégation, ont mis les bases de l'enseignement universitaire en langue roumaine, en 1919 dans la capitale de la Transylvanie. Dès lors il a servi l'Université de Cluj sans interruption, même pendant la seconde guerre mondiale, dans les moments difficiles du refuge à Timișoara. Il est mort à Cluj en 1947 où il est enterré.

L'activité scientifique de N. Abramescu a subi, au début, l'influence des deux grands maîtres qui giraient à ces commencements la section de mathématiques de la Faculté de Sciences de Cluj : D. Pompeiu et G. Tzitzeica. Ainsi, dans le domaine de l'analyse mathématique il a étudié les séries de polynômes dans le plan complexe, ainsi que l'univalence des fonctions analytiques et la répartition des zéros des fonctions complexes. Sa thèse, soustenuë à la Faculté de Bucarest, en 1921, présente une systematisation de la théorie des polynômes orthogonaux. Dans le domaine de la géométrie, il a abordé divers problèmes de géométrie analytique et différentielle, liés à des courbes remarquables et surtout des questions regardant la géométrie cinématique. Il a considéré aussi des questions de géométrie différentielle projective et affine des courbes et des surfaces.

À l'Université de Cluj, N. Abramescu a donné des cours de géométrie analytique, descriptive et infinitésimale, en rédigeant de sa propre main, avec une calligraphie remarquable, tous ses manuscrits destinés à la lithographie. Son cours de géométrie issu à Cluj en quelques éditions a été préfacé par G. Tzitzeica. Il poursuit la lignée des traités de géométrie qui ont fait époque : G. Darboux, A. Tresse — A. Thibaut etc., ou bien de celui du mathématicien T. Lalescu, écrit en roumain. Les questions spéciales présentées dans les annexes ou bien dans des tirés à part concernent la géométrie vectorielle, considérée aussi dans les travaux de R. Bricard, A. Chatelet, G. Bouligand, ainsi que des questions de géométrie non euclidienne. Parmi les compléments de géométrie de N. Abramescu, il faut citer son oeuvre *Leçons de géométrie pure infinitésimale* avec applications dans la géométrie descriptive, parue à Cluj, en roumain, en 1930, et préfacée en français par M. d'Ocagne. Dans cet ouvrage, N. Abramescu présente les vertues du raisonnement syntétique qui remonte à Lagrange, en mettant en valeur les avantages des méthodes directes dans l'étude infinitésimal des courbes, des

surfaces et de la géométrie réglée. Le caractère monographique de l'exposé le rendait très utile en ce temps là pour le renseignement des mathématiciens dans un domaine moderne de la recherche.

En plein accord avec sa vocation pédagogique, N. Abramescu a déployé une prodigieuse activité sur le plan de l'enseignement secondaire. Il a continué cette activité à Cluj dans le cadre du Séminaire Pédagogique Universitaire, avec les professeurs Gh. Bratu, A. Angelescu et P. Sergescu. Il a rédigé environ 15 précis scolaires d'arithmétique, d'algèbre, de géométrie analytique, d'analyse mathématique, de mécanique et d'astronomie. Il a collaboré aussi avec d'autres professeurs, auteurs de précis, comme A. Manicatide, Gr. Orășanu etc. Plusieurs de ses précis ont été très appréciés à l'époque, étant valables pour les programmes scolaires quelques dizaines d'années. La brochure *Formules pour la géométrie du triangle* paru en roumain à Bucarest en 1907, vise l'élargissement des connaissances mathématiques des élèves. Tous ces écrits élémentaires respectent les principes généraux de la didactique, en cultivant la passion pour l'étude, le rôle heuristique de la "propriété remarquable", la force d'expression des exemples bien choisis.

Ce bref exposé se propose de rendre hommage à la mémoire d'un professeur distingué de l'Université de Cluj, dont la vie a été étroitement liée au développement de l'enseignement mathématique dans notre pays.

M. ȚARINĂ

Prof. dr. doc. DUMITRU V. IONESCU

În ziua de 20 ianuarie 1985 a încetat din viață profesorul emerit dr. doc. Dumitru V. Ionescu, reprezentant de frunte al școlii matematice românești.

Născut la București, la 14 mai 1901, Dumitru V. Ionescu și-a făcut studiile la Liceul „Sfin-tul Sava”. După examenul de bacalaureat s-a înscris la Facultatea de Științe a Universității din București, secția de Matematică, unde a avut ca profesori pe Gheorghe Țițeica, Anton Davidoglu, David Emmanuel, Nicolae Coculescu, Traian Lalescu și Theodor Angheluță. În anul 1923, Dumitru V. Ionescu pleacă la Paris, unde studiază la „École Normale Supérieure” și la „Collège de France”. A urmat, printre altele, cursurile lui Emil Picard, Henri Lebesgue, Paul Montel și Eduard Goursat. La 7 iunie 1927, și-a susținut teza de doctorat în matematică cu titlul „Sur une classe d'équations fonctionnelles”, în care studiază, folosind metoda aproximațiilor succesive, problema lui Cauchy, Darboux, Picard și Goursat pentru ecuații cu derivate parțiale cu argument modificat.

În toamna anului 1928 Dumitru V. Ionescu este numit conferențiar la Universitatea din Cluj. La 15 mai 1931 devine profesor agregat și la 1 iulie 1934 profesor titular. În perioada grea a celui de-al doilea război mondial, când Facultatea de Științe din Cluj a funcționat la Timișoara, Dumitru V. Ionescu a fost decanul acestei facultăți, reușind să învingă vicisitudinile vremii. În anii 1949—1955, Dumitru V. Ionescu a fost profesor șef de catedră și la Politehnica din Cluj, iar din 1955 devine șeful catedrei de Ecuații diferențiale, din Universitate, până la pensionarea sa, în anul 1971, dată de la care își continuă activitatea ca profesor consultant.

Dumitru V. Ionescu a fost un cercetător activ în domeniul matematicii. Astfel, a publicat peste 200 memorii, note și monografii. Prin problemele tratate, acestea aparțin celor mai diverse domenii ale matematicii: aritmetică, algebră, geometrie, mecanică, ecuații funcționale, ecuații integrale, ecuații diferențiale, ecuații cu derivate parțiale și analiză numerică. Menționăm că aproape 100 de lucrări, din domeniul analizei numerice, sînt guvernate de o originală metodă de lucru, cunoscută sub denumirea de metoda funcției „fi”.

Cu aceeași pasiune și devotament s-a dăruit școlii. Prin cursurile universitare de înaltă ținută științifică și măiestrie pedagogică, prin manualele școlare și universitare, în care a pus atîta suflet, profesorul Dumitru V. Ionescu se numără printre dascălii de frunte ai învățămîntului din țara noastră.

Dumitru V. Ionescu a fost profesor consultant mai bine de 13 ani. În acest timp s-a ocupat în continuare de îndrumarea doctoranzilor și de organizarea seminarului de cercetare științifică, de joia de la orele 18,00. A studiat și a creat ca și un cercetător activ.

Dumitru V. Ionescu nu mai este printre noi. Colectivul de Ecuații diferențiale a pierdut un îndrumător al său, Școala matematică clujeană un cercetător și reprezentant de frunte, Școala matematică românească un stilp al său, iar matematica mondială un specialist de prim rang al Analizei numerice.

Prof. dr. doc. GHEORGHE PIC

La 23 septembrie 1984 a încetat din viață profesorul dr. docent Gheorghe Pic, cel care timp de o jumătate de secol a slujit învățământul matematic clujean.

Profesorul Gheorghe Pic s-a născut la 18 martie 1907 în localitatea Szczacova din Silezia Superioară. După un an, tatăl său — care era inginer — se mută cu familia la Medias, unde tânărul Gheorghe Pic urmează școala primară și liceul, iar în 1925 își dă bacalaureatul la Blaj. După trei ani de studii la Facultatea de științe din Cluj își ia licența în matematici (Octombrie 1928). În continuare funcționează ca preparator la Institutul de fizică, iar în 1930 dă examenul de capacitate la Iași, pentru învățământul secundar. Timp de 15 ani, Gheorghe Pic lucrează ca profesor de matematică și fizică la liceul din Gherla. Între timp, după doi ani de studii la Roma, își susține teza de doctorat „Despre invarianții adiabatici ai sistemelor neolomome”, din comisie făcând parte Levi Civita (ca președinte) și Vito Volterra.

După efectuarea stagiului militar la Școala de ofițeri de artilerie din Craiova, între anii 1933—1936 profesorul Gheorghe Pic a cumulat și funcția de asistent onorific al profesorului Th. Anghe-luță de la Universitatea din Cluj, unde în 1945 este numit profesor. Din 1952, Gheorghe Pic ocupă funcția de director al Institutului de Studii Româno-Sovietice și profesor la Institutul de construcții, iar din 1953, cea de profesor la Catedra de algebră a Universității din București. Reintors la Cluj, în anul 1957, profesorul Gheorghe Pic a continuat cu toată dăruirea munca de formare a tinerilor matematicieni la Universitatea clujeană, ocupînd și funcția de decan în perioada 1958—1962.

Domeniul de predilecție al Profesorului Gheorghe Pic l-au constituit grupurile finite. A fost inițiatorul școlii clujene de algebră modernă iar o pleiadă de tineri matematicieni, absolvenți sau doctoranzi ai profesorului Gheorghe Pic, răspîndiți în toată țara, desfășoară o prodigioasă activitate în acest domeniu. Școala clujeană de matematică îi datorează imens profesorului Gheorghe Pic și grație strădaniilor sale în dotarea Bibliotecii facultății, căreia i-a lăsat ca moștenire și valoroasa bibliotecă personală.

Plecarea dintre noi a profesorului dr. docent Gheorghe Pic constituie o grea pierdere pentru toți cei pe care i-a îndrumat și format, pentru Universitatea clujeană și pentru matematica românească.

Jens Wittenburg, *Dynamics of Systems of Rigid Bodies*, B. G. Teubner, Stuttgart, 1977, 224 p.

Monografia „Dinamica sistemelor de corpuri rigide”, a profesorului dr. inginer Jens Wittenburg reprezintă o carte excelentă, unică în felul ei, adresată cercetătorilor și studenților absolvenți ce doresc să se specializeze în acest domeniu.

Primele patru capitole ale cărții sunt destinate cinematicii, dinamicii și problemelor clasice ale corpului rigid, într-o scriere unitară tensorială.

Feste jumătate din carte este ocupată de capitolul cinci, partea esențială a cărții, care tratează formalismul general al dinamicii sistemelor de corpuri rigide. Relațiile cinematoecuațiile neliniare ale mișcării, cit și celelalte mărimi legate de tratarea sistemelor de corpuri rigide, sunt prezentate într-o formă convenabilă atât studiului numeric cit și analitic. Descrierea uniformă se sprijină în primul rînd pe conceptele teoriei grafurilor aplicată pentru prima dată în mecanică de către autor.

Expunerea este însoțită de 42 de probleme și de multe exemple ilustrative netriviiale care pun în evidență avantajul formalismului matematic cu notația sa simbolică vectorială și tensorială.

AUREL TURCU

W. Müller, *Darstellungstheorie von endlichen Gruppen*, Teubner Stuttgart, 1980, IX + 211 pag.

Prin conținutul ei, cartea se adresează în primul rînd studenților de la facultățile de matematică, dar este un mijloc folositor și tuturor specialiștilor care în cercetarea lor au nevoie de teoria grupurilor, a modulelor și a spațiilor vectoriale. Folosirea cărții presupune cunoașterea unor noțiuni de bază din teoria grupurilor, a corpurilor și a modulelor.

Partea întâi a cărții se ocupă cu conceptele fundamentale din teoria reprezentării grupurilor ca grupuri de transformări liniare ale unui spațiu vectorial. Principalele probleme tratate în această parte a cărții sînt: module și inele semisimple, reprezentări liniare de algebre și de grupuri finite, algebre grupale semisimple, teoria caracterelor reprezentărilor.

Partea a doua a cărții este consacrată teoriei reprezentărilor modulare. La început sînt prezentate clase speciale de inele (noethe-

riene, artiniene, proiective, injective etc.), de module și de algebre. În continuare sînt dezvoltate rezultatele lui D. G. Higman, J. A. Green și G. O. Michler referitoare la algebre grupale care nu sînt semisimple. Ultimul punct al cărții are ca scop studiul metodelor clasice ale teoriei modulare.

I. VIRAG

T. M. Flett, *Differential analysis*, Cambridge University Press, Cambridge 1980, 359 p.

Professor T. M. Flett was a distinguished mathematician, with fine and deep results in various branches of analysis, who, unfortunately, died early at the age of 52. He had almost completed the manuscript of this book and the task of finishing the work was taken by J. S. Pym.

As says Professor Pym in the Preface of the book, the text left by Professor Flett rested almost unaltered. The result is an excellent book on differential calculus.

The first two chapters deal with the differentiation of Banach spaces valued functions of one real variable with applications to ordinary differential equations. Here is worthy to mention the fine discussion on mean value and finite increment theorems for vector functions, containing some personal contributions of the author.

The third chapter is on Fréchet derivative and the fourth on Hadamard derivative. The Hadamard derivative is a notion between Gâteaux and Fréchet derivatives, defined via the cone of feasible directions. Although many pure analysts (e.g. the treatises of Dieudonné, Cartan) neglected this notion, it is very useful in the calculus of variations and optimization theory.

The book contains a wealth of exercises completing the main text. Each chapter ends with historical notes, reflecting the erudition and the encyclopaedic knowledge of the literature of Professor Flett.

In conclusion, this is a valuable book and we recommend it warmly to all who are interested in analysis.

S. COBZAȘ

K. Floret, *Mass- und Integrationstheorie. Eine Einführung*, B. G. Teubner, Stuttgart, 1981, 360 S.

Apărută în seria "Teubner-Studienbücher", cartea oferă o introducere în teoria integralei Daniell-Stone. Expunerea elegantă, clară și economică este principala virtute a ei. Noțiunile și metodele expuse sunt simple, sugestive și suficient de flexibile pentru a putea fi aplicabile în multe situații. Ele se încadrează în mod organic în teoria măsurii și în teoria funcționalelor liniare și pozitive.

Deși conținutul cărții este deosebit de bogat, autorul are tot timpul în vedere caracterul introductiv al textului și nu urmărește să fie enciclopedic. Pentru a ajuta pe cititor la o parcurgere activă a materialului, în fiecare paragraf sunt incluse exerciții și probleme (în total 302).

Scopul principal al cărții, de a prezenta o teorie solidă a integralei care poate servi drept un pilon de bază al analizei funcționale, s-a realizat în mod strălucit.

KOLUMBÁN IOSIF

Wolfgang Polak, *Compiler Specification and Verification*, Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg, New York, 1981, 269 pg.

The book is a revised version of the author's PhD thesis. It is organised into five chapters: 1. Introduction; 2. Theoretical framework; 3. Source and target languages; 4. The compiler proof; 5. Conclusions; and finishes with six appendices.

The author's purpose is to develop and prove a compiler for a PASCAL subset. The author thinks that "a program and its proof should be developed simultaneously from their specifications". He uses the stepwise refinement technique for designing and implementing programs to end with the verification of them. But the author insists too much on the mechanical verification aspect although he stresses that "verification should be an integral part of the development process". Also, only the partial correctness of the compiler is proved.

This book contains many ideas, tools and techniques used in programming. It is recommended to all those who are interested in the partial correctness of long real programs.

M. FRENȚIU

Erich Bohl, *Finite Modelle gewöhnlicher Randwertaufgaben*, Teubner Studienbücher, Mathematik, Stuttgart 1981, 318 S.

Das Buch ist der numerischen Behandlung einiger Randwertaufgaben der Form

$$-(px')' + v(kx)' = f(t, x, \lambda) \text{ in } (a, b), \\ \alpha_a x(a) - \beta_a x'(a) = \gamma_a, \quad \alpha_b x(b) + \beta_b x'(b) = \gamma_b$$

gewidmet. Der Verfasser wendet vor allem das Differenzenverfahren und das Verfahren finiter Elemente an, um die Lösung dieser Probleme auf lineare oder nichtlineare Gleichungssysteme zurückzuführen, in denen eine endliche Anzahl numerischer Unbekannte auftreten. Im dem Buch werden die grundlegenden Methoden zur Lösung der erhaltenen Systeme dargestellt und die Konvergenz der angewandten numerischen Verfahren untersucht. Gleichzeitig werden zahlreiche Probleme aus der Physik, Chemie und Biologie angeführt, die mit Hilfe der im Buch beschriebenen Methoden gelöst werden. Jedes Kapitel enthält Übungsaufgaben sowie einen Abschnitt mit Hinweisen betreffend die historische Entwicklung, Weiterentwicklungen und genaue Literaturangaben.

Das Buch wendet sich sowohl an Lernende, als auch an Lehrende, und ist mit geringen mathematischen Vorkenntnissen verständlich.

SZILÁGYI PAUL

V. Schmidt, *Digitalschaltungen mit Mikroprozessoren*, B. G. Teubner, Stuttgart 1981.

Das Buch ist eine praxisorientierte Einführung für Ingenieure und Naturwissenschaftler in das Gebiet der Mikroprozessoren. Es werden Funktionskomponenten und Grundkonzepte von Mikroprozessoren, Bit-Slice 'Prozessoren', One-Chip-Mikroprozessoren, die Programmerstellung für Mikroprozessoren, Tests von Mikroprozessorgesteuerten Schaltungen sowie ein praktisches Beispiel beschrieben.

Die Vertrautheit des Lesers mit der 'normalen' Digitalelektronik vorausgesetzt, hat das Buch das Ziel, den Leser in die Lage zu versetzen, eigene Schaltungen mit wenigen aber komplexen Standard-Bauelementen zu realisieren.

FRIEDRICH LANDA

Josef Hainzl, *Mathematik für Naturwissenschaftler*, 3., durchgesehene und erweiterte Auflage, B. G. Teubner, Stuttgart, 1981, 376 Seiten.

Das vorliegende, in der Reihe „Leitfäden der angewandten Mathematik und Mechanik“ erschienene, Buch ist die Ausarbeitung und Weiterentwicklung einer Vorlesung, die für Naturwissenschaftler an der Universität Freiburg gehalten wurde. Es umfasst die wichtigsten Kapitel der Analysis (Zahlbereiche und Funktionsbegriff, Differential- und Integralrechnung,

elementare Funcțiuni, Fourierreihen, gewöhnliche Differentialgleichungen), ein Kapitel über analytische Geometrie und lineare Algebra (Vektorrechnung, lineare Abbildungen und Matrizen, lineare Gleichungssysteme und Determinanten, Symmetriegruppen), ein Kapitel über Wahrscheinlichkeitsrechnung (diskrete und stetige Wahrscheinlichkeitsverteilungen, Zufallsgrößen, Zufallsvektoren) sowie ein Kapitel über Statistik (Zufallsstichproben, Schätzen und Testen von Parametern).

Das Buch wendet sich vor allem an Studierende der Biologie, Chemie und verwandter Fächer. Sein Ziel ist dem Leser nicht nur grundlegende mathematische Kenntnisse zu vermitteln, sondern ihm auch deren Anwendbarkeit in den einzelnen Naturwissenschaften zu veranschaulichen. Dieses Ziel wird durch die leichtfassliche Darstellung erreicht, die bewusst auf mathematische Strenge und Allgemeinheit verzichtet, um die Rolle der Mathematik als Hilfswissenschaft für den Naturwissenschaftler besser hervorheben zu können.

WOLFGANG W. BRECKNER

R. Wagner, *Grundzüge der linearen Algebra*, Teubner, Stuttgart, 1981, 260 pag.

Cartea profesorului universitar R. Wagner de la Universitatea Würzburg este o introducere în algebra liniară destinată atât studenților de la facultățile de matematică, cât și profesorilor de gimnaziu. Autorul își propune nu numai o simplă transmitere de cunoștințe, ci mai ales relevarea unui mod de a înțelege construcția noțiunilor și rezultatelor de algebra liniară tratate. Metodele algebrei liniare sunt conduse până la aplicarea lor în alte domenii, cum ar fi geometria.

Obiectul cărții îl constituie spațiile vectoriale reale și aplicațiile lor liniare. Dezvoltând o teorie a acestora, autorul se ocupă în cadrul celor șapte capitole ale cărții și de matrici, sisteme de ecuații liniare, teoria valorilor proprii, spații vectoriale euclidiene și determinanți. Materialul este prezentat cu o deosebită măiestrie didactică, clar, riguros, concis. Sunt date numeroase exemple, iar la sfârșitul paragrafelor sunt propuse 129 exerciții și probleme. Cartea se încheie printr-un appendice și o tablă de materii.

Recomandăm cartea studenților și cadrelor didactice de la facultățile de matematică, precum și tuturor profesorilor de matematică, ca material bibliografic valoros în studierea și predarea algebrei liniare.

RODICA COVACI

Spisani Franco, *Teoria generale dei numeri relativi*. Vol. I. (Italian) [General Theory of Directed Numbers. Vol. I]. Con ingresso dei numeri moltiplicatori e divisori. [With introduction of multiplying and dividing numbers] Bilingual Italian/English text. Pubblicazioni a cura del Centro Superiore di Logica e Scienze Compareate. [Publications of the Center for Higher Studies in Compareate Logic and Science] International Logic Review, Bologna, 1983, 247 pp.

For a long time directed numbers were confounded with simple terms n preceded by „+” and „-” as operational signs. When we operate in an infinite numerical set, the sign taken into consideration is not only the one which precedes, but also that which follows the numbers in the progression of the series.

From the infinitistic point of view any general theory of directed numbers seemed bound to be dismissed out of hand as Cantor himself confirmed. The finitistic tendency begins to come to the fore. Founding a general theory of directed numbers at long last becomes a possibility.

The book gives a modern theory of directed numbers. A list of references and a list of symbols may be found.

The book is highly recommended for specialists or nonspecialists in general logic as a fundamental text in this field.

DORIEL I. DUCA

Harro Heuser, *Lehrbuch der Analysis*, Teil 2. Zweite Auflage. B. G. Teubner, Stuttgart 1983, 736 pag.

Prima parte a amplului tratat de analiză matematică al profesorului universitar Harro Heuser, pe care am recenzat-o în numărul din anul 1982 al revistei Studia Universitatis Babeș-Bolyai, cuprinde analiza funcțiilor reale de o variabilă reală. Partea a doua, a cărei a doua ediție o prezentăm aici, este dedicată studiului funcțiilor ale căror domenii și codomenii sînt submulțimi ale spațiilor $\mathbb{R}^n$. Dar, în afară de rezultatele clasice ale calculului diferențial și ale calculului integral în spațiul $\mathbb{R}^n$, sînt studiate și spațiile topologice, spațiile Banach, teoremele de punct fix ale lui Brouwer, Schauder și Kakutani, demonstrindu-se cititorului că noțiunile și rezultatele abstracte ale topologiei și analizei funcționale s-au desprins în mod natural din bogatul material faptic acumulat de analiza matematică. Multe aplicații frumoase în diverse domenii științifice întregesc partea teoretică și pun în evidență influența stimulatorie pe care au avut-o problemele practice asupra dezvoltării analizei matematice.

Scrisă cu mult simț pedagogic și cu aceeași grijă ca și partea întâi, cartea reprezintă o sursă de informare valoroasă pentru studenții facultăților de matematică, iar pentru cadrele didactice ale acestor facultăți un model de prezentare modernă a analizei matematice.

WOLFGANG W. BRECKNER

Banach Spaces Theory and Its Applications, Bucharest 1981, Edited by A. Pietsch, N. Popa and I. Singer, *Lectures Notes in Mathematics* 991, Springer — Verlag, Berlin — Heidelberg — New York — Tokyo, 1983 (302 pp.).

These are the Proceedings of the First Romanian — G.D.R. Seminar on Banach Space Theory, held at Bucharest, Romania, from 31-st August to 5 th September 1981. The works of the Seminar were attended by eminent specialists from 15 countries giving and hearing talks on Banach space theory and related fields. The volume contains 26 written versions from the talks given at the Seminar. The papers contain original contributions of the authors and surveys of the main results obtained in this area of research. Many of the papers contain open problems, tracing ways for further investigations. The volume is a valuable contribution to the Banach space theory and its applications and we recommend it to all people working in analysis and functional analysis.

S. COBZAȘ

J. Diestel, Sequences and Series in Banach Spaces, Graduate Texts in Mathematics no. 92, Springer-Verlag, New York — Berlin — Heidelberg — Tokyo 1984 (260 pp.).

The author is well known to mathematical community by two previous books — *Geometry of Banach Spaces, Selected Topics* I.N.M. no. 484, Springer Verlag 1975 (Russian Translation Visca Skola, Kiev 1980), *Vector Measures, Mathematical Surveys* 15, A.M.S. 1977 (in cooperation with J.J. Uhl jr.) and by his deep contributions to the geometric theory of Banach Spaces, especially concerning the Radon — Nikodym property. This new book covers plenty of topics related to sequences and series in Banach spaces, starting from the classical results of Banach, Schauder, Mazur and ending with some very recent discoveries of A. Pełczyński, C. Bessaga, H. P. Rosenthal, R. C. James, E. Odell, J. Lindenstrauss, L. Tzafriri et al. The aim of the book is to present in an accessible way to the working analysts some of the results of general analytic character from Banach space theory. The author accomplishes masterly this

purpose. Each chapter ends with a list of references, historical comments, remarks on further developments of the subjects and numerous helpful exercises. The style is very clear, live and pleasant — the readers of two above quoted books will enjoy it again. The book is self-contained and makes accessible and collect together some of the very deep and difficult results obtained in the last years in Banach spaces theory. We recommend it warmly to all interested in these topics.

S. COBZAȘ

T. Kato, Perturbation Theory for Linear Operators, Springer — Verlag, 1984, 618 p.

This is the second corrected edition of the second edition of the now classical treatise of Professor Kato on perturbation theory. The first edition appeared in 1966. A Russian translation appeared in 1972. Springer — Verlag published also in 1982 a short version (161 p.) of the book containing the first two chapters and some additional material. With respect to the first edition this one is completed with supplementary notes on the recent development in perturbation theory. The bibliography is also substantially completed with papers published in the meantime in this very active field of research.

The book is a valuable contributions to the theory of perturbation of linear operators.

S. COBZAȘ

Adrian Bejan, Convection Heat Transfer, John Wiley and Sons, Inc., 1984, XV + 477 pp.

This textbook deals with topics being at the interface between heat transfer and fluid mechanics that may, at first sight, appear totally different, but which in fact are strongly inter-related and which are capable of cross-fertilizing each other. This area of research, known as convective heat transfer or, simply, convection is a fascinating one, and is one that is of fundamental importance in our technological society.

In 12 chapters, the book gradually covers classical as well as most recent topics of convective heat transfer. It provides a broad view within the subject area and includes, for the first time, important topics of heat transfer. Most of the currently used mathematical techniques for analysing convection problems are included in this work: integral solutions, similarity solutions, scale analysis and modern numerical methods. However, a special emphasis is given on the utilization of the scale analysis

fully developed by the author in his research papers. This method plays a central role in the formulation and analysis of various classes of problems to model natural phenomena and to use the results correctly and fruitfully.

Each chapter of the book is devoted to the description of a precise topic, together with the mathematical method employed for its analysis. But, the mathematical analysis is made in close relation with the physical essence of the phenomenon considered. The book includes a set of unsolved problems for each chapter which are fully worked out in the Solutions Manual. It offers an excellent account of the type of problems studied in the area of convective heat transfer and of the methods used. Consequently, new concepts and ideas are given a chance to filter through, and the reader has time to reflect about them. Each chapter is also supplemented by an important list of references on the topics considered. Therefore, the presentation of this textbook is organized to suit the students who need an introduction to the subject as well as the experienced researcher who needs a reference source for specific results. Giving a realistic and coherent overview of the research presently carried out in the area of convection, the present book will prove to be a valuable acquisition for the students and active researchers, too. The material is attractively presented and exceptionally readable; the figures and the printing are excellent.

As a conclusion, Professor Bejan's book is a complete account of the convective heat transfer topics, written by an expert who himself has made important and valuable contributions to the subject. It will surely take its place among the best textbooks in convective heat transfer. As such, it should belong to the library of every researcher and graduate student in the field of convection.

IOAN POP

J. France, J. H. M. Thornley, *Mathematical Models In Agriculture*, Butterworths Borough Green, Sevenoaks, Kent TN 15 5PH, London, 1984 (335 pag).

This book is an excellent approach to the applications of mathematical methods to problems in agriculture and related sciences.

The actual agriculture and its related scientific disciplines are in a state of rapid evolution and quantitative methods of experimentation are becoming increasingly important. The Mathematics is now accepted as the most appropriate tool for the description of experimental results and the matching of these to current ideas and theories.

The aim of this book is to present the ideas, methods and recent applications of mathematical modelling in agriculture in such a way that agricultural scientists may learn when and how to attempt to express their ideas mathematically, how to solve the resulting mathematical problem and how to compare the predictions with experimental data.

The topics cover a range from animal and plant physiology to farm planning and control, and include crop growth, plant diseases and pests, and weather. Within each topic, attention is focussed on the most promising modelling approaches, and on those that are mathematically sound and instructive. In addition, those mathematical topics relevant to agriculture modelling: growth functions, dynamic modelling and mathematical programming, are brought together for the first time and treated in some detail.

The book contains the following 13 chapters: 1. Role of mathematical models in agriculture and agricultural research. 2. Techniques: dynamic deterministic modelling. 3. Techniques: mathematical programming. 4. Testing and evaluation of models. 5. Growth functions. 6. Weather. 7. Plant and crop processes. 8. Crop responses and models. 9. Plant diseases and pests. 10. Animal processes. 11. Animal products. 12—13. Farm planning and control I—II.

The text is designed to be suitable also for self-tuition with the inclusion of nice exercises and worked outline solutions.

MARIA MICULA

V. S. Varadaraajan, *Lie Groups. Lie Algebras and their Representations*. Graduate Texts in Mathematics 102. Springer — Verlag, 1984, New York, Berlin, Heidelberg, Tokyo, 430 pages.

The theory of Lie groups is treated usually in the books on Differential Geometry from the basic algebraic or analytic point of view without touching the representation theory. In this book, the author presents not only the general problems on Lie groups, but also he develops in detail the representation theory of semisimple Lie groups and Lie algebras. The book's contents is the following:

Preface.

Chapter 1. Differentiable and Analytic Manifolds.

Chapter 2. Lie groups and Lie algebras.

Chapter 3. Structure theory.

Chapter 4. Complex semisimple Lie algebras and Lie Groups: Structure and Representations.

Bibliography.
Index.

The Chapter 1 has an introductory character and Chapter 2 deals with the basic results and concepts on Lie groups. The Chapter 3 is mainly devoted to the structure theory of Lie algebras (without cohomology). The chapter 4 furnishes a fairly complete exposition of the representations theory of semisimple Lie algebras and Lie groups.

The algebraic treatment is based upon the ideas of Harish Chandra's papers and is followed up with the transcendental theory of the maximal tori. This duality is considered to be essential and significant even for the entire representation theory. Each chapter is followed by a lot of exercises, many of them from a theoretical importance.

The work was originally published in the Prentice-Hall Series in Modern Analysis, 1974. The present version of the textbook is almost selfcontained, asking only some acquaintance with topological groups and differential manifolds. It is to be recommended as very useful for graduate students, mathematical researchers and theoretical physicists.

M. TARINĂ

H. Grauert, R. Remmert, *Coherent Analytic Sheaves*, Grundlehren der Mathematischen Wissenschaften 265, Springer - Verlag, 1984, Berlin - Heidelberg - New York - Tokyo, 249 pages.

This volume is an excellent exposition of the theory of coherent sheaves in Complex Analysis. In fact, the work was prefigured already in the early sixties, the authors being notorious specialists in this field of research. This printed version contains a systematically and exhaustive approach on the subject. After a brief introduction with historical and methodological motivations of the problems, the book's contents is distributed in the following 10 chapters:

1. Complex spaces. 2. Local Weierstrass theory. 3. Finite holomorphic maps. 4. Analytic sets. Coherence of ideal sheaves. 5. Dimension theory. 6. Analyticity of the singular locus. Normalisation of the structure sheaf. 7. Riemann extension theorem and analytic coverings. 8. Normalisation of complex spaces. 9. Irreducibility and connectivity. Extension of analytic sets. 10. Direct image theorem.

Finally an Annexe is given on the theory of sheaves and on the notion of coherence. The book contains also the essential bibliography, and Index of names, and a general index.

The work presents details about the four fundamental coherence theorems in Complex Analysis, namely the coherence of the structure

sheaf $\mathcal{O}_X$ as a complex space X (ch. 2), the coherence of the ideal sheaf $i(A)$ of any analytic set A (Ch. 4), the coherence of the Normalisation sheaf of any reduced structure sheaf $\mathcal{O}_X$ (Ch. 8) and the coherence of the direct image sheaves of a coherent analytic sheaf under a proper holomorphic map. (Ch. 10). Other topics in Complex Analysis are discussed, as the dimension theory of the complex spaces, analytic coverings (Ch. 5), normalisation spaces of reduced complex spaces (Ch. 8) and extension of the analytic sets into lower dimensional ones (Ch. 9).

The authors dedicated their book to Henri Cartan who initiated the new trends in Complex analysis by introducing in 1950 the notion of coherence sheaf.

The textbook is very useful for the graduate students as well as for the mathematicians working in Complex Analysis, Analytic spaces and Sheaf theory.

M. TARINĂ

Jacques Dixmier, *General Topology*, Springer - Verlag, New York, Berlin, Heidelberg, Tokyo, 1984, x + 140 pages.

This book is a concise introduction to general topology. It is intended for students and teaches them the basic concepts and results of topology, which are indispensable for understanding modern mathematics.

The main topics presented in the ten chapters of the book are topological spaces, limits and continuity, constructions of topological spaces, compact spaces, metric spaces, limits of functions, numerical functions, normed spaces, infinite sums, connected spaces. Each chapter contains numerous examples which illustrate key definitions and theorems. Additional exercises at the end of the book are a valuable completion of the text.

Well-organized and carefully written, the present book is very useful as a textbook for an advanced undergraduate or beginning graduate course in general topology. We recommend it to anyone who is studying for the first time general topology.

WOLFGANG W. BRECKNER

Interpolation Spaces and Allied Topics in Analysis, Lectures Notes in Mathematics 1070, 1984 (239 pp.)

These are the Proceedings of a Conference held in Lund, Sweden, from August 29 to September 1, 1983, edited by M. Cwikel and J. Peetre. The volume begins with an introductory paper by J. Peetre entitled „The theory of interpola-

tion spaces — its origin, prospects for future", were the theory of interpolation spaces is outlined from its origins (M. Riesz and J. Marcinkiewicz) to present days. Some directions of further investigations are presented. The second paper is a translation (appearing for the first time in English) of a paper by B. Mityagin "An interpolation theorem for modular spaces" published originally in *Mat. Sbornik* 66 (108) (1965), 473 — 482. The volume contains also 15 contributed papers treating various aspects of interpolation theory (real and complex methods) in an abstract setting or in concrete spaces. The volume is a valuable contribution to interpolation theory and we recommend it warmly to all interested in analysis.

S. COBZAŞ

Infinite Dimensional Systems, Lectures Notes in Mathematics 1076, Springer — Verlag, Berlin — Heidelberg — New York — Tokyo, 1984

These are the proceedings of the "Conference on Operator Semigroups and Application" held in Retzhof (Styria) June 5—11 1983. The works of the Conference were attended by 42 specialists coming from 12 countries. The volume contains the written versions of 22 conferences presented at the Congress. It covers a variety of topics related mainly to differential and integral equations in abstract spaces, to semigroups of operators and applications. The papers contain many interesting new results and the book will be indispensable to all working in this area.

S. COBZAŞ

The following books have been received by the editorial staff that are to be reviewed:

Academic Press Inc.: 1. Approximation theory IV (Edited by C. K. Chui, L. L. Schumaker and J. D. Ward, 1983); 2. Elliptic problem solvers (Edited by G. Birkhoff and A. Schoenstadt, 1984); 3. O. Axelsson and V. A. Barker, Finite element solution of boundary value problems. Theory and computation.
Birkhäuser Verlag: 1. H. Aigner, Graphentheorie; 2. A. Fröhlich, Classgroups and Hermitian modules; 3. H. Schlichtkrull, Hyperfunctions and harmonic analysis on symmetric space; 4. Perspectives in Mathematics (Edited by W. Jaeger, J. Moser, R. Remmert).
Springer Verlag: 1. J. — P. Aubin and A. Cellina, Differential inclusions; 2. J. Conway, A course in functional analysis; 3. L. Hörmander, The analysis of partial differential operators I, II; 4. D. H. Luecking and L. A. Rubel, Complex analysis — A functional analysis approach; 5. H. Majima, Asymptotic analysis for integrable connections with irregular singular points; 6. J. Marsden and A. Weinstein, Calculus I; 7. Measure theory and its applications, Sherbrooke 1982; 8. P. Schapira, Microdifferential systems in the complex domain; 9. N.Z. Shor, Minimization methods for non-differentiable functions

and applications; 10. E. W. Stredulinsky, Weighted inequalities and degenerate elliptic partial differential equations; 11. E. Zeidler, Nonlinear functional analysis and its applications III. Variational methods and optimization.

Cambridge Univ. Press: 1. J. D. Dollard and Ch. N. Friedman, Product integration; 2. S. Wagon, The Banach — Tarski paradox.

Akademie Verlag Berlin: 1. H. Baumgärtel, Analytic perturbation theory for matrices and operators; 2. G. M. Henkin and J. Leiterer, Theory of functions on complex manifolds; 3. H. Reichel, Structural induction in partial algebras.

Teubner Texte zur Mathematik Leipzig: 1. Algebraic and differential topology — Global differential geometry (ed. G. M. Rassias); 2. Global analysis — Analysis on manifolds (ed. T. Rassias); 3. H. Junek, Locally convex spaces and operator ideals; 4. S. I. Kruschkal and R. Kühnau, Quasikonforme Abbildungen; 5. J. Necas, Introduction to the theory of nonlinear elliptic equations; 6. Proceedings of the Second International Conference on Operator Algebras, Ideals and their applications in Theoretical Physics (Leipzig 1983); 7. Recent trends in mathematics; 8. H. — U. Schwarz, Banach lattices and operators; 9. Th. Zink, Cartiertheorie kommutativer formaler Gruppen.

CRONICĂ

I. Publicații ale seminarilor de cercetare ale Facultății de Matematică (serie de preprinturi)

Preprint 1-1984, Seminar of Functional Analysis and Numerical Methods.

Preprint 2-1984, Seminar of Celestial Mechanics and Space Research.

Preprint 3-1984, Seminar on Fixed Point Theory.

Preprint 4-1984, Seminar on Computer Sciences.

Preprint 5-1984, Models structures and dates processing.

Preprint 6-1984, Itinerant Seminar on Functional Equations, Approximation and Convexity.

Preprint 7-1984, Variational Methods.

Preprint 8-1984, Seminar on Best Approximation and Mathematical Programming.

II. Participări la manifestări științifice organizate în afara facultății

1. Al III-lea seminar de spații Finsler, Brașov, 9-15 februarie 1984:

M. Țarină, P. Enghis, *Formalism exterior în geometria unui fibrat vectorial*.

2. Consfătuirea națională de cercetare-proiectare asistată de calculator, I.C.I. București, iunie-iulie 1984:

Gr. Moldovan, Gr. Mureșan, Gh. Părau, T. Toadere, T. Tókés, *Model matematic și programe privind extragerea sării prin dizolvare*.

S. Damian, I. Parpucea, M. Topliceanu, *Produs informatic pentru testarea plăcilor cu circuite integrate*.

3. Al IV-lea Simpozion Național de Aplicații ale informaticii în proiectarea și cercetarea în construcții:

A. Chisăliță, B. Părv, *Programul THACS*

4. A VII-a Consfătuire a personalului de la institutele de informatică din rețeaua M.E.I., Gura Humorului, 30 iulie-5 august 1984:

Gr. Moldovan, Gh. Mureșan, T. Toadere, *Model matematic privind extracția sării prin dizolvare*.

A. Chisăliță, B. Părv, *Analiza răspunsului dinamic neliniar al sistemelor pe cabluri*.

S. Damian, B. Părv, P. Pop, M. Vincze, *SIMPLIMO*

D. Chiorean, I. Chiorean, E. Muntean, *Gestiunea memoriei la sistem de*

baze de date de tip Socrate pentru minicalculatoare.

5. A XV-a Conferință Națională de Geometrie și Topologie, Timișoara, 2-7 iulie 1984: F. Radó, *Caracterizarea semiizometriilor unui spațiu Galois*.

A. Vasiliu, *Caracterizarea grupărilor unei structuri de translație cu elemente vecine*.

V. Groze, A. Vasiliu, *Asupra unor aplicații ale unui plan Galois*.

B. Orban, *Transformări pătratice ale unui plan proiectiv pappusian*.

M. Țarină, *Cîmpuri Jacobi pe un spațiu omogen și elemente speciale ale algebrei Lie*.

P. Enghis, *E-conexiuni recurente*.

6. Colocviul Româno-Japonez de Geometrie Finsler, Iași, Brașov, București, 15-25 august 1984

M. Țarină, *Invariant Finsler connections on vector bundles*.

7. Reuniunea Subcomisiei nr. 5 „Stele duble” din Comisia de colaborare multilaterală a academiei de științe din țări socialiste pe tema „Fizica și evoluția stelelor”, de la Tbilisi, U.R.S.S., 20-24 august 1984, care a avut două părți:

a) partea științifico-organizatorică, la care V. Ureche, președintele Subcomisiei a prezentat raportul de activitate pe perioada 1982-1984.

b) partea științifică, desfășurată sub titlul „Stele duble și evoluția lor” la care s-au prezentat comunicările:

V. Ureche, A. Imbroane, *Slowly rotating relativistic linear stellar model*.

I. Todoran, *Apsidal motion in close binary systems with wery evolved components*.

Reuniunea de lucru a Comisiei de colaborare multilaterală a academiei de științe din țări socialiste pe tema „Fizica și evoluția stelelor”, Suceava, 25-28 septembrie 1984. Au participat V. Ureche și I. Todoran. Lect. dr. V. Ureche, președintele Subcomisiei nr. 5 „Stele duble”, a prezentat raportul de activitate al Subcomisiei pe perioada 1982-1984 și proiectul de reorganizare a acesteia.

8. Colocviul de Mecanica Fluidelor și aplicațiile ei tehnice, Iași, 12-13 octombrie 1984:

T. Petrilă, *Aplicații ale metodei elementului finit la limită în mecanica fluidelor*.

I. Stan, *Profilul concentrației surfactantului pe o picătură liberă*.

9. Simpozionul Matematica în științele universului, Cluj-Napoca, 7-8 decembrie 1984:

Á. Pál, *Teorii de mișcare a sateliților artificiali ai Pământului*.

ÎNȚEPRINDEREA POLIGRAFICĂ CLUJ
Municipiul Cluj-Napoca, Cd. nr. 153/85

În cel de al XXX-lea an (1985) *Studia Universitatis Babeş-Bolyai* apare în specialitățile :

matematică
fizică
chimie
geologie-geografie
biologie
filozofie
științe economice
științe juridice
istorie
filologie

На XXX году издания (1985) *Studia Universitatis Babeş-Bolyai* выходит по следующим специальностям :

математика
физика
химия
геология-география
биология
философия
экономические науки
юридические науки
история
филология

Dans sa XXX-e année (1985) *Studia Universitatis Babeş-Bolyai* paraît dans les spécialités :

mathématiques
physique
chimie
géologie-géographie
biologie
philosophie
sciences économiques
sciences juridiques
histoire
philologie

43 875

Abonamentele se fac la oficiile poștale, prin factorii poștali și prin difuzorii de presă, iar pentru străinătate prin „ROMPRES-FILATELIA”, sectorul export-import presă, P.O. Box 12—201, telex 10 376 prsfir, București, Calea Griviței nr. 64—66.

Lei 35